

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ
ΑΥΤΟΒΟΗΘΕΙΑΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ 2019

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ-ΛΑΡΙΣΑ-
ΧΑΝΙΑ-ΣΗΤΕΙΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

*Με τη συνεργασία του ΟΚΑΝΑ και τη
χρηματοδότηση του Υπουργείου Υγείας*

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ.)
Με τη χρηματοδότηση του Υπουργείου Υγείας

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας

Απολογισμός έργου για το έτος 2019
Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης, Λάρισας, Χανίων και
Σητείας

Ιούνιος 2020

Περιεχόμενα

Μέρος 1^ο Παρουσίαση του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας και συνοπτικά απολογιστικά στοιχεία για το έτος 2019	5
1. Γενικές Πληροφορίες	5
1.1 Ταυτότητα Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας	5
1.2 Μεθοδολογία Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας.....	6
2. Απολογισμός έργου έτους 2019 – Συνοπτικά στοιχεία	7
3. Συνοπτική Παρουσίαση των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας και του Έργου τους κατά το 2019	15
3.1. Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης	15
3.2 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας.....	18
3.3 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων.....	21
3.4 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας	24
Μέρος 2ο Αναλυτική Παρουσίαση Απολογισμού Έργου του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας για το έτος 2019	27
1. Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Ανθρώπων που Αντιμετωπίζουν Πρόβλημα Εξάρτησης και του Περιβάλλοντός τους	27
1.1. Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Ανθρώπων που Αντιμετωπίζουν Πρόβλημα Εξάρτησης....	27
1.1.1. Ημερήσιο Κέντρο Υποστήριξης Ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης	29
1.1.2. Δράσεις κινητοποίησης σε πολιτιστικά, κοινωνικά, οικολογικά ζητήματα.....	30
1.1.3.. Παρουσίαση δράσεων κινητοποίησης σε πολιτιστικά, κοινωνικά, οικολογικά ζητήματα κατά το 2019	31
1.2 Δράσεις/παρεμβάσεις σύνδεσης με την τοπική κοινότητα.....	33
1.3. Υποστήριξη στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη	35
1.3.1. Δράσεις αξιοποίησης της φιλοσοφίας και των πρακτικών της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας	36
1.4. Σεμινάρια για το φαινόμενο της εξάρτησης και τους τρόπους αντιμετώπισης του απευθυνόμενα σε άμεσα ενδιαφερόμενους.....	38
1.5. Πιλοτική συνεργασία του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας με τη Μονάδα Υποκατάστασης Λάρισας.....	39
1.6. Δράση Προσέγγισης Χρηστών Ψυχοτρόπων ουσιών στο δρόμο (Streetwork) από το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας.....	40
1.7. Δημογραφικά και αναλυτικά απολογιστικά στοιχεία ανά πρόγραμμα.....	42

2. Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη του Συγγενικού και Φιλικού Περιβάλλοντος Ανθρώπων που Αντιμετωπίζουν Πρόβλημα Εξάρτησης.....	50
3. Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Ανθρώπων με Αίτημα άλλο από αυτό της Εξάρτησης	52
4.Δράσεις Κοινωνικής Ανάπτυξης και Πρόληψης των Εξαρτήσεων και άλλων Ψυχοκοινωνικών Προβλημάτων	54
4.1.0. Δράσεις Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας.....	55
4.2.0. Δράσεις Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης.....	61
4.3.0. Δράσεις Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας	62
4.4.0. Δράσεις Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων	62
5. Δράσεις Προαγωγής της Ιδέας της Αυτοβοήθειας/Αλληλοβοήθειας	63
5.1 Δράσεις Προώθησης και Υποστήριξης δημιουργίας/ λειτουργίας ομάδων αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας.....	64
5.2. Διασύνδεση, συνεργασία και πλαισίωση ομάδων και πρωτοβουλιών αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας.....	65
6. Δράσεις Εκπαίδευσης.....	66
6.1 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης	67
6.2 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας.....	68
6.3 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων	69
7. Άλλες Δράσεις.....	69
7.1 Δικτύωση με άλλους φορείς και συνεργασίες στην κοινότητα.....	69
7.2. Συμμετοχή του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας στο Πανελλήνιο Δίκτυο Φορέων Πρόληψης της Εξάρτησης.....	70
7.3. Συμμετοχή σε Συνέδρια-Ημερίδες (2019).....	70
Μέρος 3ο Απολογιστικά Στοιχεία του Προγράμματος Ενταξιακών, Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων- Ξενώνας Ραψάνης	72
1. Γενικές Πληροφορίες.....	72
2. Δράσεις Εκπαίδευσης – Συναντήσεις Εποπτείας Υπευθύνων Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας.....	73
3. Δράσεις Πολιτισμού	74
4. Δράσεις Ένταξης	82
Παράρτημα.....	85
Διευθύνσεις και Στοιχεία επικοινωνίας Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας	90

Μέρος 1^ο Παρουσίαση του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας και συνοπτικά απολογιστικά στοιχεία για το έτος 2019

1. Γενικές Πληροφορίες

1.1 Ταυτότητα Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας

Το **Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας** είναι πρόγραμμα του Τμήματος Ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.), το οποίο χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Υγείας και υλοποιείται με τη συνεργασία του Οργανισμού Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ). Το πρόγραμμα λειτουργεί από το 2001 στη Θεσσαλονίκη, από το 2008 στη Σητεία, από το τέλος του 2012 στα Χανιά και στη Λάρισα από το 2015. Επιστημονικός υπεύθυνος του προγράμματος είναι ο Φοίβος Ζαφειρίδης, ψυχίατρος, τ. Αναπληρωτής Καθηγητής Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων του τμήματος Ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Τη διαχειριστική ευθύνη του προγράμματος έχει ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) του Α.Π.Θ.

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας **αποτελεί τη μοναδική κρατική πρόταση στη χώρα** που θέτει στο επίκεντρο της δράσης της την ιδέα της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας στην αντιμετώπιση της εξάρτησης και άλλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων και προβλημάτων υγείας. Πιο συγκεκριμένα, τα επιμέρους προγράμματα ανήκουν στο δίκτυο των «στεγνών» προγραμμάτων του ΟΚΑΝΑ συμπληρώνοντας το φάσμα των προτεινόμενων προτάσεων απεξάρτησης της χώρας. Οι ομάδες αυτοβοήθειας / αλληλοβοήθειας και οι προτάσεις πλαισίωσης αυτών αποτελούν άλλωστε την τρίτη διεθνώς αποδεκτή προσέγγιση υποστήριξης ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης πέραν των κλασικών «στεγνών» προγραμμάτων και των προγραμμάτων υποκατάστασης.

Βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι:

- Η ψυχοκοινωνική υποστήριξη ανθρώπων με προβλήματα εξάρτησης από παράνομες (ναρκωτικά), νόμιμες (αλκοόλ) και συνταγογραφούμενες ψυχοτρόπες ουσίες, καθώς και από συμπεριφορικές εξαρτήσεις, με σκοπό την απεξάρτηση και κοινωνική τους ένταξη.
- Η ψυχοκοινωνική υποστήριξη συγγενών και συντρόφων ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης από ψυχοτρόπες ουσίες και με συμπεριφορικές εξαρτήσεις.
- Η εκπαίδευση των πρώην εξαρτημένων –μελών των προγραμμάτων– σε μια σειρά τομέων

με στόχο την ενίσχυση της προσπάθειας επανένταξής τους, με έμφαση στη φιλοσοφία της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

- Η υποστήριξη και η εκπαίδευση ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης, συγγενών τους και ανθρώπων με άλλα ζητήματα υγείας στην έννοια και στις πρακτικές της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας και στη μεθοδολογία δημιουργίας ομάδων αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας.

- Η εκπαίδευση φοιτητών και λειτουργών υγείας στις κριτικές προσεγγίσεις του πεδίου των εξαρτήσεων, την έννοια και τις εφαρμογές της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας, καθώς και σε νέους ρόλους εμπύχωσης και περιφερειακής υποστήριξης πρωτοβουλιών των πολιτών.

- Η εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των πολιτών των τοπικών κοινωνιών στη φιλοσοφία και τις πρακτικές της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας.

- Η πρόληψη της χρήσης ψυχοτρόπων ουσιών και των άλλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων μέσα από τη δημιουργία κοινωνικών δικτύων και μέσα από δράσεις εκπαίδευσης και πολιτισμού στο γενικό πληθυσμό.

- Η έρευνα για τις κριτικές προσεγγίσεις του πεδίου των εξαρτήσεων και για τις εφαρμογές της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας στην αντιμετώπιση της εξάρτησης και άλλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων και προβλημάτων υγείας.

1.2 Μεθοδολογία Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας βασίζει τον τρόπο λειτουργίας του στις κριτικές επιστημονικές προσεγγίσεις του πεδίου των εξαρτήσεων και ευρύτερα στα κριτικά ρεύματα των κοινωνικών επιστημών και επιστημών υγείας. Βάσει αυτών των προσεγγίσεων, στο πρόγραμμα δίνεται έμφαση στις κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές διαστάσεις της αιτιοπαθογένειας του προβλήματος της εξάρτησης και άλλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων. Ταυτόχρονα, τίθενται στο επίκεντρο των υλοποιούμενων παρεμβάσεων οι άνθρωποι και οι ανάγκες τους, με κύρια προτάγματα τη χειραφέτησή τους και την ανάκτηση της αξιοπρέπειάς τους. Κεντρικοί άξονες των παρεμβάσεων που πραγματοποιούνται από το πρόγραμμα είναι η έννοια της **αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας**¹ και ο πρωταγωνιστικός ρόλος των άμεσα ενδιαφερόμενων.

¹Με τον όρο **αυτοβοήθεια/αλληλοβοήθεια** εννοείται η ενεργοποίηση των πολιτών ως προς την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους, μέσα σε ένα πλαίσιο συλλογικότητας και αλληλεγγύης. Βασικά χαρακτηριστικά της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας είναι η αυτενέργεια, η ανάληψη της προσωπικής ευθύνης και κατά συνέπεια η αναίρεση της παθητικότητας που τείνει να χαρακτηρίζει σήμερα τη στάση των πολιτών σε ζητήματα υγείας.

Η επισκόπηση του παρόντος απολογισμού σε συνδυασμό με την ερευνητική τεκμηρίωση² της μεθοδολογίας του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας, η οποία ολοκληρώθηκε στο τέλος του 2012, οδηγεί στην ανάδειξη των βασικών πλεονεκτημάτων και καινοτομιών που χαρακτηρίζουν την πρόταση του προγράμματος.

Βασικά χαρακτηριστικά αυτής της μεθοδολογίας είναι:

- η **εξατομικευμένη παρέμβαση**, στη βάση της οποίας οι δράσεις του προγράμματος προσαρμόζονται στις ανάγκες και στη φάση ζωής του κάθε ανθρώπου
- η **συνδιαμόρφωση του πλάνου δράσης** από κοινού με τους άμεσα ενδιαφερόμενους
- ο **ενεργός ρόλος των άμεσα ενδιαφερομένων** σε όλα τα στάδια της εμπλοκής τους
- η **αξιοποίηση των πρακτικών αλληλοβοήθειας** ως βασικού συστατικού της ανεξαρτητικής διαδικασίας.

Η ακολουθούμενη μεθοδολογία παρέμβασης οδηγεί στη δυνατότητα συγκρότησης προτάσεων ανεξάρτησης με πλατιά απήχηση στον πληθυσμό των εξαρτημένων, οι οποίες παρουσιάζουν **υψηλό επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών** ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και ταυτόχρονα **αισθητά χαμηλό ετήσιο προϋπολογισμό**.

2. Απολογισμός έργου έτους 2019 – Συνοπτικά στοιχεία

Ο παρών απολογισμός αφορά στην παρουσίαση των δράσεων των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας για το έτος 2019. Τα προγράμματα συνέχισαν να υποστηρίζουν μεγάλο αριθμό ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης και συγγενών τους σε όλη την Ελλάδα. Συνολικά τα προγράμματα παρείχαν **υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε 892 διαφορετικά άτομα με πρόβλημα εξάρτησης και μέλη του συγγενικού τους περιβάλλοντος** (558 ήταν άνθρωποι με πρόβλημα εξάρτησης και τα 334 μέλη του συγγενικού τους περιβάλλοντος). **Ο συνολικός αριθμός των ανθρώπων που έλαβαν υπηρεσίες** από τα προγράμματα (υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, εκπαίδευσης, συμμετοχής σε δράσεις πρόληψης και προαγωγής αυτοβοήθειας) **έφτασε τα 2590 διαφορετικά άτομα**.

²Λαϊνάς, Σ. (2013). *Ψυχοκοινωνικές Παρεμβάσεις και Αυτοβοήθεια στον τομέα των Εξαρτήσεων. Το παράδειγμα του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας στο Α.Π.Θ. Διδακτορική διατριβή. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας.*

Ιδιαίτερα υψηλός παρέμεινε και κατά το 2019 ο δείκτης νέων προσελεύσεων στα προγράμματα. **Πιο συγκεκριμένα, στα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας προσήλθαν για πρώτη φορά 291 διαφορετικά άτομα** (αριθμός παρόμοιος με το 2018, οπότε και προσήλθαν 310 διαφορετικά άτομα). Από αυτά τα άτομα τα 147 είχαν πρόβλημα με τη χρήση παρανόμων ψυχοτρόπων ουσιών, τα 98 με το αλκοόλ, τα 40 με τα τυχερά παιχνίδια και 6 με άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές (π.χ. φαγητό, νομίμως συνταγογραφούμενες ουσίες). **Επιπλέον, ιδιαίτερα υψηλός είναι και ο δείκτης νέων προσελεύσεων συγγενών και σημαντικών άλλων ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης στα προγράμματα κατά το 2019. Πιο συγκεκριμένα στα προγράμματα προσήλθαν για πρώτη φορά 236 διαφορετικά άτομα** (συγγενείς και σημαντικοί άλλοι) αριθμός παρόμοιος με το 2018 (226 διαφορετικά άτομα). Οι σταθερά υψηλοί δείκτες νέων προσελεύσεων στα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας αναδεικνύουν την εγκαθίδρυση τους στις τοπικές κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιούνται ως αξιόπιστοι χώροι παροχής υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε ανθρώπους με πρόβλημα εξάρτησης και μελών του οικογενειακού ή φιλικού τους περιβάλλοντος.

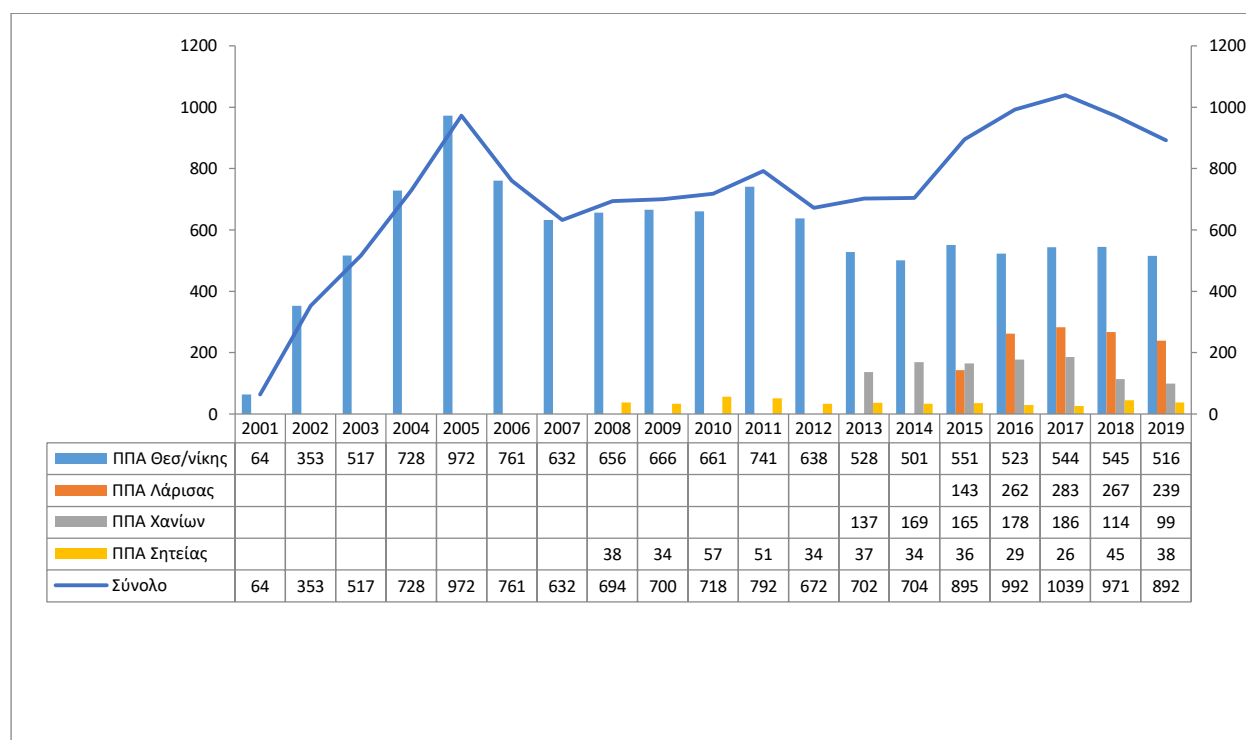
Επιμέρους στοιχεία που είναι αναδεικνύει ο παρών απολογισμός έργου είναι τα εξής:

- **Η αυξανόμενη προσέλευση ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης πέρα από τις παράνομες ψυχοτρόπες ουσίες, όπως το αλκοόλ ή / και τα τυχερά παιχνίδια.**
- **Η συνέχιση προσελεύσεων ανθρώπων όχι μόνο με το παραδοσιακό προφίλ εξάρτησης, αλλά και ανθρώπων που ενώ αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα κατάχρησης ή και εξάρτησης διατηρούν ένα ελάχιστο επίπεδο λειτουργικότητας.** *Και κατά το 2019 τα προγράμματα προσέγγισαν άνθρωποι με το ανάλογο προφίλ, επιβεβαιώνοντας στην πράξη τη σημασία της ευέλικτης και εξατομικευμένης μεθοδολογίας προσέγγισης. Η εν λόγω μεθοδολογία ακολουθείται εδώ και χρόνια στα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας και φαίνεται να είναι κατάλληλη για ανθρώπους με αυτό το προφίλ.*
- **Η εμβάθυνση των δράσεων επανένταξης που αξιοποιούν τη φιλοσοφία και τις πρακτικές της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας.** *Προεξάρχουσα δράση σε αυτό τον τομέα αποτέλεσε κατά το 2019 η ίδρυση Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης Ένταξης, από μέλη του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας.*
- **Η εμβάθυνση των κοινοτικών δράσεων με έμφαση στον πολιτισμό και στην ιστορία στα προγράμματα οι οποίες συμβάλλουν στη λειτουργική διαδικασία κοινωνικής ένταξης των μελών των προγραμμάτων.** *Προεξάρχουσα δράση σε αυτό το πλαίσιο ήταν αυτή της Ομάδας Γειτονιάς Βαρδάρη που συμμετέχουν μέλη, εργαζόμενοι και εκπαιδευόμενοι του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης.*

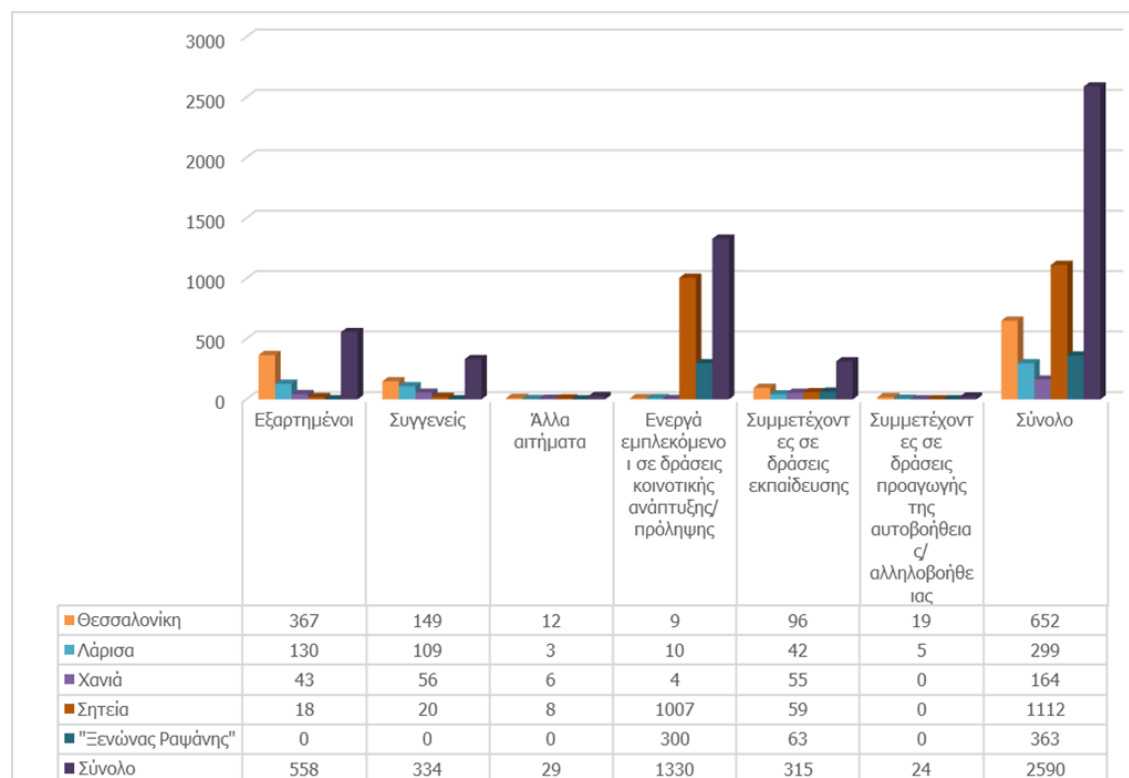
- **Ο συνδυασμός της παροχής αξιόπιστων υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης με ιδιαίτερα χαμηλό ετήσιο κόστος των προγραμμάτων.** Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό που διαχρονικά χαρακτηρίζει τα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας είναι η δυνατότητα να παρέχει αξιόπιστες υπηρεσίες σε μεγάλο αριθμό ανθρώπων, με ιδιαίτερα χαμηλά ετήσιους προϋπολογισμούς ανά πρόγραμμα. Το χαρακτηριστικό αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, ειδικά σε εποχές δημοσιονομικής πίεσης για τα δημόσια συστήματα υγείας.
- **Η διατήρηση του υψηλού επιπέδου παροχής υπηρεσιών των προγραμμάτων παρόλα τα πολλά προβλήματα που αντιμετώπισαν, όσον αφορά στη χρηματοδότησή τους και συνέχισή τους από τα μέσα του 2017 ως τα μέσα του 2019.** Οι τελευταίες χρονιές (από τα μέσα του 2017 έως και τα μέσα του 2019) ήταν ιδιαίτερα δύσκολες για τη συνέχιση των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας. Καθυστέρησαν οι διαδικασίες ανανέωσης των συμβάσεων λειτουργίας των προγραμμάτων με αποτέλεσμα να υπάρχουν μεγάλες περιόδους (έως και 8 μήνες) όπου δεν υπήρχε ροή χρηματοδότησης και κυρίως δεν δινόταν απαντήσεις και δεσμεύσεις για τη συνέχιση λειτουργίας των προγραμμάτων. Όπως είναι φυσικό, η κατάσταση ανασφάλειας και αβεβαιότητας επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την τρέχουσα λειτουργία των προγραμμάτων. Η συνέχιση κατέστη δυνατή χάρη στην ισχυρή δέσμευση που επέδειξε το προσωπικό των προγραμμάτων, που συνέχισε να εργάζεται, χωρίς να προβαίνει σε εκπτώσεις σε επίπεδο δουλειάς, μένοντας για μεγάλα διαστήματα χωρίς πληρωμή. Υπό αυτό το πρίσμα, η συνέχιση των δράσεων των προγραμμάτων κατά το 2019 και η συνέχιση παροχής υπηρεσιών σε τόσο μεγάλο αριθμό ανθρώπων αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία.

Στα παρακάτω γραφήματα παρουσιάζονται συγκεντρωτικά ποσοτικά στοιχεία για τα τέσσερα προγράμματα:

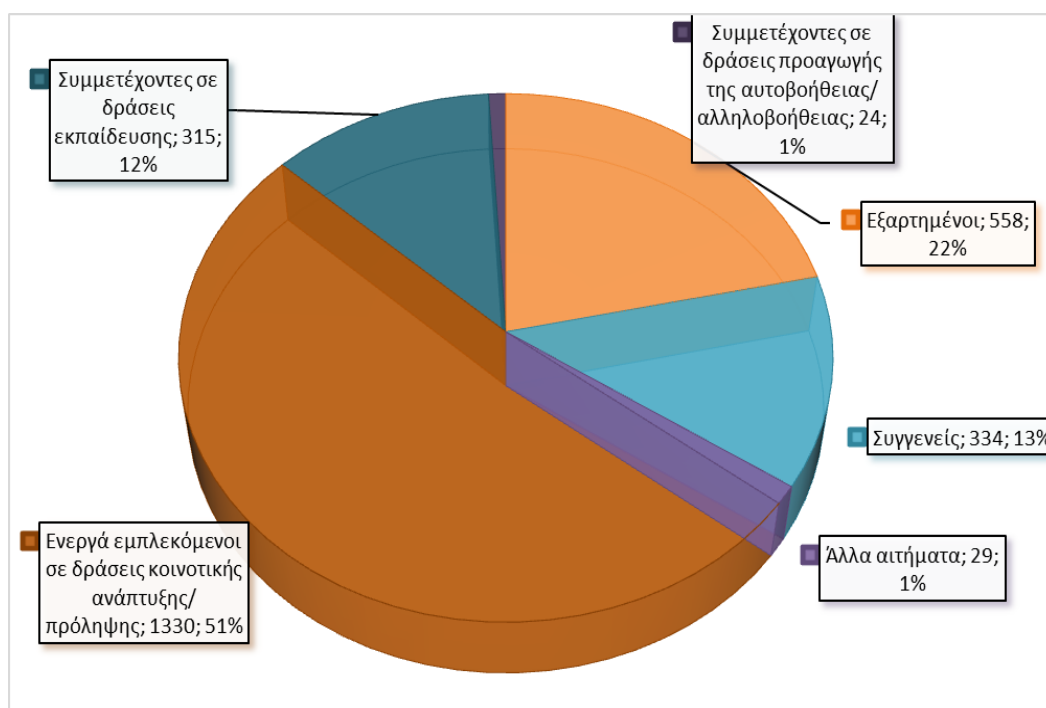
Γράφημα 1. Διαφορετικά άτομα (χρήστες και συγγενείς) που έλαβαν υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης στα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ανά έτος.

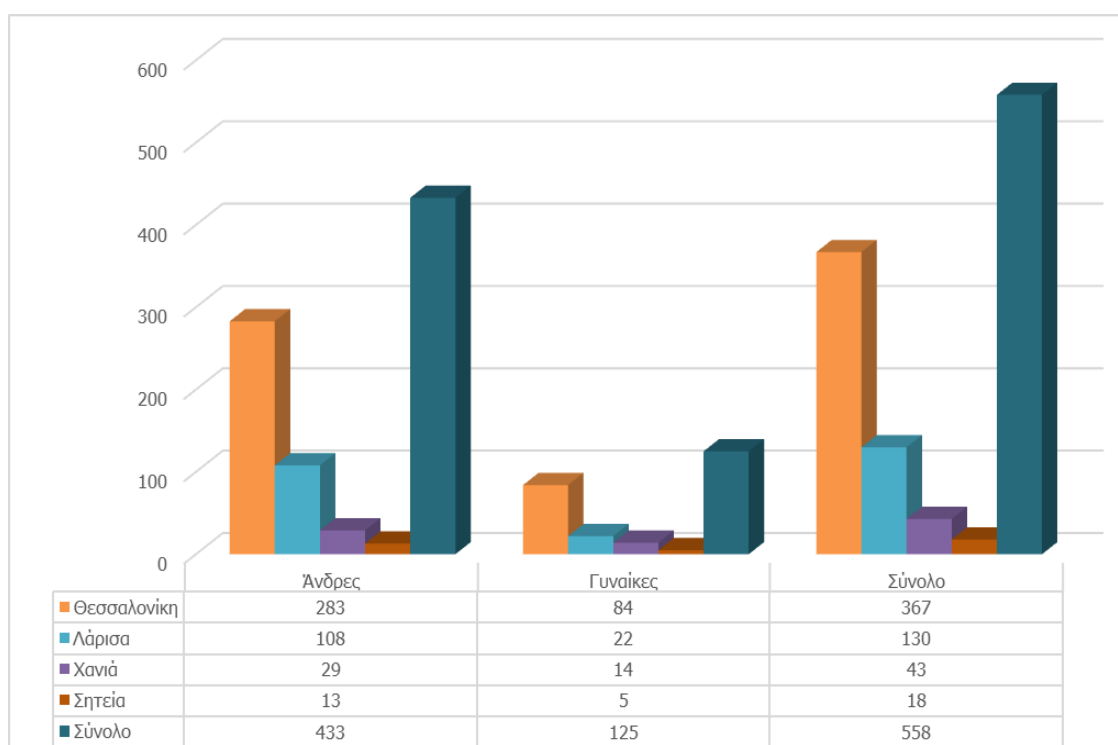
Γράφημα 2. Σχηματική απεικόνιση παρεχόμενων υπηρεσιών ανά πρόγραμμα και ανά αίτημα κατά το 2019.

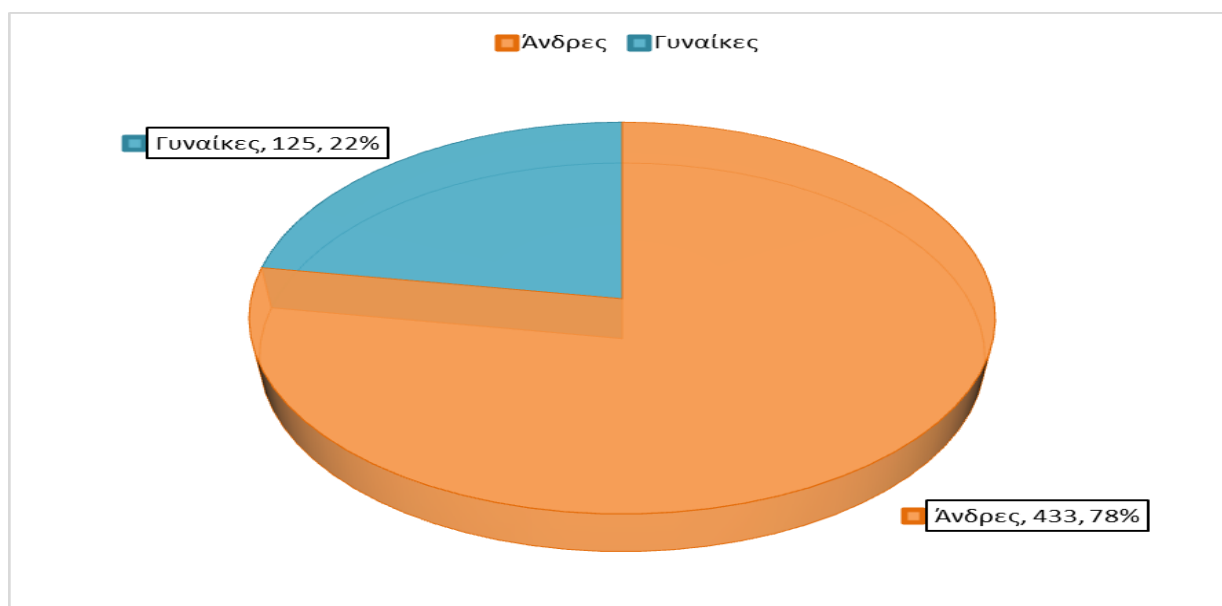
Γράφημα 3. Σχηματική απεικόνιση παρεχόμενων υπηρεσιών ανά αίτημα στο σύνολο των προσερχομένων στα προγράμματα κατά το 2019

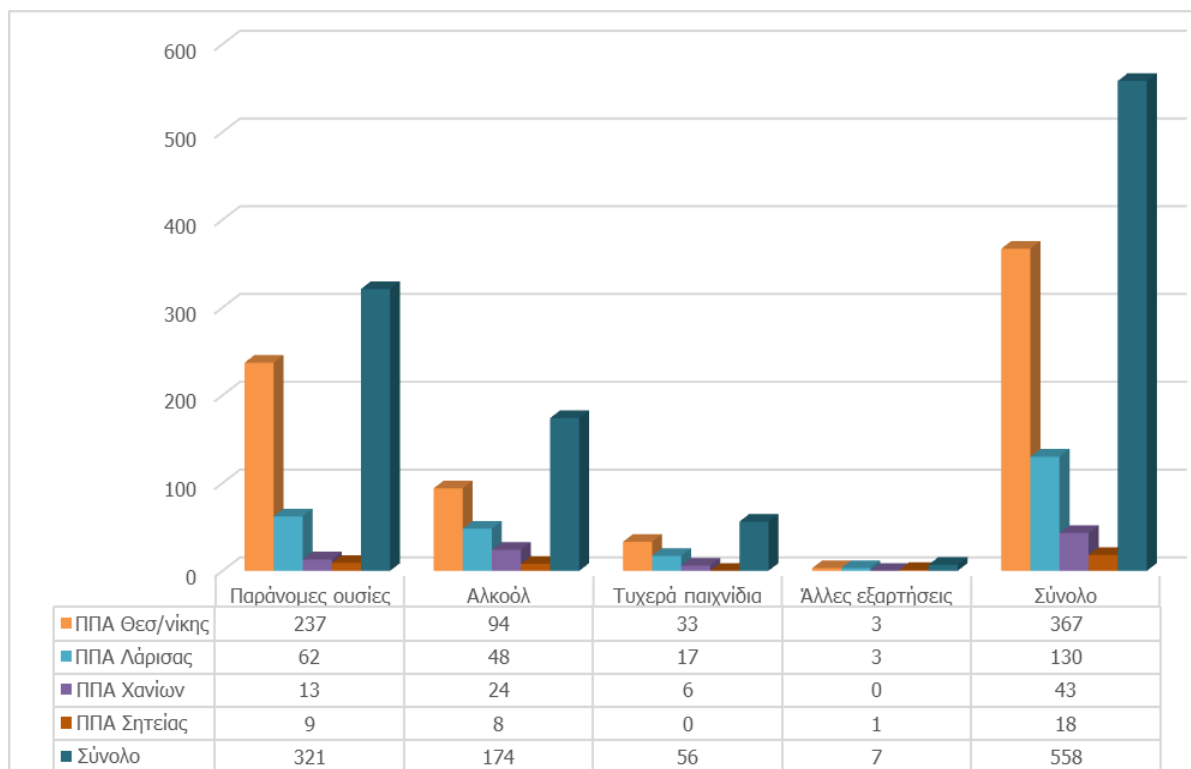
Γράφημα 4. Αριθμός ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης ανά πρόγραμμα και ανά φύλο κατά το 2019.

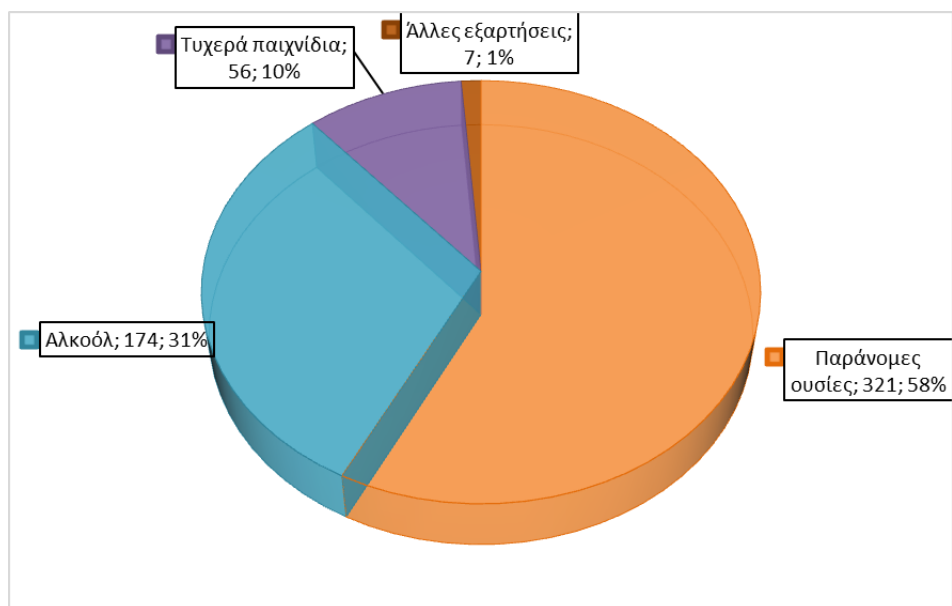
Γράφημα 5. Σχηματική απεικόνιση του φύλου στο σύνολο των προσερχομένων εξαρτημένων στα προγράμματα κατά το 2019.

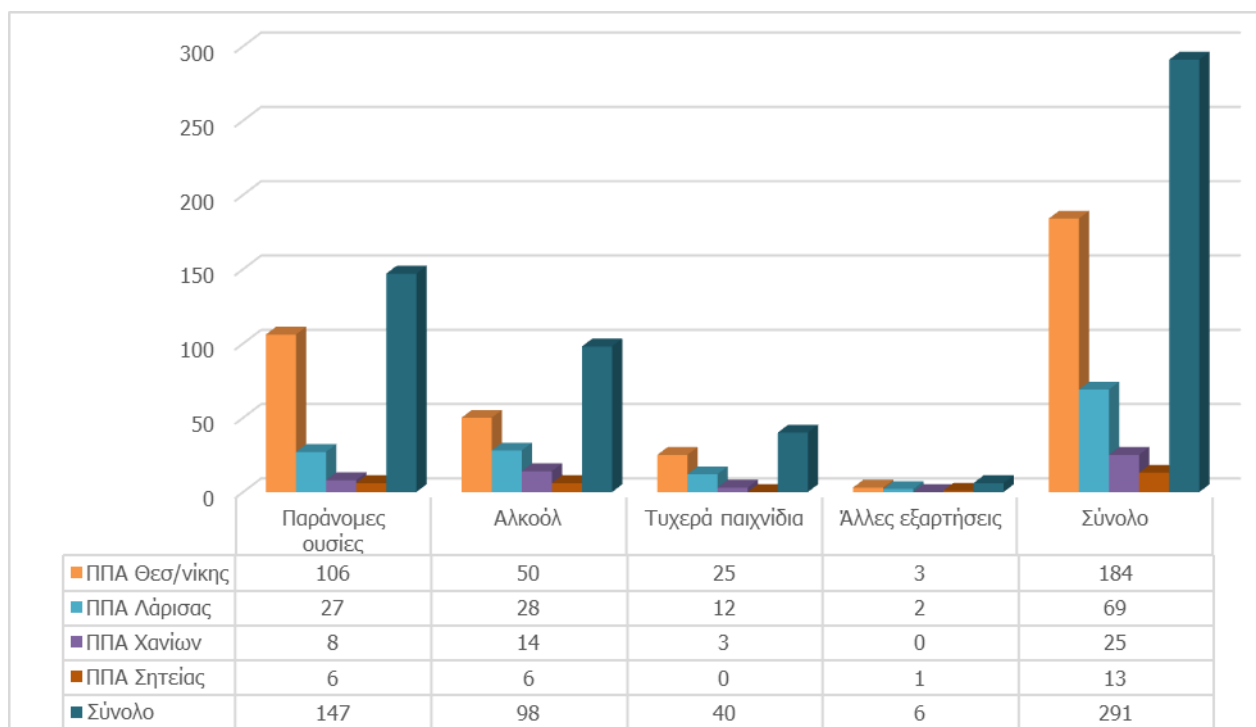
Γράφημα 6. Αριθμός εξαρτημένων ανά πρόγραμμα και ανά πρόβλημα για το οποίο απευθύνονται κατά το 2019.

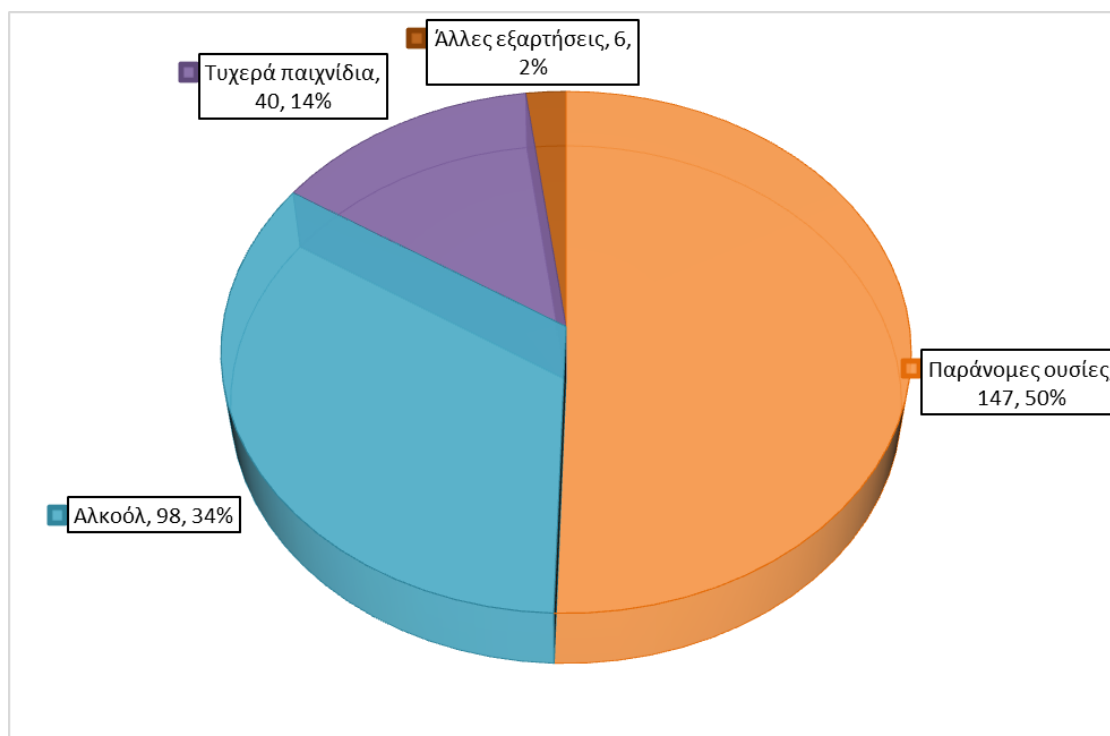
Γράφημα 7. Σχηματική απεικόνιση του προβλήματος για το οποίο απευθύνονται στο σύνολο των προσερχομένων στα προγράμματα κατά το 2019.

Γράφημα 8. Αριθμός νέων προσελεύσεων εξαρτημένων ανά πρόγραμμα και ανά πρόβλημα για το οποίο απευθύνονται κατά το 2019.

Γράφημα 9. Σχηματική απεικόνιση του προβλήματος για το οποίο απευθύνονται στις νέες προσελεύσεις στα προγράμματα κατά το 2018.

3. Συνοπτική Παρουσίαση των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας και του Έργου τους κατά το 2019

3.1. Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2001. Αποτέλεσε την πρώτη στην Ελλάδα συγκροτημένη προσπάθεια προαγωγής της ιδέας της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας στο πεδίο της εξάρτησης και άλλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, εκ μέρους των επαγγελματιών ψυχικής υγείας. Η λειτουργία του προγράμματος σηματοδότησε μια τομή προσφέροντας ένα σημαντικό παράδειγμα σύνδεσης του Πανεπιστημίου με τις ανάγκες της κοινωνίας.

Στα δεκαεπτά χρόνια λειτουργίας του, το πρόγραμμα υποστήριξε και συνεχίζει να υποστηρίζει ένα μεγάλο αριθμό ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης και μέλη του περιβάλλοντος τους. Επιπλέον, αποτελεί ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο άμεσης σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη για σημαντικό αριθμό μεταπτυχιακών και προπτυχιακών φοιτητών του τμήματος Ψυχολογίας του Α.Π.Θ. και λειτουργών υγείας και κοινωνικών επιστημόνων.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΤΟΥΣ 2019

Κατά το 2019 το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης παρείχε υπηρεσίες σε **652** ανθρώπους με διαφορετικού τύπου αιτήματα. Οι υπηρεσίες παρασχέθηκαν σε:

A. 367 ανθρώπους με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες και νόμιμες ψυχοτρόπες ουσίες καθώς και από τυχερά παιχνίδια στους οποίους παρασχέθηκαν συστηματικές υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης εκ των οποίων οι **184** ήταν νέες προσελεύσεις.

B. 149 μέλη οικογενειών – φίλοι ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης εκ των οποίων οι **123** ήταν νέες προσελεύσεις.

Γ. 12 ανθρώπους με αίτημα βοήθειας για ζητήματα πέρα από τη χρήση ουσιών.

Δ. 96 ανθρώπους με αίτημα εκπαίδευσης (λειτουργοί υγείας, μεταπτυχιακοί φοιτητές, προπτυχιακοί φοιτητές και απόφοιτοι του Τμήματος Ψυχολογίας του Α.Π.Θ.

Πιο συγκεκριμένα:

20 προπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος Ψυχολογίας του Α.Π.Θ

12 προπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος Φιλοσοφικής-Παιδαγωγικής του ΑΠΘ

25 φοιτητές της Δραματικής Σχολής του ΚΘΒΕ

12 προπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος Ψυχολογίας που πραγματοποίησαν την πρακτική τους άσκηση

9 απόφοιτους κοινωνικών επιστημών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Δια Βίου Εκπαίδευσης στις Κριτικές Προσεγγίσεις του Πεδίου των Εξαρτήσεων

8 απόφοιτους κοινωνικών επιστημών που συμμετείχαν στον Ετήσιο Κύκλο Εκπαίδευσης στις Κριτικές Προσεγγίσεις του Πεδίου των Εξαρτήσεων

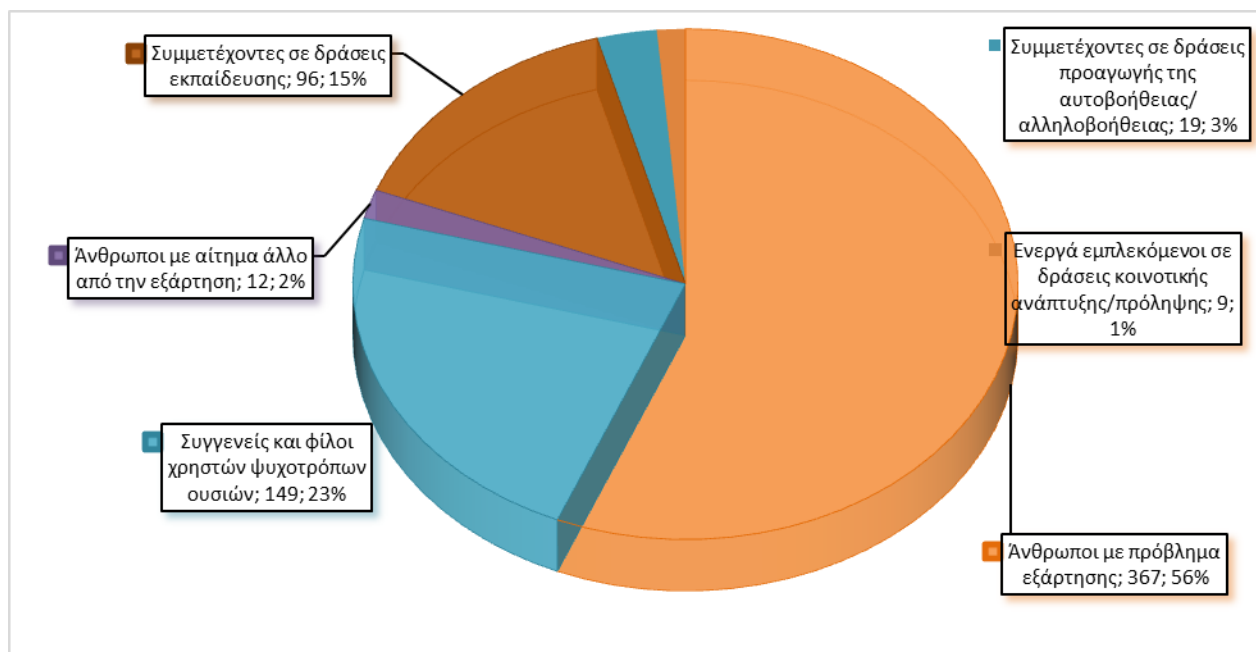
10 εργαζόμενους στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Ε. 19 ανθρώπους που συμμετείχαν σε δράσεις προαγωγής της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας.

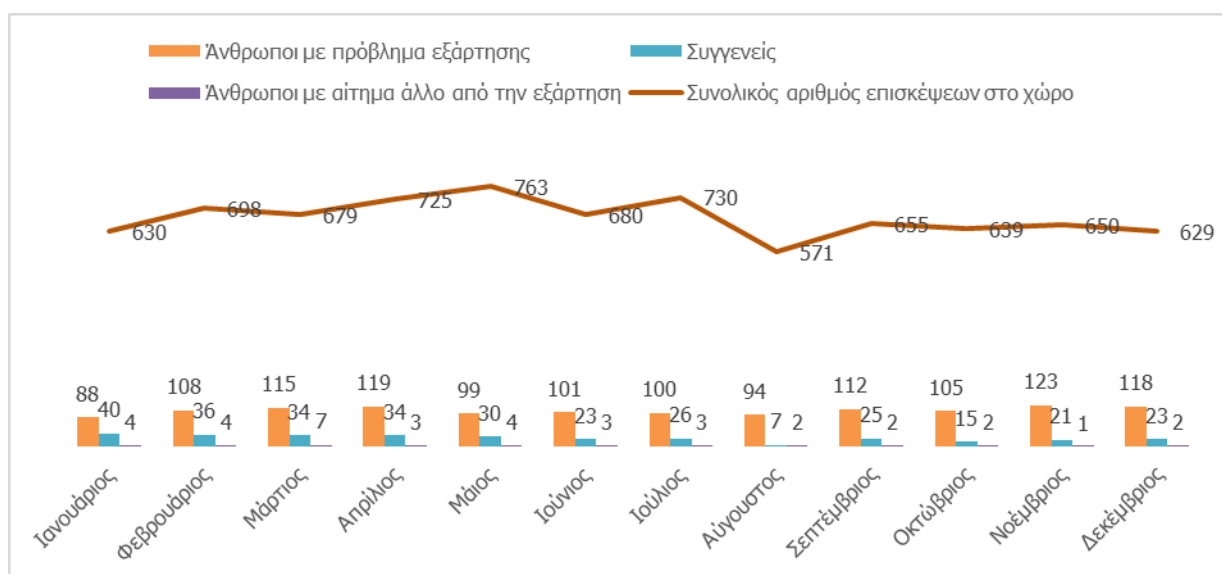
ΣΤ. 9 άνθρωποι που είχαν ενεργή εμπλοκή στις δράσεις που πραγματοποίησε το πρόγραμμα στην τοπική κοινότητα.

Τέλος, στις δράσεις που πραγματοποίησε το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης στην τοπική κοινότητα το 2019 συμμετείχαν ή προσήλθαν σε αυτές συνολικά περίπου 735 διαφορετικοί άνθρωποι. Από αυτούς οι 85 ήταν μαθητές που συμμετείχαν στις δράσεις του προγράμματος στα πλαίσια της «Θεματικής Εβδομάδας» του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

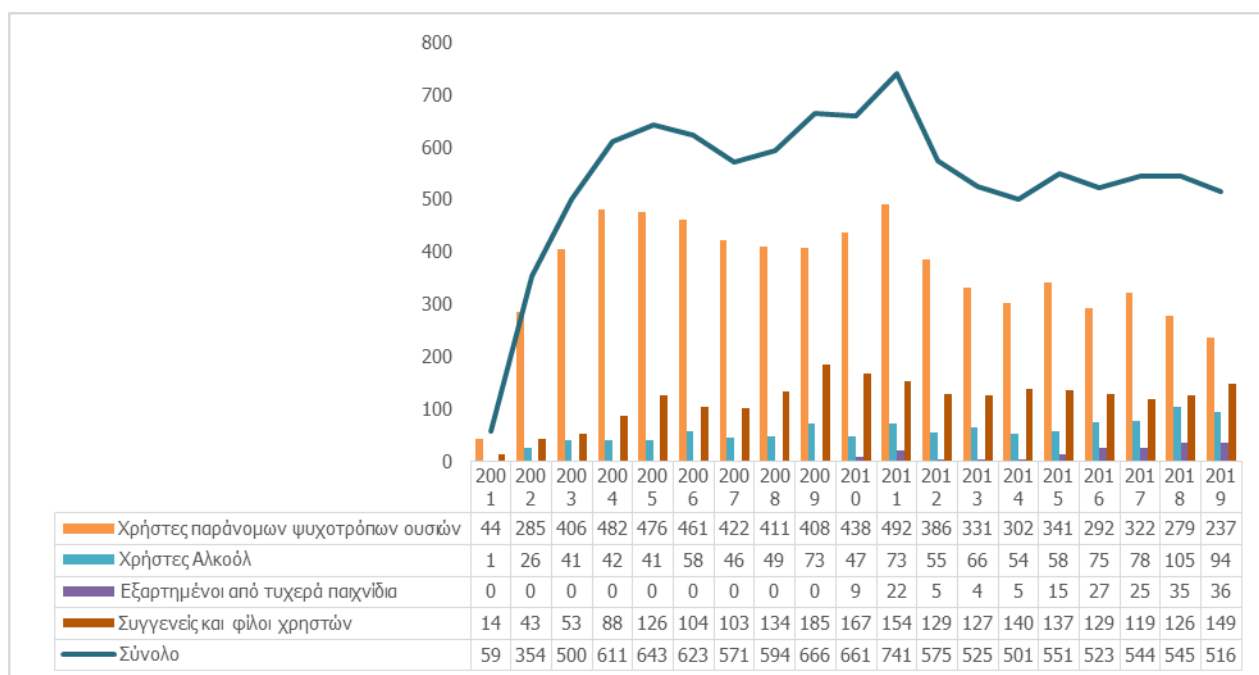
Γράφημα 10. Σχηματική απεικόνιση ανθρώπων που έλαβαν υπηρεσίες κατά το 2019 στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης.

Γράφημα 11. Πορεία μηνιαίων προσελεύσεων στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης κατά το 2019.

Γράφημα 12. Προσελεύσεις (διαφορετικών ατόμων) ανά έτος και ανά αίτημα αναφορικά με την ψυχοκοινωνική υποστήριξη στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης

3.2 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Αύγουστο του 2015 παρέχοντας υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε ανθρώπους που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης από ναρκωτικά, αλκοόλ και άλλες εξαρτήσεις, καθώς και στο συγγενικό τους περιβάλλον. Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας έχει εξυπηρετήσει κατά τα τέσσερα χρόνια λειτουργίας του σημαντικό αριθμό εξαρτημένων και των συγγενών τους από ολόκληρη την Περιφέρεια Θεσσαλίας, η οποία αποτελεί την περιοχή εμβέλειάς του.

Ο μεγάλος αριθμός εξαρτημένων και συγγενών τους, που προσέγγισαν και συνεχίζουν να προσέρχονται στο πρόγραμμα της Λάρισας, ανέδειξε το σημαντικό κενό σε επίπεδο λειτουργίας ανοικτού «στεγνού» προγράμματος στην περιφέρεια Θεσσαλίας, που καλύφθηκε με τη λειτουργία του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΤΟΥΣ 2019

Κατά τη διάρκεια του 2019 το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας παρείχε υπηρεσίες υποστήριξης και εκπαίδευσης συνολικά σε **299** ανθρώπους. Αναλυτικότερα, οι άνθρωποι που απευθύνθηκαν στο πρόγραμμα μπορούν να ταξινομηθούν ως εξής:

A. **130 άνθρωποι** με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες και νόμιμες ψυχοτρόπες ουσίες στους οποίους παρασχέθηκαν συστηματικές υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης εκ των οποίων οι **69 ήταν νέες προσελεύσεις.**

B. **109** μέλη οικογενειών, σύντροφοι ή φίλοι ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης εκ των οποίων οι **58 ήταν νέες προσελεύσεις.**

Γ. **3** άνθρωποι με αίτημα βοήθειας για ζητήματα πέρα από τη χρήση ουσιών

Δ. **34** λειτουργοί υγείας και πολίτες οι οποίοι παρακολούθησαν κάποιο σεμιναριακό κύκλο για τις κριτικές προσεγγίσεις του πεδίου των εξαρτήσεων

E. **8** άτομα με αίτημα εκπαίδευσης (προπτυχιακοί φοιτητές και απόφοιτοι κοινωνικών επιστημών)

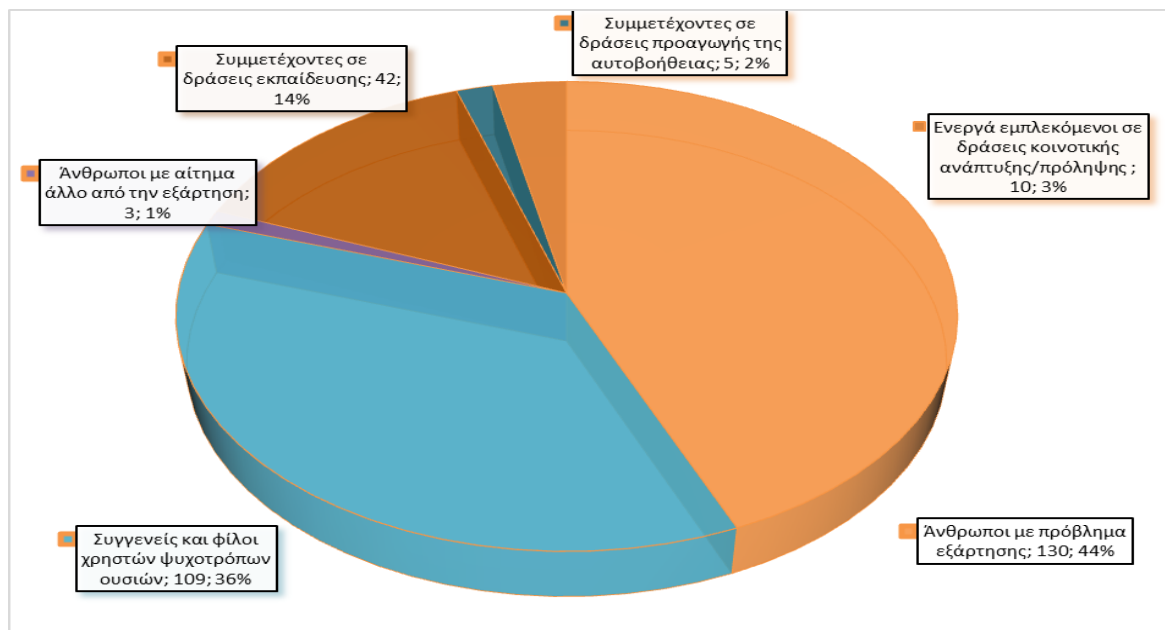
ΣΤ. **10** πολίτες που συμμετείχαν ενεργά στις δράσεις πρόληψης του προγράμματος

Z. **5** ανθρώπους που συμμετείχαν στις δράσεις προαγωγής της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας.

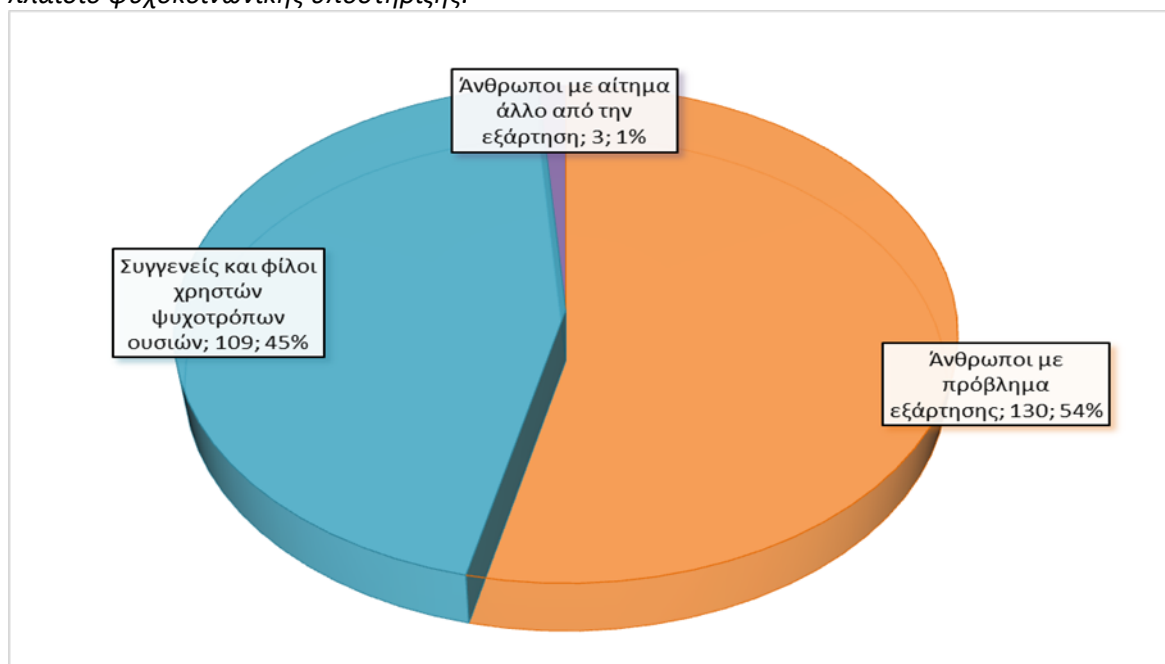
Τέλος, στις δράσεις που πραγματοποίησε το πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας στην τοπική κοινότητα κατά το 2019 συμμετείχαν, προσήλθαν ή ενημερώθηκαν

περίπου **627** διαφορετικοί άνθρωποι. Από αυτούς οι 203 ήταν μαθητές και γονείς που συμμετείχαν στις δράσεις πρόληψης στα πλαίσια της «Θεματικής Εβδομάδας» του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και οι 58 ήταν άνθρωποι που προσεγγίστηκαν στα πλαίσια της δράσης ενημέρωσης/προσέγγισης χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών στο δρόμο (streetwork).

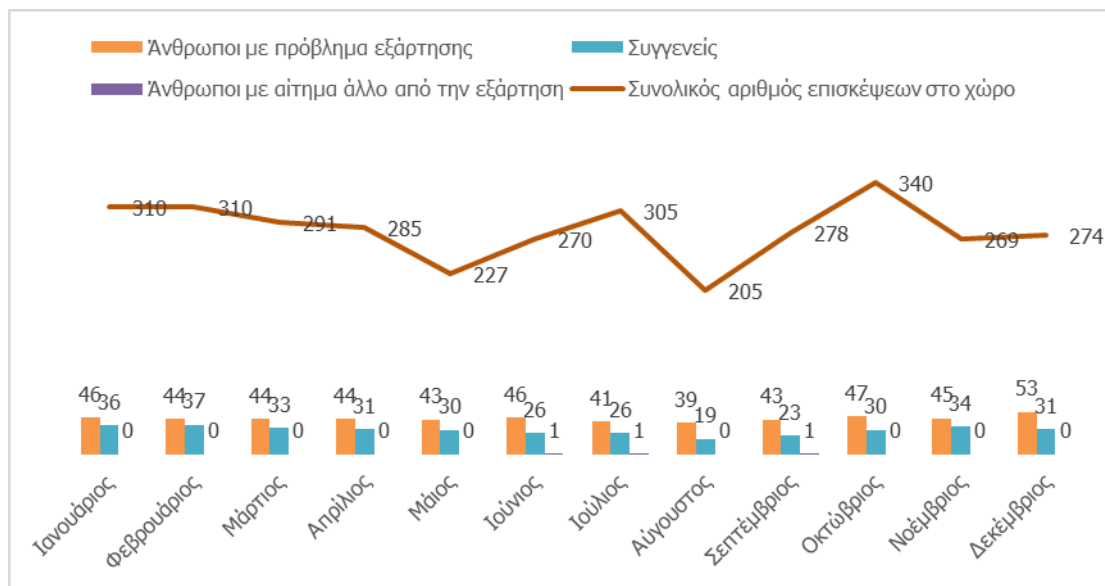
Γράφημα 13. Σχηματική απεικόνιση των ανθρώπων που έλαβαν υπηρεσίες κατά το 2019.

Γράφημα 14. Σχηματική απεικόνιση ανθρώπων που έλαβαν υπηρεσίες κατά το 2019 στο πλαίσιο ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

Γράφημα 15. Πορεία μηνιαίων προσελεύσεων στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας κατά το 2019.

3.3 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2013 έχοντας ως βασικό στόχο την προσέγγιση και υποστήριξη τόσο των ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης είτε από ναρκωτικά, είτε από το αλκοόλ, είτε από συμπεριφορικές εξαρτήσεις που παραδοσιακά προσεγγίζουν τις δομές απεξάρτησης, όσο και ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης που για διάφορους λόγους δεν προσεγγίζουν τις δομές απεξάρτησης.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΤΟΥΣ 2019

Κατά τη διάρκεια του 2019 το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων παρείχε υπηρεσίες υποστήριξης σε **164** ανθρώπους. Αναλυτικότερα οι άνθρωποι που απευθύνθηκαν στο πρόγραμμα μπορούν να ταξινομηθούν ως εξής:

A. **43** άνθρωποι με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες και νόμιμες ψυχοτρόπες ουσίες στους οποίους παρασχέθηκαν συστηματικές υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης εκ των οποίων οι **25** ήταν νέες προσελεύσεις

B. **56** μέλη οικογενειών, σύντροφοι ή φίλοι ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης εκ των οποίων οι **44** ήταν νέες προσελεύσεις

Γ. **6** άνθρωποι με αίτημα βοήθειας για ζητήματα πέρα από τη χρήση ουσιών

Δ. **55** άνθρωποι που συμμετείχαν σε δράσεις εκπαίδευσης εκ των οποίων:

1 φοιτήτρια του Τμήματος Ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η οποία πραγματοποίησε την πρακτική της άσκηση

1 εκπαιδευόμενη από το ετήσιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

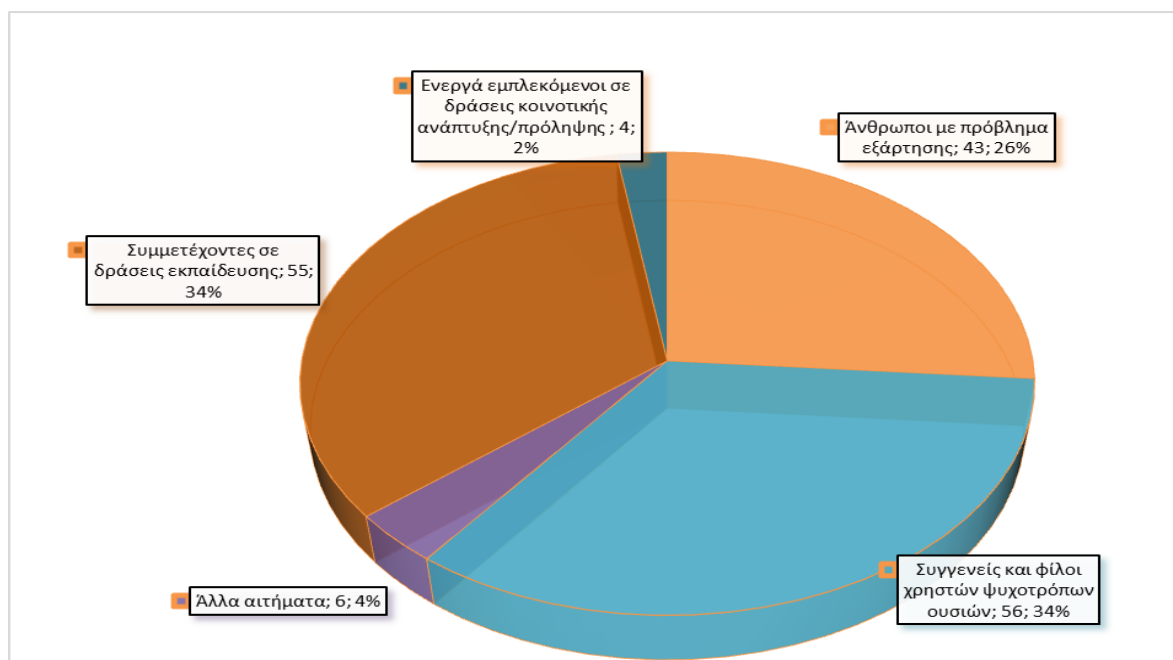
13 εργαζόμενοι του Παραρτήματος Προστασίας Παιδιών και Νέων Χανίων που συμμετείχαν σε σεμινάριο για την πρόληψη του φαινομένου της εξάρτησης

40 φοιτητές του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, οι οποίοι παρακολούθησαν στα πλαίσια του μαθήματος Ψυχολογία των Εξαρτήσεων εισήγηση για την αξιοποίηση των πρακτικών αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας στην αντιμετώπιση και την πρόληψη της εξάρτησης από το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας.

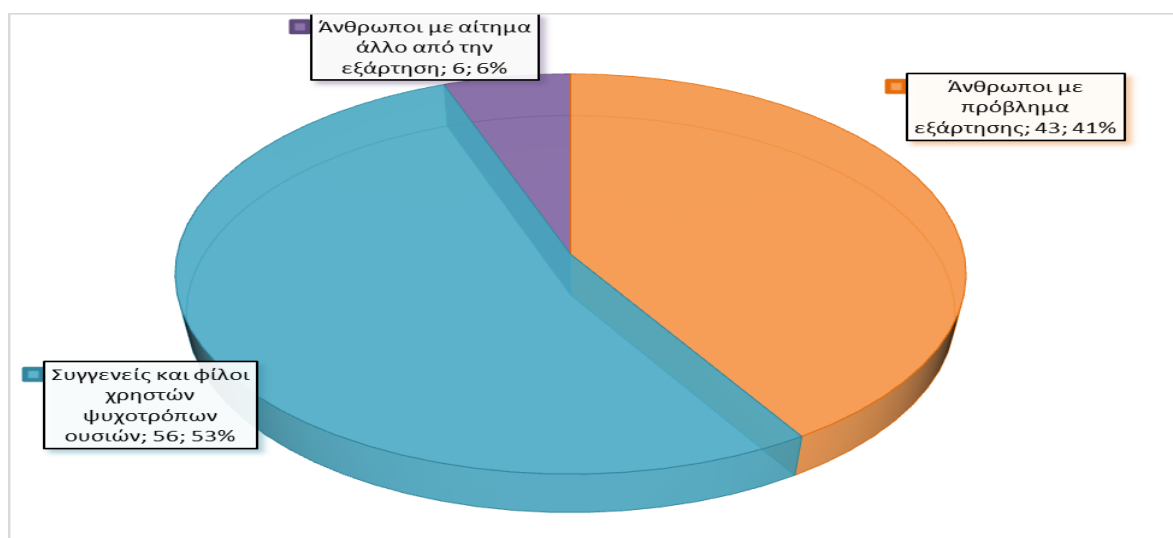
E. **4** άνθρωποι που συμμετείχαν ενεργά στις δράσεις που διοργάνωσε το πρόγραμμα στην τοπική κοινότητα.

Τέλος, στις δράσεις που πραγματοποίησε το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων στην τοπική κοινότητα κατά το 2019 συμμετείχαν ή προσήλθαν **1342** διαφορετικοί άνθρωποι. Από αυτούς οι 282 ήταν μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στις δράσεις πρόληψης που διοργάνωσε το πρόγραμμα στα πλαίσια της «Θεματικής Εβδομάδας» του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

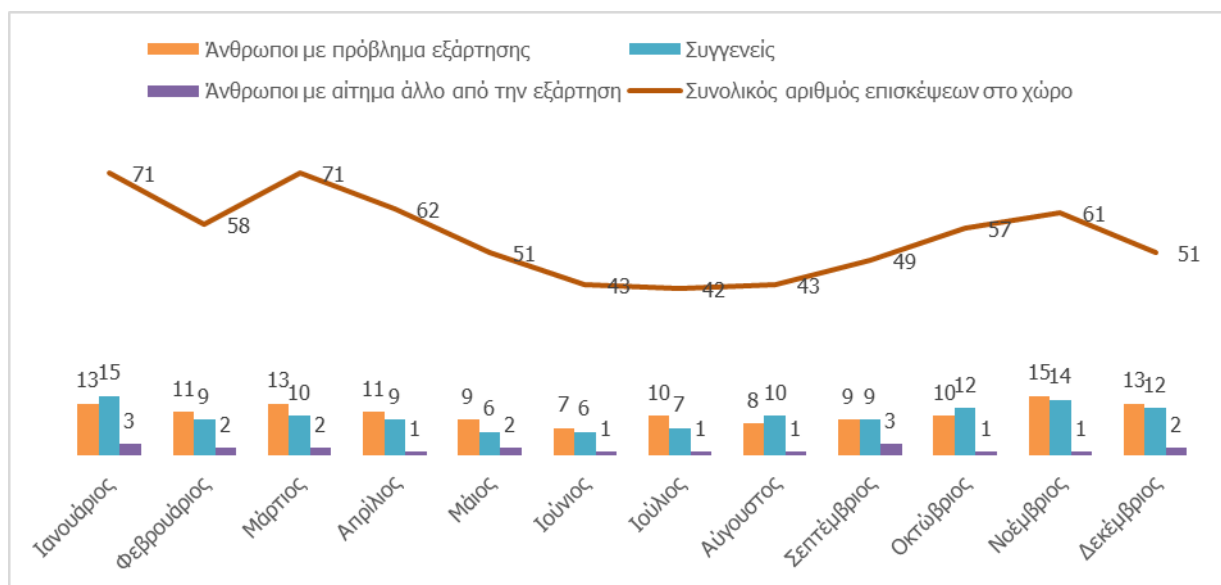
Γράφημα 16. Σχηματική απεικόνιση των ανθρώπων που έλαβαν υπηρεσίες κατά το 2019.

Γράφημα 17. Σχηματική απεικόνιση ανθρώπων που έλαβαν υπηρεσίες κατά το 2019 στο πλαίσιο ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

Γράφημα 18. Πορεία μηνιαίων προσελεύσεων στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων κατά το 2019.

3.4 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2008 με πρωτοβουλία μιας τοπικής κίνησης πολιτών, της Αστικής μη Κερδοσκοπικής Εταιρίας «Κόντρα» και την υποστήριξη του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης. Σήμερα λειτουργεί όπως και τα υπόλοιπα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας με τη χρηματοδότηση του Υπουργείου Υγείας και τη συνεργασία του ΟΚΑΝΑ.

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας αναπτύσσει δράσεις σε δύο επίπεδα: α) σε επίπεδο ψυχοκοινωνικής υποστήριξης ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες και νόμιμες ψυχοτρόπες ουσίες καθώς και υποστήριξης μελών του οικογενειακού και φιλικού τους περιβάλλοντος και β) σε επίπεδο ανάπτυξης δράσεων με την τοπική κοινότητα με κύριο στόχο την πρόληψη του προβλήματος της εξάρτησης και άλλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων.

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας αποτελεί το μοναδικό πρόγραμμα αντιμετώπισης του προβλήματος της εξάρτησης στην πόλη της Σητείας και τη μοναδική δομή που διενεργεί δράσεις πρόληψης της εξάρτησης σε συνεργασία με υποσυστήματα της τοπικής κοινωνίας (οικογένεια, σχολείο, φορείς και συλλογικότητες, ΜΜΕ) συστηματικά στη Σητεία και στοχευμένα στην περιφερειακή ενότητα Λασιθίου. Οι παρεμβάσεις πρόληψης του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας απευθύνονται τόσο στο σύνολο του νεανικού πληθυσμού και γενικότερα της τοπικής κοινότητας, όσο και σε ομάδες υψηλού κινδύνου ή άτομα που έχουν ήδη αρχίσει τον πειραματισμό με τις ουσίες.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΤΟΥΣ 2019

Κατά το 2019 το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας παρείχε υπηρεσίες συνολικά σε **1112** ανθρώπους με διαφορετικού τύπου αιτήματα. Οι υπηρεσίες παρασχέθηκαν σε:

A. 46 ανθρώπους στο πλαίσιο της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης και του περιβάλλοντός τους. Πιο συγκεκριμένα σε:

18 ανθρώπους με πρόβλημα εξάρτησης που προσήλθαν στο πρόγραμμα και έλαβαν συστηματικές υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης εκ των οποίων οι **13** ήταν νέες προσελεύσεις.

20 συγγενείς και φίλους χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών εκ των οποίων οι **11** ήταν νέες προσελεύσεις

8 ανθρώπους με αίτημα βοήθειας πέρα από τη χρήση ουσιών.

B. 1007 ανθρώπους που συμμετείχαν με ενεργό ρόλο στις δράσεις του προγράμματος στην τοπική κοινότητα ή είχαν ενεργό ρόλο σε αυτές. Πιο συγκεκριμένα σε:

87 ανθρώπους που συμμετέχουν σε συλλογικότητες της πόλης με τις οποίες συνεργάζεται το πρόγραμμα ή μεμονωμένοι πολίτες.

145 εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

74 γονείς παιδιών και εφήβων.

682 εφήβους.

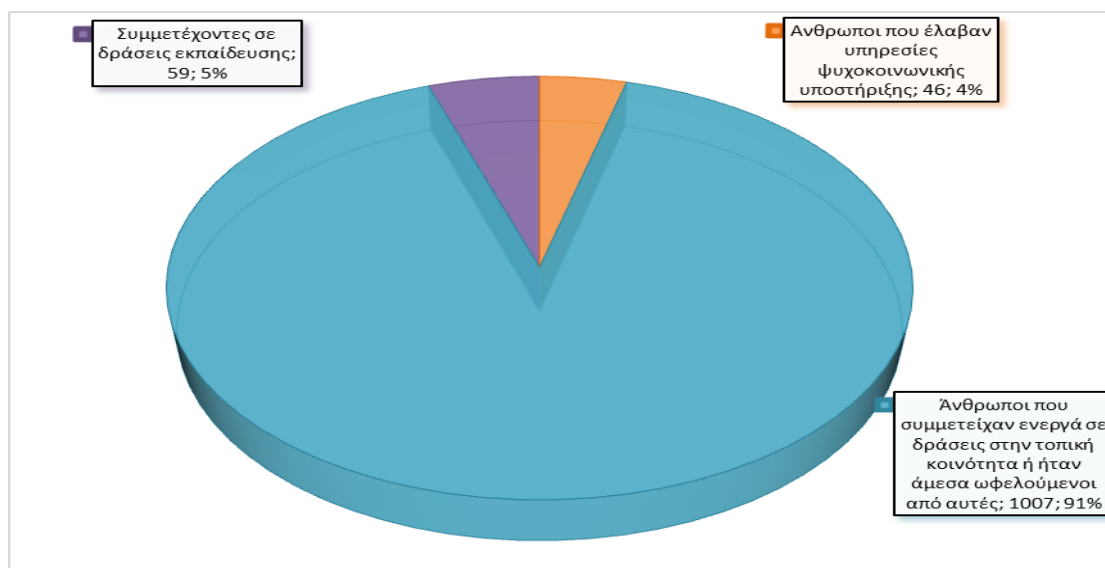
7 παιδιά

12 λειτουργούς υγείας

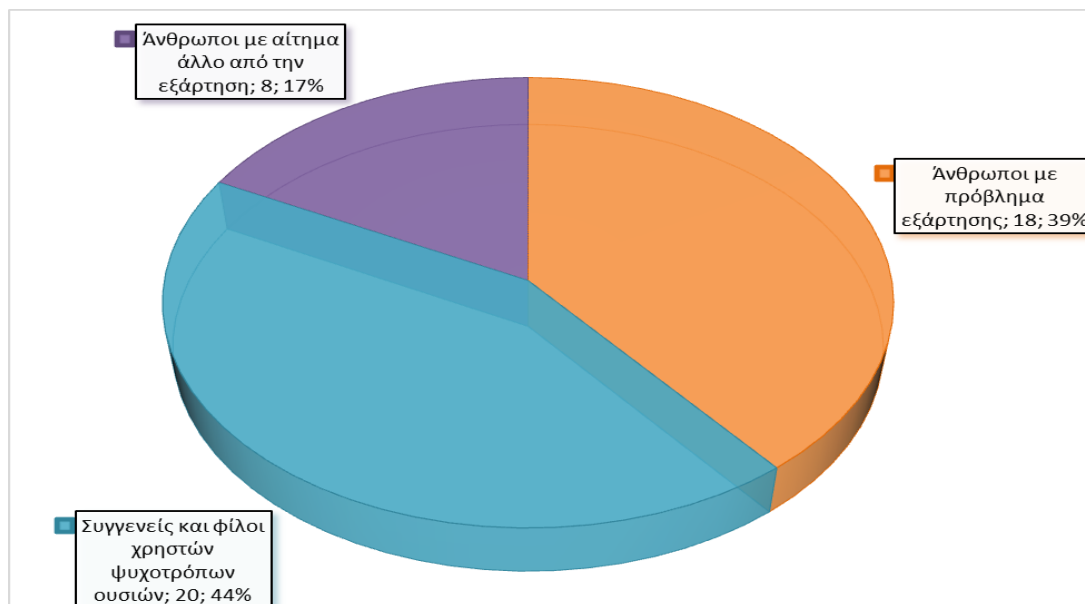
Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι παραπάνω είναι ενεργά εμπλεκόμενοι (άμεσα ωφελούμενοι) στις δράσεις πρόληψης και κοινοτικής ανάπτυξης του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας. Ο εκτιμώμενος αριθμός των συμμετεχόντων (εμμέσως ωφελούμενων), δηλαδή ανθρώπων που συμμετείχαν στις διάφορες δράσεις πρόληψης στην τοπική κοινότητα υπολογίζεται σε περίπου 980-1000 άτομα.

Γ. 59 κοινωνικούς επιστήμονες, εκπαιδευτικούς και λειτουργούς υγείας οι οποίοι/ες συμμετείχαν στις δράσεις εκπαίδευσης του προγράμματος.

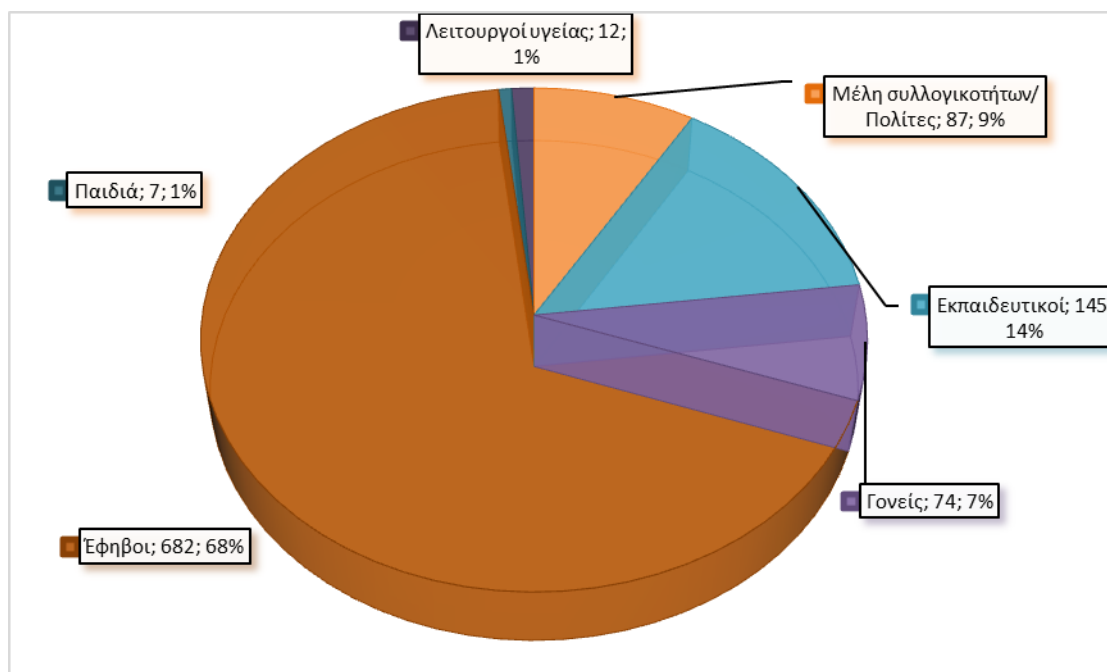
Γράφημα 19. Σχηματική απεικόνιση ανθρώπων που έλαβαν υπηρεσίες κατά το 2019 από το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας.

Γράφημα 20. Σχηματική απεικόνιση ανθρώπων που έλαβαν υπηρεσίες κατά το 2019 στο πλαίσιο ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

Γράφημα 21. Σχηματική απεικόνιση ανθρώπων που έλαβαν υπηρεσίες κατά το 2018, συμμετέχοντας με ενεργό ρόλο στις δράσεις του προγράμματος στην τοπική κοινότητα ή όντας άμεσα ωφελούμενοι από αυτές.

Μέρος 2ο Αναλυτική Παρουσίαση Απολογισμού Έργου του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας για το έτος 2019

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι δράσεις των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας με βάση τους εξής άξονες λειτουργίας:

- *Ψυχοκοινωνική υποστήριξη ανθρώπων που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης και του περιβάλλοντός τους.*
- *Δράσεις κοινοτικής ανάπτυξης και πρόληψης.*
- *Δράσεις προαγωγής της ιδέας της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας.*
- *Δράσεις εκπαίδευσης.*

1. Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Ανθρώπων που Αντιμετωπίζουν Πρόβλημα Εξάρτησης και του Περιβάλλοντός τους

1.1. Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Ανθρώπων που Αντιμετωπίζουν Πρόβλημα Εξάρτησης

Η κεντρική δράση των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας είναι η παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε ανθρώπους που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης από νόμιμες (αλκοόλ) ή παράνομες (ναρκωτικά) ψυχοτρόπες ουσίες και συμπεριφορικές εξαρτήσεις. Κεντρικός άξονας της λειτουργίας της δράσης αυτής είναι η προαγωγή της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας στην αντιμετώπιση της εξάρτησης.

Βασικός στόχος του προγράμματος είναι η ανάπτυξη δράσεων που να απευθύνονται:

A. στον πληθυσμό των εξαρτημένων που παραδοσιακά απευθύνεται σε ένα πρόγραμμα απεξάρτησης   B. σε ανθρώπους με πρόβλημα εξάρτησης που διατηρούν ένα επίπεδο λειτουργικότητας και δεν έχουν προσεγγίσει ποτέ ανάλογα προγράμματα   Γ. σε ανθρώπους με πρόβλημα εξάρτησης και παράλληλα ψυχικά προβλήματα   Δ. σε μέλη ομάδων αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας

Ε. καθώς και σε μέλη των προγραμμάτων χορήγησης υποκαταστάτων του ΟΚΑΝΑ.

Τα προγράμματα είναι **ανοικτά, δεν έχουν λίστες αναμονής, δεν παρέχουν οποιεσδήποτε ουσίες ως υποκατάστατα** και οι υπηρεσίες τους παρέχονται **δωρεάν**.

Βασικά χαρακτηριστικά της ακολουθούμενης μεθοδολογίας υποστήριξης είναι:

- **Η εξατομικευμένη παρέμβαση**, ανάλογα με τις ανάγκες και τη φάση ζωής κάθε μέλους.
- **Η συνδιαμόρφωση του πλάνου δράσης** και εμπλοκής στις δράσεις του προ-γράμματος από το προσωπικό του προγράμματος από κοινού με κάθε ενδιαφερόμενο.
- **Η ελαχιστοποίηση των διαδικασιών ελέγχου** του κινήτρου στην αρχική φάση της προσπάθειας.
- **Η έμφαση στη δημιουργία σχέσεων** εμπιστοσύνης ως βάση της ανεξαρτητικής διαδικασίας.
- **Η ενεργός συμμετοχή και η ανάληψη ευθύνης** των άμεσα ενδιαφερομένων όχι μόνο στη διαδικασία υποστήριξης, αλλά και στο σχεδιασμό αυτής.

Οι δράσεις που αναπτύσσονται στο κάθε Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας με στόχο την υποστήριξη ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης είναι οι εξής:

- Ημερήσιο Κέντρο Υποστήριξης Εξαρτημένων Ατόμων.
- Ομάδες υποστήριξης-κινητοποίησης ανθρώπων που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης.
- Ατομικές συναντήσεις υποστήριξης που αφορούν: στην κινητοποίηση των χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών, ώστε να ενταχθούν στο πρόγραμμα καθώς και στη διαρκή πλαisiώση της ανεξαρτητικής διαδικασίας.
- Υποστήριξη σε ιατρικά, νομικά, εκπαιδευτικά και επαγγελματικά ζητήματα.
- Δράσεις κινητοποίησης σε πολιτιστικά, κοινωνικά, οικολογικά ζητήματα.
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια εκμάθησης ηλεκτρονικών υπολογιστών και ξένων γλωσσών.
- Δράσεις σύνδεσης με τις τοπικές κοινωνίες
- Δράσεις ευαισθητοποίησης ατόμων στην αυτοβοήθεια/αλληλοβοήθεια.
- Υποστήριξη στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη, με έμφαση στην εκπαίδευση στη φιλοσοφία της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζεται το οργανόγραμμα των δράσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης ανθρώπων που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης.

Σχήμα 1. Οργανόγραμμα δράσεων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΑΥΤΟΒΟΗΘΕΙΑΣ		
ΔΡΑΣΕΙΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		
ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ		
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ		
ΟΜΑΔΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ- ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΕ ΙΑΤΡΙΚΑ, ΝΟΜΙΚΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ		ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ, ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ		ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΒΟΗΘΕΙΑ/ ΑΛΛΗΛΟΒΟΗΘΕΙΑ		ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ		

Κατά τη διάρκεια του 2019 τα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας σε Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Χανιά και Σητεία παρείχαν υπηρεσίες σε **558 ανθρώπους με προβλήματα εξάρτησης**. Από αυτούς οι **291** που προσήλθαν ήταν **νέες προσελεύσεις**³.

1.1.1. Ημερήσιο Κέντρο Υποστήριξης Ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης

Όπως αποτυπώνεται και στο παραπάνω οργανόγραμμα των δράσεων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, στο κέντρο της λειτουργίας των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας βρίσκεται το Ημερήσιο Κέντρο Υποστήριξης Ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης. Σε κάθε πρόγραμμα λειτουργεί ένας ανάλογος χώρος που παρέχει σε όλη τη διάρκεια της ημέρας ένα σταθερό και υποστηρικτικό περιβάλλον για ανθρώπους που έχουν ξεκινήσει συστηματικά την προσπάθειά τους στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας.

³ Αναλυτικά στοιχεία παρέχονται παρακάτω στο υποκεφάλαιο με τίτλο: Δημογραφικά και αναλυτικά απολογιστικά στοιχεία ανά πρόγραμμα.

Το Ημερήσιο Κέντρο Υποστήριξης, οι δράσεις υποστήριξης σε ιατρικά, νομικά και εκπαιδευτικά ζητήματα, οι ομάδες υποστήριξης και οι ατομικές συναντήσεις υποστήριξης αποτελούν σημαντικό κομμάτι της συνολικής πρότασης υποστήριξης των προγραμμάτων για ανθρώπους με πρόβλημα εξάρτησης. Πέρα από αυτές τις δράσεις κάθε πρόγραμμα ανάλογα με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των περιοχών στις οποίες λειτουργεί, αναπτύσσει μια σειρά από δράσεις για την πλαισίωση της ανεξαρτητικής διαδικασίας. Στα επόμενα υποκεφάλαια παρουσιάζονται συνοπτικά διάφορες δράσεις που αναπτύχθηκαν στα επιμέρους προγράμματα στο πλαίσιο της κατά το 2019.

1.1.2. Δράσεις κινητοποίησης σε πολιτιστικά, κοινωνικά, οικολογικά ζητήματα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά οι δράσεις κινητοποίησης σε πολιτιστικά, οικολογικά και κοινωνικά ζητήματα που έλαβαν χώρα σε κάθε πρόγραμμα κατά το 2019.

Πίνακας 1. Συνοπτική παρουσίαση δράσεων κινητοποίησης σε πολιτιστικά, κοινωνικά, οικολογικά ζητήματα στα τέσσερα προγράμματα

Θεσσαλονίκη	<ul style="list-style-type: none"> • Ομάδα Κατασκευών με παλέτες και ανακυκλώσιμα υλικά • Ομάδα Μπάσκετ • Συμμετοχή στο Τουρνουά μπάσκετ στα πλαίσια του 17ου Συνεδρίου για τις Θεραπευτικές Κοινότητες • Μαθήματα γιόγκα • Ομάδα ιστορίας της μουσικής • Θεατρικό εργαστήρι • Σεμινάρια Φωτογραφίας • Ομάδα καλλιέργειας αγροκτήματος στις περιαστικές καλλιέργειες στο πρώην στρατόπεδο "Καρατάσου» • Εκδρομές, πεζοπορίες πολιτιστικού, οικολογικού, περιβαλλοντικού περιεχομένου • Ομάδα προβολών ταινιών στο χώρο του Προγράμματος • Προβολές ντοκιμαντέρ κοινωνικού περιεχομένου παρουσία δημιουργών («Το ανακτημένο εργοστάσιο της BIOME», «Βίος, ο άλλος δρόμος», «Το Ταξίδι του Ορφέα») • Ομάδα πολιτιστικών (παρακολούθηση ταινιών διεθνούς Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, παρακολούθηση Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, παρακολούθηση εκδηλώσεων στο ΜΜΘ, θεατρικές παραστάσεις, επισκέψεις σε μουσεία κτλ) • Ομάδα έρευνας και δράσης γειτονιάς του Βαρδάρη (Ξεναγήσεις, Παρουσίαση Δράσης στην Φοιτητική Εβδομάδα, έκδοση Ημερολογίου 2020, παρουσίαση Ημερολογίου σε Ακυβέρνητες
-------------	--

	<p>Πολιτείες και στο χώρο του προγράμματος, παρεμβάσεις στην γειτονιά)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολούθηση παραστάσεων Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς • Κύκλος συναντήσεων με ανθρώπους της τέχνης και του πολιτισμού στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης στα πλαίσια των συναντήσεων με Αξιοσημείωτους Ανθρώπους της Τέχνης και του Πολιτισμού
Λάρισα	<ul style="list-style-type: none"> • Παρακολούθηση δρώμενων της πόλης, θεατρικών και μουσικών παραστάσεων, κινηματογραφικών προβολών, εικαστικών και φωτογραφικών εκθέσεων, που επιλέγονται από μεικτή ομάδα εργαζομένων και μελών του προγράμματος • Ομάδα φροντίδας βιολογικού λαχανόκηπου στον Ξενώνα Ραψάνης • Ομάδα καλαθοσφαίρισης/ Περπάτημα/τρέξιμο στις όχθες του Πηνειού σε εβδομαδιαία βάση • Ομάδα εκμάθησης κιθάρας/ φυσαρμόνικας • Ομάδα ακρόασης και ανάγνωσης. • Ομάδα εκδρομών • Σεμινάριο δημιουργίας κόμιξ
Σητεία	<ul style="list-style-type: none"> • Εργαστήρι συντήρησης των "Παιχνιδιών του Κόσμου" της υπάρχουσας παιχνιδοθήκης του προγράμματος • Εργαστήρι υγιεινής διατροφής • Καλλιτεχνικό εργαστήρι • Εργαστήρι κατασκευών • Προβολές ταινιών στο στέκι

1.1.3.. Παρουσίαση δράσεων κινητοποίησης σε πολιτιστικά, κοινωνικά, οικολογικά ζητήματα κατά το 2019

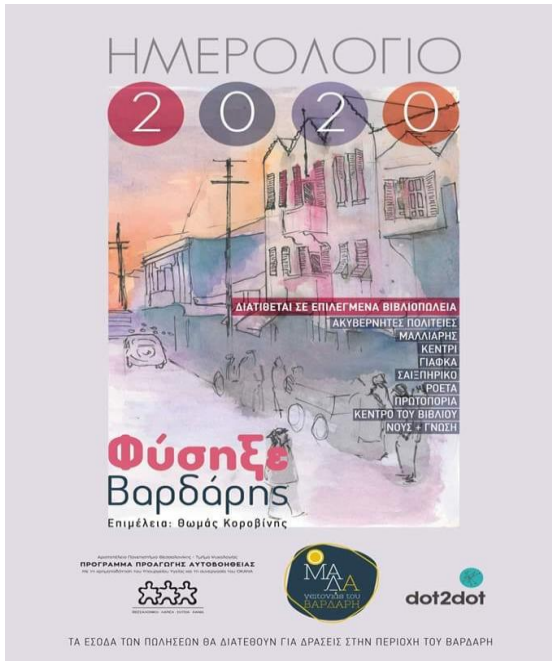
Στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης λειτουργεί εδώ και 2 περίπου χρόνια η Ομάδα Γειτονιάς του Βαρδάρη η οποία αποτελεί μια απόπειρα σύνδεσης του προγράμματος και των μελών του με την ιστορία, τον πολιτισμό και την μικροκοινωνία της περιοχής που στεγάζεται το πρόγραμμα. Η Ομάδα Γειτονιάς του Βαρδάρη που αποτελείται από μέλη, εργαζόμενους και εκπαιδευόμενους του προγράμματος τα δυο αυτά χρόνια λειτουργίας της έχει αναπτύξει μια σειρά δράσεων σε διαφορετικά επίπεδα που συνοπτικά στοχεύουν στα εξής:

α) την γνωριμία της ομάδας με την ιστορία της γειτονιάς και των ανθρώπων της, β) την συνεργασία της ομάδας με φορείς, συλλόγους, πρωτοβουλίες και πολίτες που μπορούν να συνδράμουν στο έργο της και γ) την κινητοποίηση των μελών της σε κοινωνικοπολιτιστικές

δράσεις και την επανασύνδεσή τους με την κοινότητα, δ) την πραγματοποίηση παρεμβάσεων μικρής κλίμακας στην γειτονία του Βαρδάρη με στόχο την βελτίωση της περιοχής

Οι δράσεις της ομάδας κατά το 2019 ήταν οι εξής:

- Συνεχής βιβλιογραφική αναζήτηση και έρευνα της ιστορίας του Βαρδάρη και εμπλουτισμός του βιβλιογραφικού υλικού
- Πραγματοποίηση 7 αφηγηματικών ξεναγήσεων στην περιοχή του Βαρδάρη σε συνεργασία με την Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση dot2dot και την συμβολή του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος
- Δημιουργία τρίπτυχου φυλλαδίου με θέμα την ξενάγηση “Φύσηξε Βαρδάρης”
- Σεμινάριο φωτογραφίας αστικού τοπίου σε συνεργασία με το Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης
- Δημιουργία ημερολογίου 2020 “Φύσηξε Βαρδάρης” με την επιμέλεια του Θωμά Κοροβίνη
- Παρουσίαση του ημερολογίου στο βιβλιοπωλείο “Ακυβέρνητες Πολιτείες” και στην χριστουγεννιάτικη γιορτή του προγράμματος
- Παρουσίαση της δουλειάς της Ομάδας Γειτονιάς του Βαρδάρη στα πλαίσια της Φοιτητικής Εβδομάδας του ΑΠΘ
- Συμμετοχή σε εκδηλώσεις ανάλογων εγχειρημάτων, συνεχείς επαφές και δικτυώσεις με φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, τέχνης και πολιτισμού
- Παρεμβάσεις μικρής κλίμακας στην γειτονία του Βαρδάρη

1.2 Δράσεις/παρεμβάσεις σύνδεσης με την τοπική κοινότητα

Οι δράσεις σύνδεσης με την τοπική κοινότητα αφορούν στη «συνάντηση» του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας με ανθρώπους, συλλόγους, συλλογικότητες και φορείς που υιοθετούν στην καθημερινότητά τους πρακτικές αυτοοργάνωσης, αυτοδιαχείρισης και ενεργού συμμετοχής σε κοινωνικά, πολιτιστικά, οικολογικά ζητήματα και ζητήματα υγείας.

Στόχος των δράσεων αυτών είναι αφενός η διαμόρφωση και η διεύρυνση ενός κοινού «χώρου» δράσης, έκφρασης και επικοινωνίας μεταξύ προγράμματος και πολιτών ή φορέων που μοιράζονται κοινούς προβληματισμούς. Αφετέρου, στοχεύουν στον εμπλουτισμό των δράσεων ψυχοκοινωνικής στήριξης των προγραμμάτων καθώς επιτρέπουν στα μέλη τη συμμετοχή σε συλλογικές δράσεις που αφορούν την ανάληψη πρωτοβουλιών, την τόνωση της συλλογικότητας, την ρήξη με τον ατομισμό και την επανασύνδεσή τους με την κοινωνία. Κατά το 2019, τα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας πραγματοποίησαν τις εξής δράσεις αλληλεγγύης/ σύνδεσης με την τοπική κοινότητα:

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης

- Παράσταση με τα «Παιχνίδια του Κόσμου» στο Πικ-Νικ για την Παγκόσμια Ημέρα Αποανάπτυξης σε συνεργασία με αυτοδιαχειριζόμενα εγχειρήματα (συμμετοχή 60 παιδιών και ενηλίκων)
- Παράσταση με τα «Παιχνίδια του Κόσμου» στο 22^ο Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης (συμμετοχή 40 παιδιών και ενηλίκων)
- Παράσταση με τα «Παιχνίδια του Κόσμου» στο 2^ο Φεστιβάλ Συνεργατισμού “CoopenAir Festival” (συμμετοχή 30 παιδιών)
- Συμμετοχή με stand ενημέρωσης στην «Γιορτή της Άνοιξης» που οργανώθηκε από την αυτοοργανωμένη ομάδα κατοίκων «Η Γειτονιά της Αλεξάνδρου Σβώλου» (συμμετοχή 30 πολιτών)

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας

- Συμμετοχή για 2^η συνεχόμενη χρονιά στο Δίκτυο Φορέων της «Πόλης που Μαθαίνει»⁴ του Δήμου Λαρισαίων – Πραγματοποίηση Σχολής Γονέων από στέλεχος του προγράμματος με τη συμμετοχή 10 γονέων.
- Παράσταση με τα «Παιχνίδια του Κόσμου» στην 4^η Οικογιορτή Λάρισας (συμμετοχή 60 παιδιών)
- Παράσταση με τα «Παιχνίδια του Κόσμου» στο 16ο Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ Λάρισας (συμμετοχή 40 παιδιών & ενηλίκων, η πλειονότητα των οποίων ήταν πρόσφυγες από την Ανοιχτή Δομή Φιλοξενίας του Κουτσόχερου)

⁴ Η «Πόλη που μαθαίνει» είναι πρόγραμμα που υλοποιεί η Αντιδημαρχία Κοινωνικής Πολιτικής του Δήμου Λαρισαίων στον τομέα της «Δια Βίου Μάθησης» για την διαρκή ανάπτυξη και εκπαίδευση της τοπικής κοινωνίας. Πρόκειται για ένα θεσμό, ο οποίος προκύπτει από τη συνεργασία της πόλης με το δίκτυο των «Πόλεων που μαθαίνουν» της Unesco και ο οποίος στοχεύει στη δικτύωση φορέων της πόλης με στόχο τη διαρκή συνέργεια σε επίπεδο δράσεων ανάπτυξης και εκπαίδευσης. Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας, σε συνέχεια της συμμετοχής του στο Δίκτυο Φορέων πραγματοποιεί Σχολές Γονέων, σε μια προσπάθεια στήριξης της σύγχρονης οικογένειας και των γονέων να ανταποκριθούν στο δύσκολο ρόλο τους. Στο πλαίσιο αυτό τα στελέχη του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας συμμετέχουν στην ετήσια συνάντηση φορέων καθώς επίσης και σε ένα εργαστήριο σχεδιασμού δράσεων.

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων

- Πραγματοποίηση δυο κύκλων προβολών κριτικών ντοκιμαντέρ και ντοκιμαντέρ κρητικών δημιουργών σε συνεργασία με την Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση «Terra Verde» (παρακολούθησαν συνολικά 230 πολίτες)
- Προβολή του ντοκιμαντέρ του Σ. Ψυλλάκη “Μεταξά: Ακούγοντας το χρόνο” στα πλαίσια του διήμερου εκδηλώσεων “Γνωρίζοντας τον πόνο” σε συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής Προστασίας Α.με.Α και Ισότητας και με τον ειδικό παθολόγο Κωνσταντίνο Αρχοντάκη.
- Παράσταση με τα «Παιχνίδια του Κόσμου» στα πλαίσια του διήμερου εκδηλώσεων για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία με τίτλο «Συλλογικοί Βηματισμοί (συμμετοχή 80 πολιτών)
- Συμμετοχή στο 14ο Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ Κοινωνικής Αλληλεγγύης με τα «Παιχνίδια του Κόσμου» (συμμετοχή 200 παιδιών και ενηλίκων)
- Παράσταση με τα «Παιχνίδια του κόσμου» στο μπαζάρ που διοργάνωσε το Κέντρο στήριξης Κ.ΑΛ.Ο. Χανίων

1.3. Υποστήριξη στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη

Με βάση τη φιλοσοφία του προγράμματος, η υποστήριξη των ανθρώπων στην κοινωνική και επαγγελματική τους ένταξη είναι μια διαδικασία που ξεκινάει από την αρχή της προσπάθειας ενός ανθρώπου, αμέσως μόλις σταθεροποιήσει την αποχή του από τις ουσίες. Με βάση αυτό το σκεπτικό, κεντρικής σημασίας σε αυτή τη διαδικασία είναι οι δράσεις υποστήριξης σε ιατρικά, νομικά, εκπαιδευτικά και επαγγελματικά ζητήματα. Παράλληλα,

προσανατολισμένες στην ένταξη των ανθρώπων στην κοινωνία είναι και όσες δράσεις του προγράμματος πραγματοποιούνται μέσα στην κάθε τοπική κοινωνία, καθώς και οι δράσεις κινητοποίησης σε πολιτιστικά, κοινωνικά και οικολογικά ζητήματα.

Κομβικό ρόλο στις προσπάθειες υποστήριξης των μελών των προγραμμάτων στην κοινωνική και επαγγελματική τους ένταξη παίζει στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας η φιλοσοφία και οι πρακτικές της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας. Για το λόγο αυτό αφιερώνεται διακριτό υποκεφάλαιο για τα πεπραγμένα των προγραμμάτων σε αυτό το πεδίο στη συνέχεια.

Επιπλέον, στην πόλη της Θεσσαλονίκης όπου η ανεργία είναι σε υψηλότερα ποσοστά το πρόγραμμα συμμετέχει στο δίκτυο «ΣΥΝ+ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ» (Δίκτυο φορέων για την ένταξη των απεξαρτημένων ατόμων στην αγορά εργασίας)⁵. Το Δίκτυο Φορέων για την Ένταξη των Απεξαρτημένων Ατόμων στην Αγορά Εργασίας συγκροτήθηκε το 2014 με πρωτοβουλία των φορέων απεξάρτησης Ιανός, ΚΕΘΕΑ, ΠΕΘΕΑ Αργώ, Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας (Α.Π.Θ.- Ο.ΚΑ.ΝΑ), καθώς και του ΙΝΕ ΓΣΕΕ και του ΟΑΕΔ. Οι δράσεις του Δικτύου κατά το 2019 επικεντρώθηκαν στην εκπαίδευση των μελών των προγραμμάτων, με στόχο την ενίσχυση δεξιοτήτων (προσωπικών- κοινωνικών) που σχετίζονται με την εύρεση εργασίας και τον εμπλουτισμό των επαγγελματικών τους γνώσεων.

Πιο συγκεκριμένα συμπεριέλαβαν τα ακόλουθα:

- Σεμινάριο/Κατάρτιση Πιστοποίηση Logistics
- Σεμινάριο/ Κατάρτιση Πιστοποίηση Barista -Σχολή BARE.S.C.
- Σεμινάριο Τεχνικών Χαλάρωσης

1.3.1. Δράσεις αξιοποίησης της φιλοσοφίας και των πρακτικών της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ξεκίνησε από το 2016 να αναπτύσσει δράσεις και συνεργασίες με σκοπό την αξιοποίηση των αρχών και των πρακτικών της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) στην εργασιακή ένταξη των μελών του. Οι πρωτοβουλίες αλληλοβοήθειας και τα εγχειρήματα ΚΑΛΟ μοιράζονται κοινές αρχές και αξίες, όπως η

⁵ Στο Δίκτυο σήμερα συμμετέχουν: Πρόγραμμα Εναλλακτικής Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων ΑΡΓΩ, ΚΕΘΕΑ- ΙΘΑΚΗ, ΚΕΘΕΑ- ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ, Ινστιτούτο Εργασίας ΙΝΕ Γ.Σ.Ε.Ε., ΟΑΕΔ Γραφείο Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων Θεσσαλονίκης, Τμήμα Αποκατάστασης Τοξικοεξαρτημένων «ΙΑΝΟΣ», Ανοιχτό Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο ΜΕΘΕΞΙΣ- ΨΝΘ, Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης.

δημοκρατική και ανθρωποκεντρική λειτουργία, η καλλιέργεια δεσμών και σχέσεων, ο σεβασμός στη διαφορετικότητα, η αυτενέργεια, η συμμετοχή και η συλλογική δράση. Οι αρχές αυτές συνοδεύουν τα μέλη σε όλη την πορεία απεξάρτησής τους και μέσα από τα εγχειρήματα ΚΑΛΟ μεταφέρονται στο επαγγελματικό και κοινωνικό πεδίο. Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη δράσεων στο πλαίσιο της ΚΑΛΟ αποτελεί φυσική συνέχεια της φιλοσοφίας του προγράμματος και των πρακτικών υποστήριξης των μελών του στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη. Οι δράσεις του προγράμματος αναπτύσσονται σε τέσσερα επίπεδα:

- ◆ Ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση και πλαisiώση των μελών ώστε να εμπλακούν σε ή να δημιουργήσουν κοινωνικές επιχειρήσεις,
- ◆ Διαρκής εκπαίδευση του προσωπικού,
- ◆ Αλληλεπίδραση με την επιστημονική κοινότητα μέσα από την ανάδειξη της σχέσης αυτοβοήθειας/αμοιβαίας βοήθειας και ΚΑΛΟ, καθώς και της σημασίας των Κοινωνικών Επιχειρήσεων στην εργασιακή και κοινωνική ένταξη απεξαρτημένων ατόμων και
- ◆ Δικτύωση και συνεργασία με εγχειρήματα του πεδίου και άλλους υποστηρικτικούς φορείς.

Για το 2019 το πρόγραμμα πραγματοποίησε τις παρακάτω δράσεις:

- Κατά το 2019 δημιουργήθηκε Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση Ένταξης από μέλη του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας, οι οποίοι/ες είχαν εκπαιδευτεί από το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας και συνεχίζουν να λαμβάνουν υποστηρικτικές/συμβουλευτικές υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κοινωνικής Επιχείρησης.
- Πραγματοποίηση σεμιναρίου Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας σε μέλη του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης. Το σεμινάριο ξεκίνησε το Νοέμβριο του 2018 και τελείωσε το Μάιο του 2019 . Στόχος του σεμιναρίου ήταν η εκπαίδευση μελών του προγράμματος που βρίσκονται σε φάση κοινωνικής ένταξης στις αρχές και πρακτικές της ΚΑΛΟ και η υποστήριξή τους σε μελλοντική φάση ώστε να δημιουργήσουν κοινωνική επιχείρηση. Τη χρονιά αυτή παρακολούθησαν το σεμινάριο 16 διαφορετικά άτομα.
- Παροχή τεχνογνωσίας και διαρκούς υποστήριξης σε μέλη του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας που έχουν συστήσει ΚΟΙΝΣΕΠ Ένταξης.

- Συμμετοχή στην ανάπτυξη και υλοποίηση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας www.kalomathe.gr⁶. Η πλατφόρμα αποτελεί ένα δημόσιο χώρο, με τη μορφή ψηφιακού εργαλείου, που αποσκοπεί στη διεύρυνση της ΚΑΛΟ και την ισχυροποίηση των υφιστάμενων κυττάρων μέσα από την προώθηση της εκπαίδευσης, τη μεταφορά τεχνογνωσίας, καθώς και την ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών.
- Συμμετοχή σε workshop με τίτλο “Επίλυση συγκρούσεων σε συνεργατικά εγχειρήματα” στα πλαίσια του 2ου CoopenAir Festival/Φεστιβάλ Συνεργατισμού στο κατειλημμένο εργοστάσιο της BIOME (Συντονισμός κονS2επτ).

1.4. Σεμινάρια για το φαινόμενο της εξάρτησης και τους τρόπους αντιμετώπισης του απευθυνόμενα σε άμεσα ενδιαφερόμενους

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας πραγματοποιεί ανά τακτά χρονικά διαστήματα κύκλους εκπαιδευτικών σεμιναρίων τα οποία απευθύνονται αποκλειστικά σε ανθρώπους με πρόβλημα εξάρτησης καθώς και σε μέλη του συγγενικού περιβάλλοντος των εξαρτημένων. Τα σεμινάρια είναι σχεδιασμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέπουν την ενεργό συμμετοχή των ανθρώπων που τα παρακολουθούν, μέσα από την κατάθεση των εμπειριών και γνώσεών τους και τον εμπλουτισμό των υπό συζήτηση θεματικών.

Στόχος των σεμιναρίων αυτών είναι αφενός η ανάδειξη του λόγου και της βιωματικής γνώσης των άμεσα ενδιαφερομένων πολιτών, ο διάλογος μεταξύ αυτής της γνώσης και της επιστημονικής καθώς και η αξιοποίηση της εμπειρικής γνώσης των συμμετεχόντων στις καθημερινές πρακτικές του προγράμματος.

Κατά τη διάρκεια του 2019 πραγματοποιήθηκαν τα ακόλουθα σεμινάρια:

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας

- Ιούνιος 2019 - Σεμινάριο σε άμεσα ενδιαφερόμενους: Συζητώντας για την προβληματική σχέση με τα τυχερά παιχνίδια και τους τρόπους αντιμετώπισης της.

⁶ Η πλατφόρμα δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Ιδρύματος Χάινριχ Μπελ Ελλάδας και τη συνέργεια του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας, της Αναπτυξιακής Καρδίτσας (ΑΝ.ΚΑ ΑΕ), του Dock-Συνεργατικός Χώρος για την ΚΑΛΟ, του Κόμβου για την Κοινωνική Οικονομία, Ενδυνάμωση και Καινοτομία, της ΚΟΙΝΣΕΠ κονS2επτ και του OpenLabAthens.

- Ιούνιος 2019 - Σεμινάριο σε γονείς/συγγενείς: Κύκλος σεμιναρίων για τη φύση του προβλήματος της εξάρτησης.
- Οκτώβριος 2019 - Σεμινάριο σε άμεσα ενδιαφερόμενους: Κύκλος σεμιναρίων για τις αιτίες και την αντιμετώπιση της προβληματικής σχέσης με το αλκοόλ.

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης

- Φεβρουάριος 2019: Σεμινάριο σε γονείς/συγγενείς: Κύκλος σεμιναρίων για το φαινόμενο της εξάρτησης και τους τρόπους αντιμετώπισής του.
- Οκτώβριος 2019: Σεμινάριο σε άμεσα ενδιαφερόμενους: Συζητώντας για την προβληματική σχέση με τα τυχερά παιχνίδια και τους τρόπους αντιμετώπισης της.

1.5. Πιλοτική συνεργασία του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας με τη Μονάδα Υποκατάστασης Λάρισας

Το γεγονός ότι στη χώρα το μεγαλύτερο κομμάτι του πληθυσμού των εξαρτημένων από οπιούχα συμμετέχει σε προγράμματα υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ (περίπου 8500 άνθρωποι, αριθμός πολλαπλάσιος των ανθρώπων που συμμετέχουν σε “στεγνά” προγράμματα) αναδεικνύει την υψηλή αναγκαιότητα συγκρότησης δράσεων υποστήριξης μελών προγραμμάτων υποκατάστασης με στόχο την κοινωνική και επαγγελματική τους ένταξη.

Με βάση το παραπάνω σκεπτικό, το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του επιχειρεί να υποστηρίξει σε ψυχοκοινωνικό επίπεδο και μέλη των προγραμμάτων υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ. Με βάση τη συσσωρευμένη εμπειρία από τη δουλειά στα επιμέρους προγράμματα, και εξαιτίας της μεγάλης αύξησης του αριθμού των

μελών του OKANA μετά το 2012-13, στο Π.Π.Α. Λάρισας από το 2016 έχει συγκροτηθεί μια δράση, βασισμένη στη λογική της έρευνας δράσης, υπό την έγκριση του Δ.Σ. του OKANA. Η δράση αυτή αφορά στην πιλοτική εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης παρέμβασης / υποστήριξης μελών προγραμμάτων υποκατάστασης του OKANA, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των μελών και την διευκόλυνση προς την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη. Η δράση υλοποιείται σε συνεργασία με τη μονάδα OKANA της Λάρισας.

Με βάση τη μέχρι τώρα αποτύπωση της δράσης οι συμμετέχοντες/ούσες αναφέρουν ως βασικά οφέλη που έχουν αποκομίσει τα εξής:

- Ενεργοποίηση/Κοινωνικοποίηση.
- Αύξηση της λειτουργικότητας και βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Βελτίωση της σωματικής και ψυχικής υγείας.
- Μείωση και διακοπή παράλληλης χρήσης.
- Επιτυχής ολοκλήρωση του προγράμματος υποκατάστασης.
- Απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων.
- Αποκατάσταση των κοινωνικών δικτύων και των οικογενειακών σχέσεων.
- Εύρεση εργασίας.

Η δράση έχει σχεδιαστεί και λειτουργεί ως έρευνα δράσης, αποτυπώνεται σε όλα τα στάδια εξέλιξης της και τα πρώτα ευρήματα παρουσιάστηκαν το Νοέμβριο του 2018 στο 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Συμβουλευτικής Ψυχολογίας. Το βίντεο από την παρουσίαση στο συνέδριο υπάρχει στον παρακάτω σύνδεσμο:

<https://www.youtube.com/watch?v=Va2ewWfwhBk&t=4s>

1.6. Δράση Προσέγγισης Χρηστών Ψυχοτρόπων ουσιών στο δρόμο (Streetwork) από το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας.

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2019 μια νέα δράση προσέγγισης χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών στο δρόμο (streetwok) η οποία στόχευε αφενός στην ενημέρωση και κινητοποίηση των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξάρτησης προς μια διαδικασία αναζήτησης βοήθειας και αφετέρου την διασύνδεσή τους με το πρόγραμμά ή/και τις ομάδες αυτοβοήθειας που λειτουργούν στην πόλη.

Η ομάδα που αποτελείτο από εργαζόμενους/ες του προγράμματος και από δυο μέλη του προγράμματος με σημαντικό χρόνο καθαρότητας από ουσίες παρακολούθησε κύκλο εκπαιδευτικών σεμιναρίων για την μεθοδολογία της προσέγγισης χρηστών στο δρόμο και κατόπιν πραγματοποίησε εβδομαδιαίες εξορμήσεις σε κεντρικά σημεία της πόλης που αποτελούν χώρους συνάντησης χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών (πχ. συσσίτια της πόλης, πάρκο ΟΣΕ, πλατείες κτλ).

Η δράση διήρκησε 6 μήνες και κατά την διάρκεια αυτών προσεγγίστηκαν 26 άτομα με πρόβλημα εξάρτησης, 2 συγγενείς χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών και άλλοι 30 πολίτες της πόλης χωρίς να αποσαφηνιστεί το αίτημά τους.

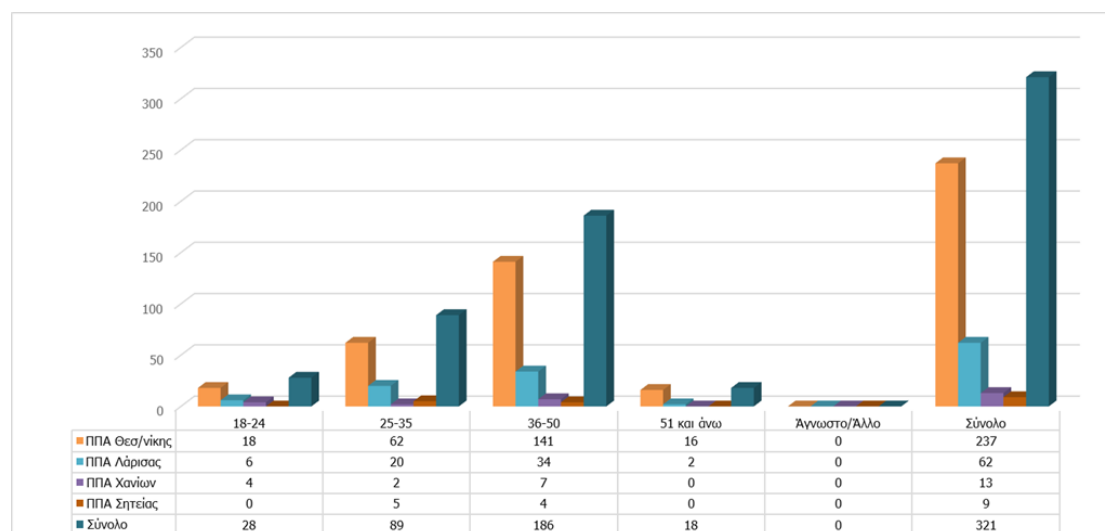
1.7. Δημογραφικά και αναλυτικά απολογιστικά στοιχεία ανά πρόγραμμα

Στη συγκεκριμένη ενότητα, παρουσιάζονται για τα προγράμματα δημογραφικά και απολογιστικά στοιχεία που αφορούν τους ανθρώπους που συμμετέχουν σε αυτά, κυρίως μέσα από γραφήματα. Τα στοιχεία αυτά αφορούν το αίτημα, το φύλο, την ηλικία, την εργασιακή κατάσταση, το εκπαιδευτικό επίπεδο, την κύρια ουσία προτίμησης και τη συμμετοχή ή μη σε άλλο πρόγραμμα απεξάρτησης των εξαρτημένων που λαμβάνουν υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης στα προγράμματα.

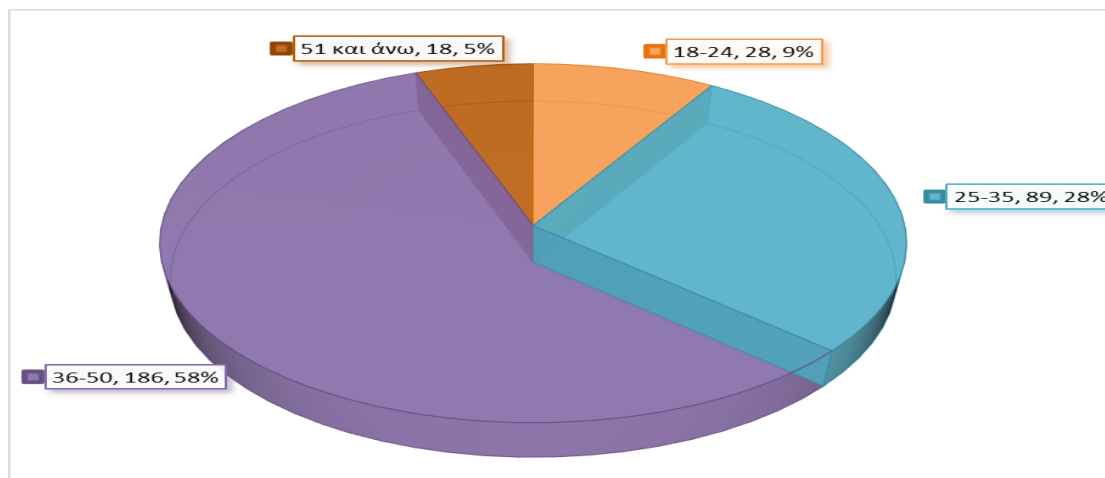
Γράφημα 22. Απεικόνιση προσερχομένων ανά πρόβλημα για το οποίο απευθύνονται και ανά φύλο κατά το 2019.

	Παράνομες ουσίες		Αλκοόλ		Τυχερά παιχνίδια		Άλλες εξαρτήσεις		Σύνολο	
	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες
Θεσ/νίκη	195	42	57	37	28	5	3	0	283	84
Λάρισα	55	7	38	10	15	2	0	3	108	22
Χανιά	10	3	13	11	6	0	0	0	29	14
Σητεία	8	1	5	3	0	0	0	1	13	5
Σύνολο	268	53	113	61	49	7	3	4	433	125

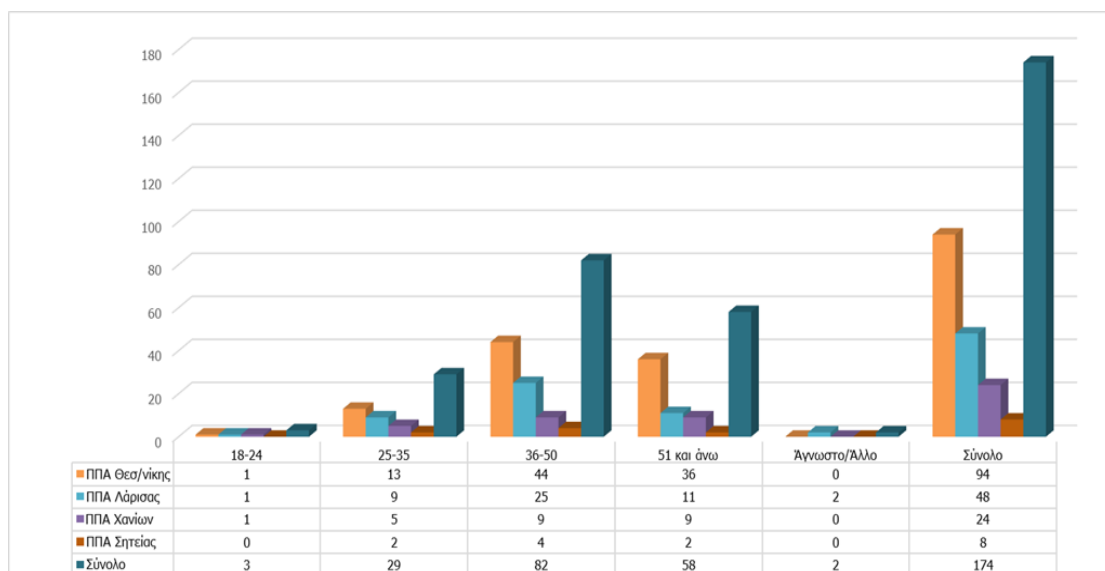
Γράφημα 23. Σχηματική απεικόνιση της ηλικίας των προσερχομένων ανδρών με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ουσίες ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

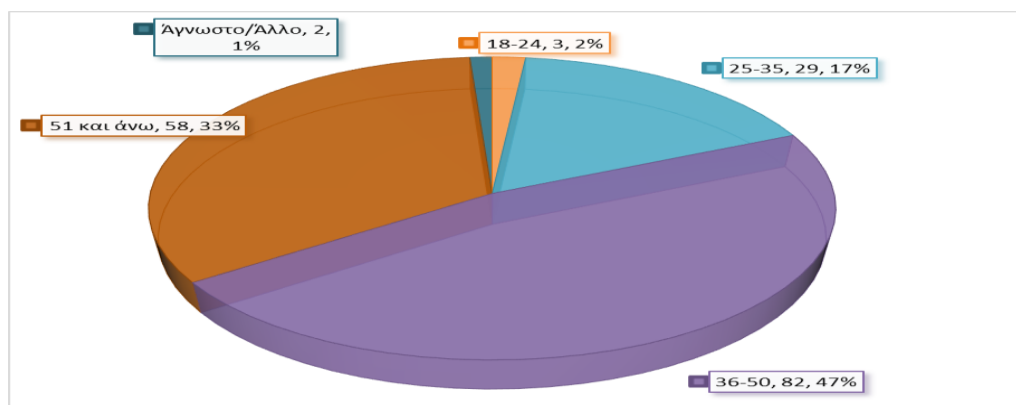
Γράφημα 24. Ηλικιακή κατανομή των προσερχομένων ανδρών στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ουσίες κατά το 2019.

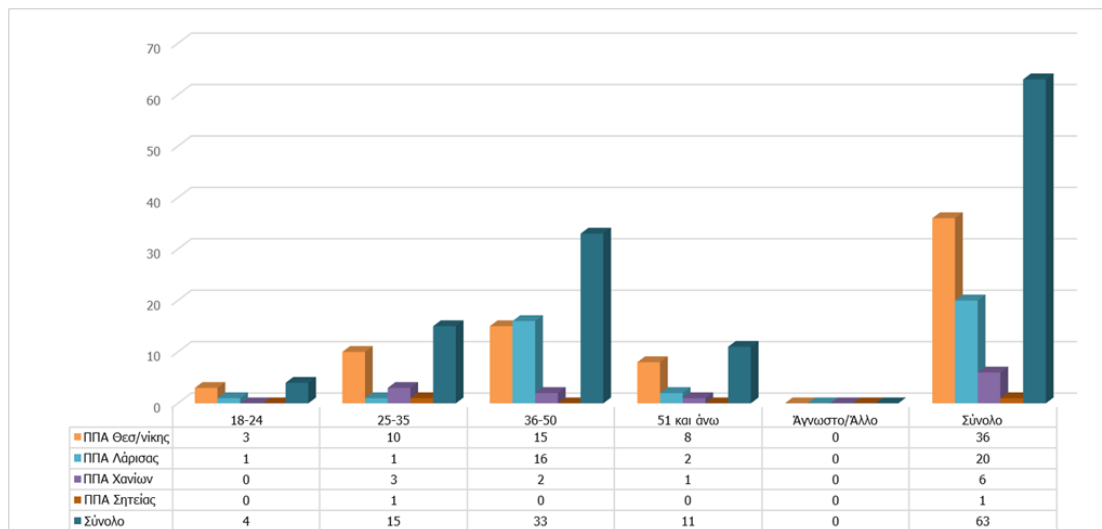
Γράφημα 25. Σχηματική απεικόνιση της ηλικίας των προσερχομένων ανδρών με πρόβλημα εξάρτησης από αλκοόλ ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

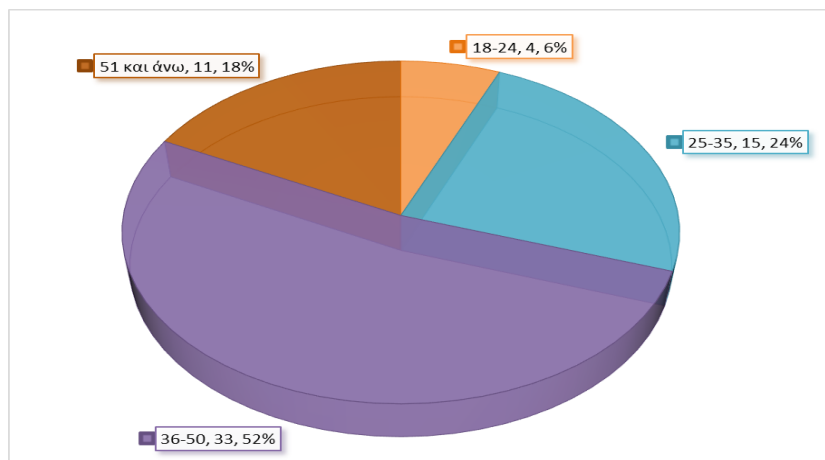
Γράφημα 26. Ηλικιακή κατανομή των προσερχομένων ανδρών στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από αλκοόλ κατά το 2019.

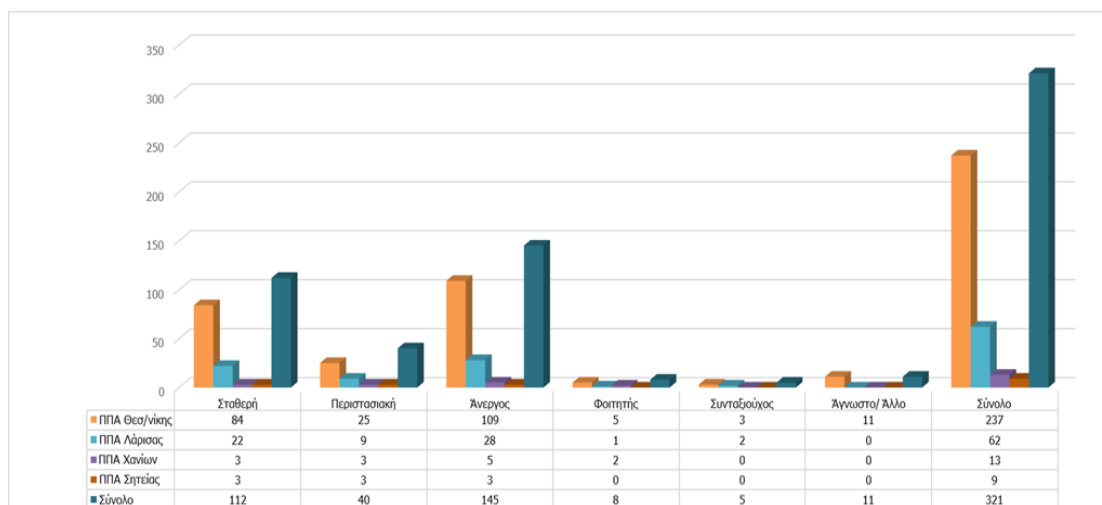
Γράφημα 27. Σχηματική απεικόνιση της ηλικίας των προσερχομένων ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης από τυχερά παιχνίδια και άλλες εξαρτήσεις ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

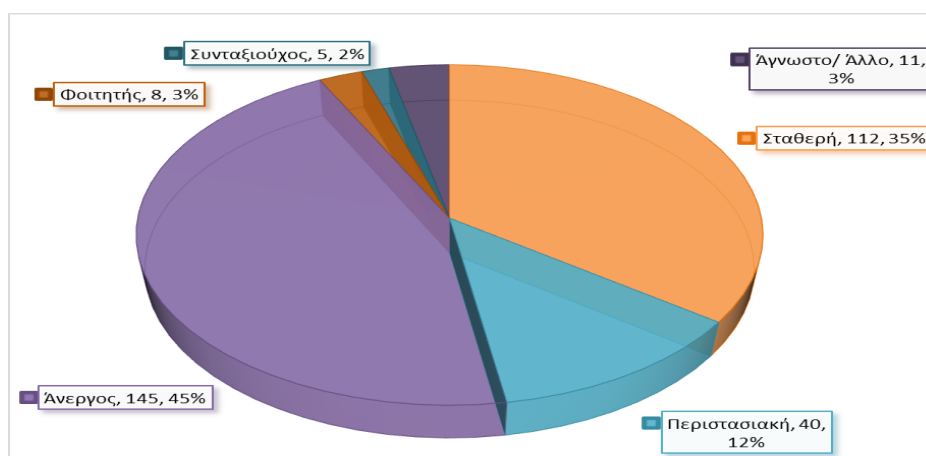
Γράφημα 28. Ηλικιακή κατανομή των προσερχομένων ανθρώπων στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από τυχερά παιχνίδια και άλλες εξαρτήσεις κατά το 2019.

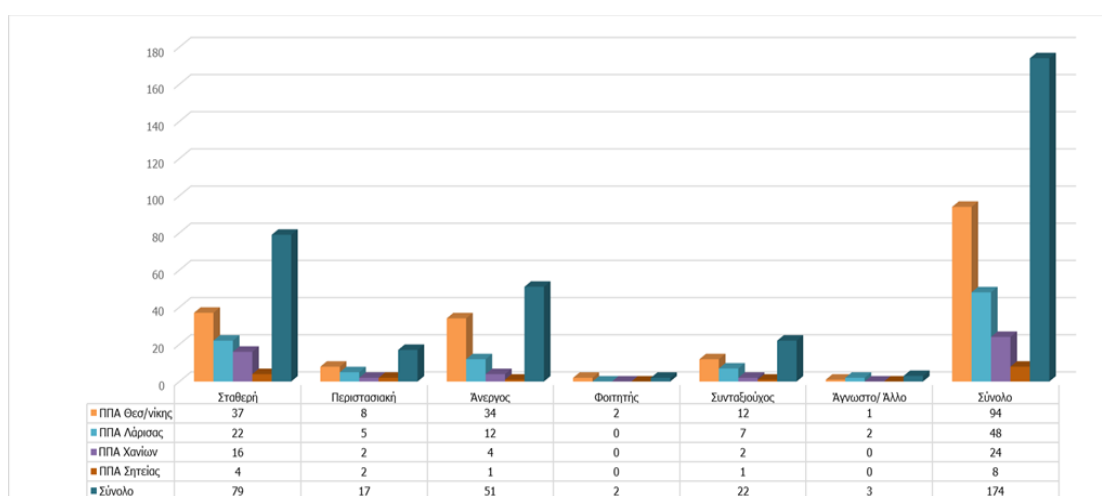
Γράφημα 29. Σχηματική απεικόνιση της εργασιακής κατάστασης των προσερχομένων ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ουσίες ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

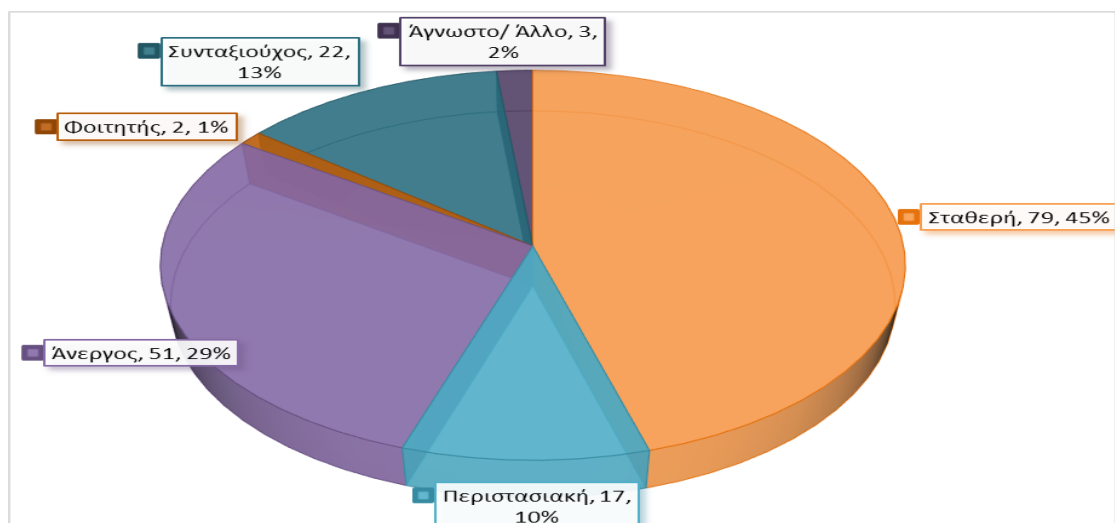
Γράφημα 30. Εργασιακή κατάσταση των προσερχομένων ανθρώπων στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ουσίες κατά το 2019.

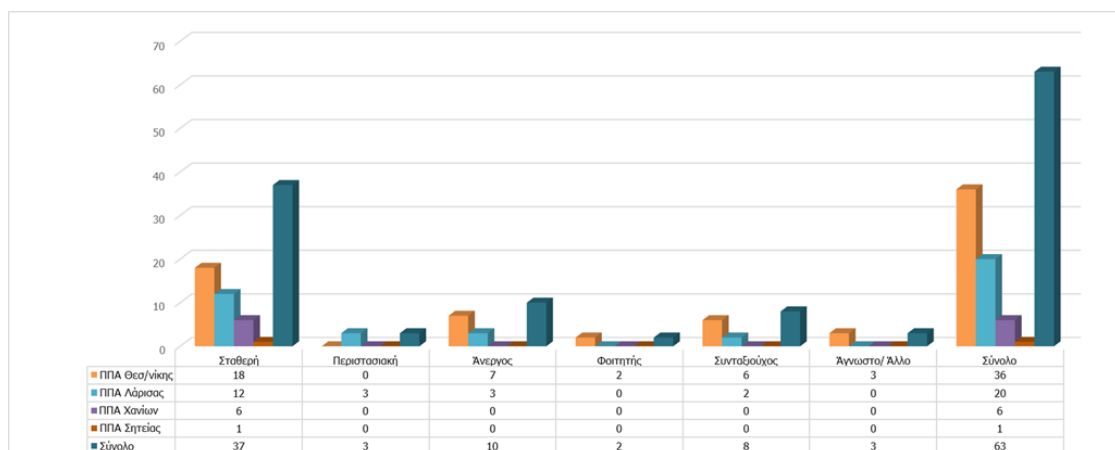
Γράφημα 31. Σχηματική απεικόνιση της εργασιακής κατάστασης των προσερχομένων ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης από αλκοόλ ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

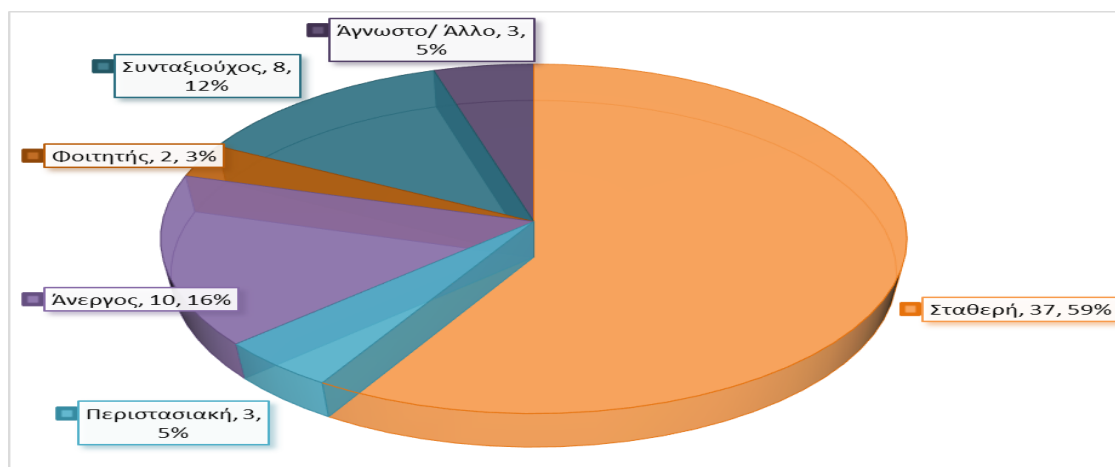
Γράφημα 32. Εργασιακή κατάσταση των προσερχομένων ανθρώπων στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από αλκοόλ κατά το 2019.

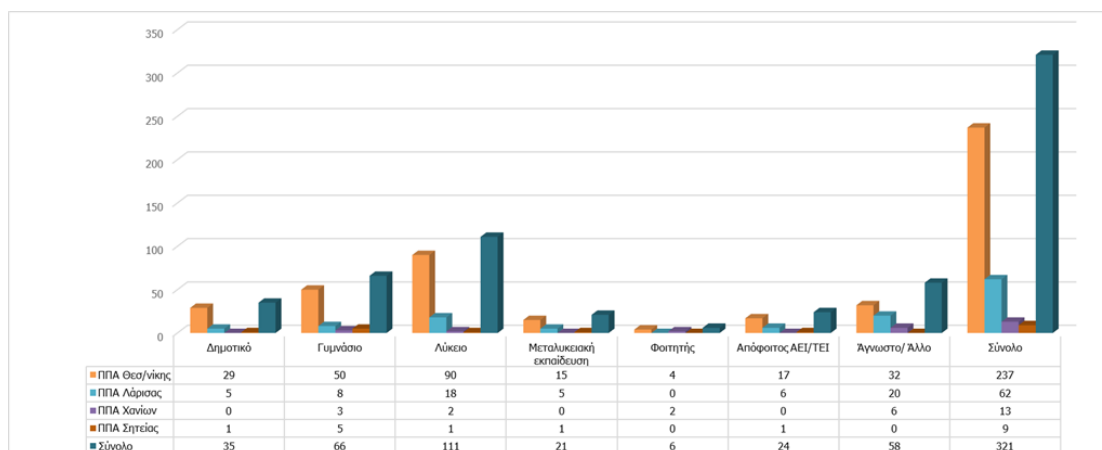
Γράφημα 33. Σχηματική απεικόνιση της εργασιακής κατάστασης των προσερχομένων ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης από τυχερά παιχνίδια και άλλες εξαρτήσεις ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

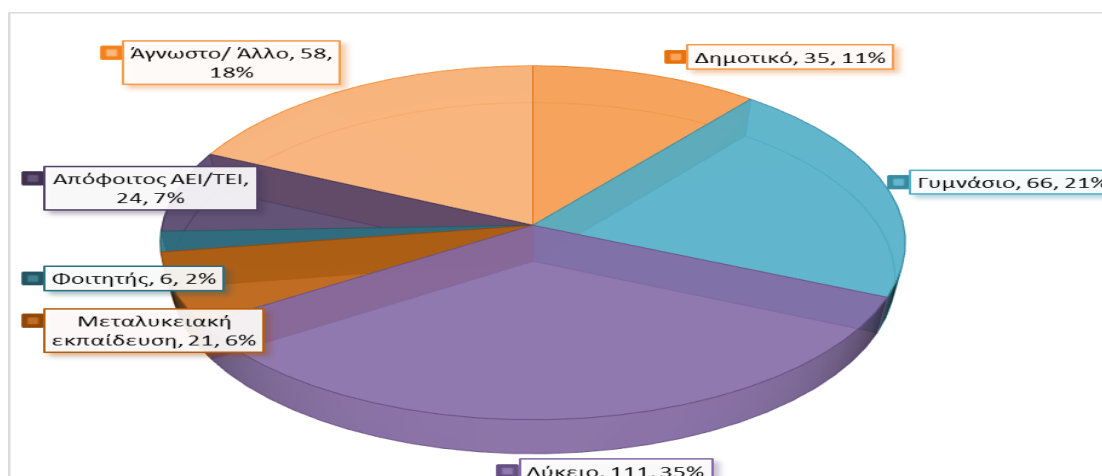
Γράφημα 34. Εργασιακή κατάσταση των προσερχομένων ανθρώπων στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από τυχερά παιχνίδια και άλλες εξαρτήσεις κατά το 2019.

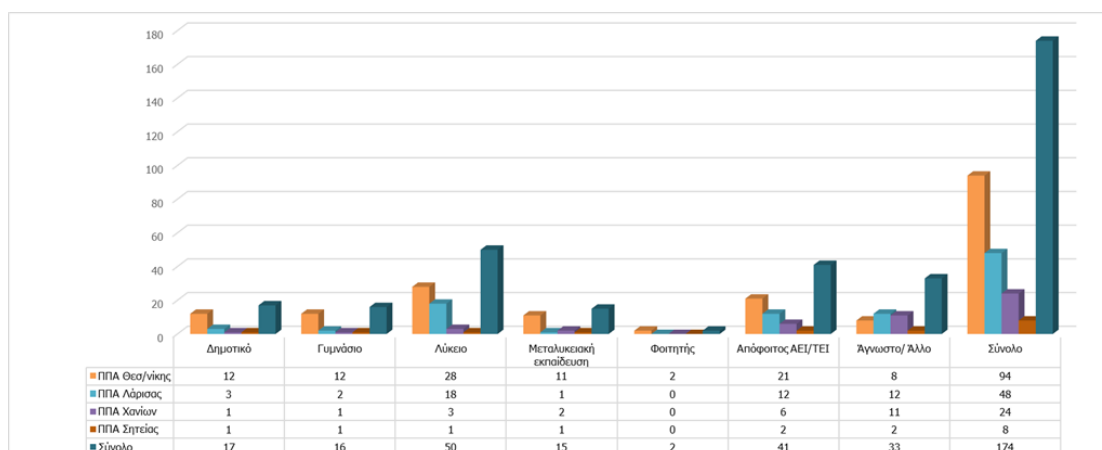
Γράφημα 35. Σχηματική απεικόνιση του εκπαιδευτικού επιπέδου των προσερχομένων ανδρών με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ουσίες ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

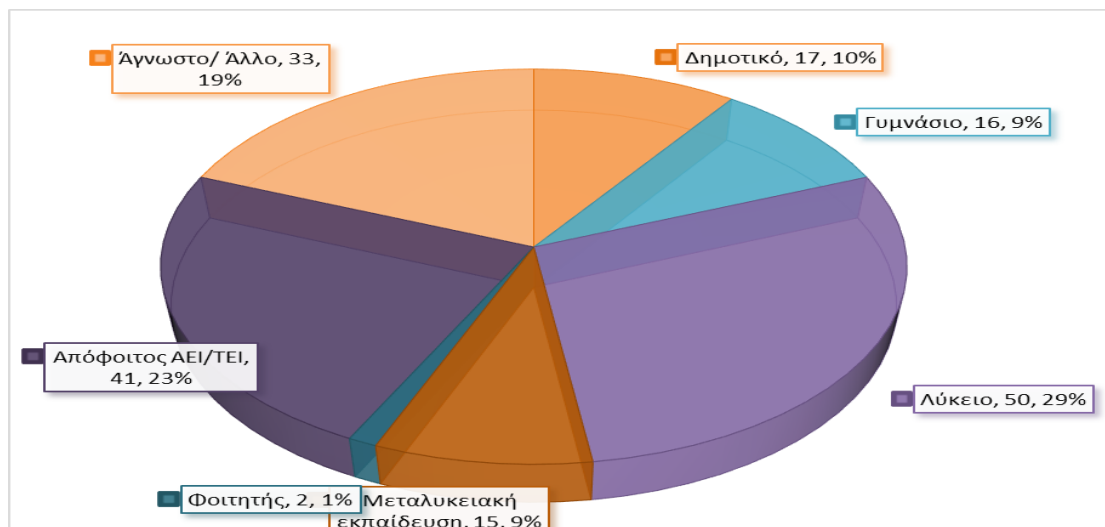
Γράφημα 36. Εκπαιδευτικό επίπεδο των προσερχομένων ανδρών στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ουσίες κατά το 2019.

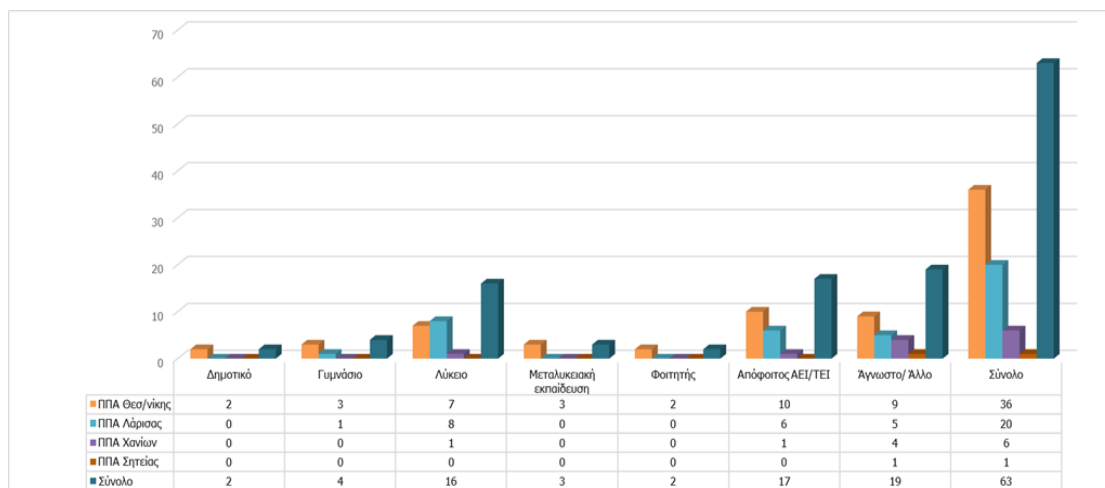
Γράφημα 37. Σχηματική απεικόνιση του εκπαιδευτικού επιπέδου των προσερχομένων ανδρών με πρόβλημα εξάρτησης από αλκοόλ ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

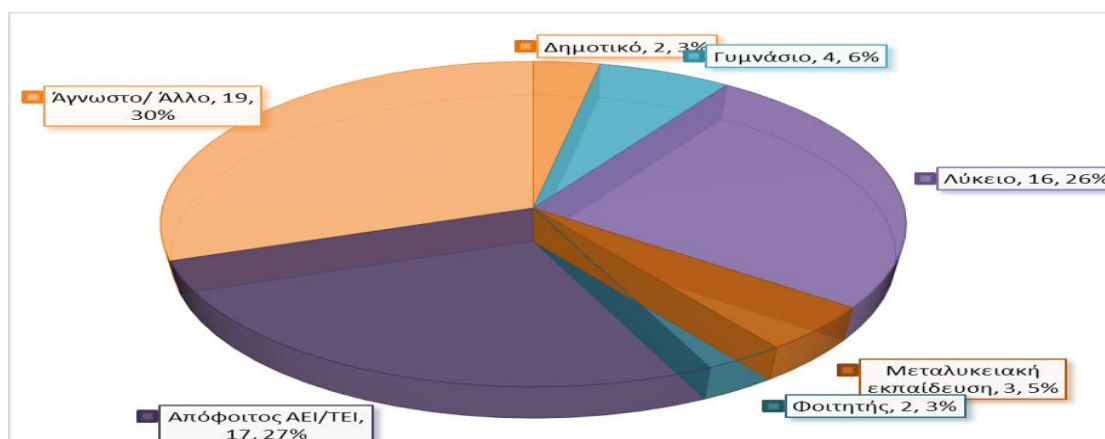
Γράφημα 38. Εκπαιδευτικό επίπεδο των προσερχομένων ανθρώπων στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από αλκοόλ κατά το 2019.

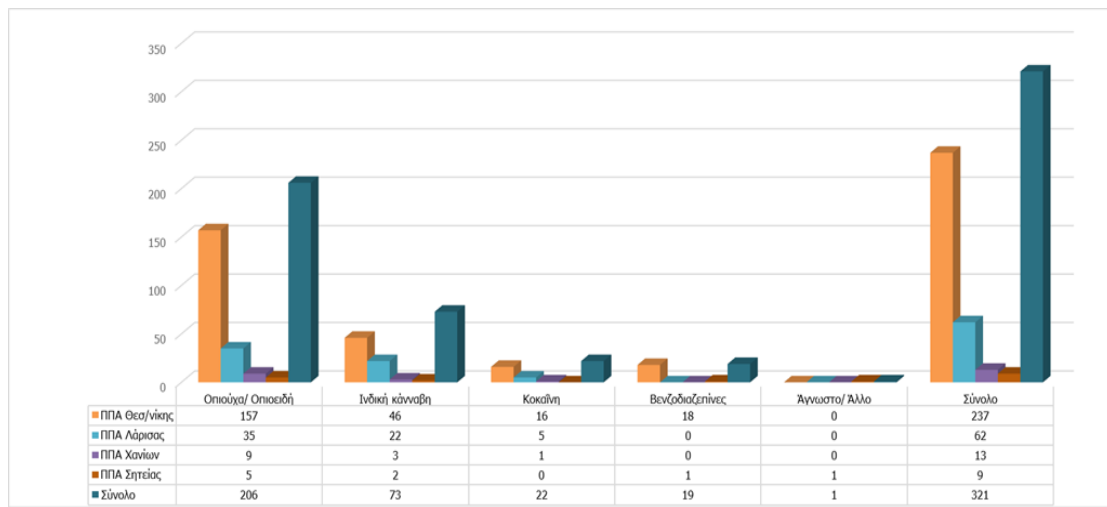
Γράφημα 39. Σχηματική απεικόνιση του εκπαιδευτικού επιπέδου των προσερχομένων ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης από τυχερά παιχνίδια και άλλες εξαρτήσεις ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

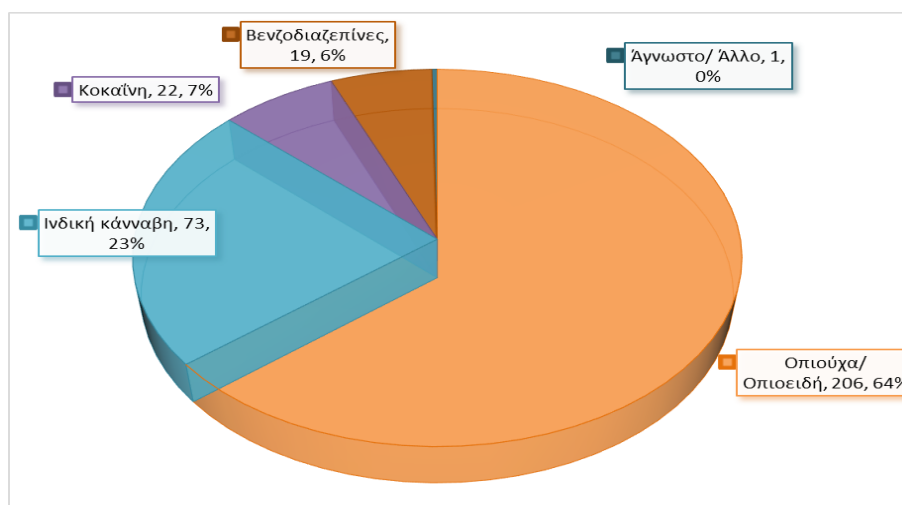
Γράφημα 40. Εκπαιδευτικό επίπεδο των προσερχομένων ανθρώπων στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από τυχερά παιχνίδια και άλλες εξαρτήσεις κατά το 2019.

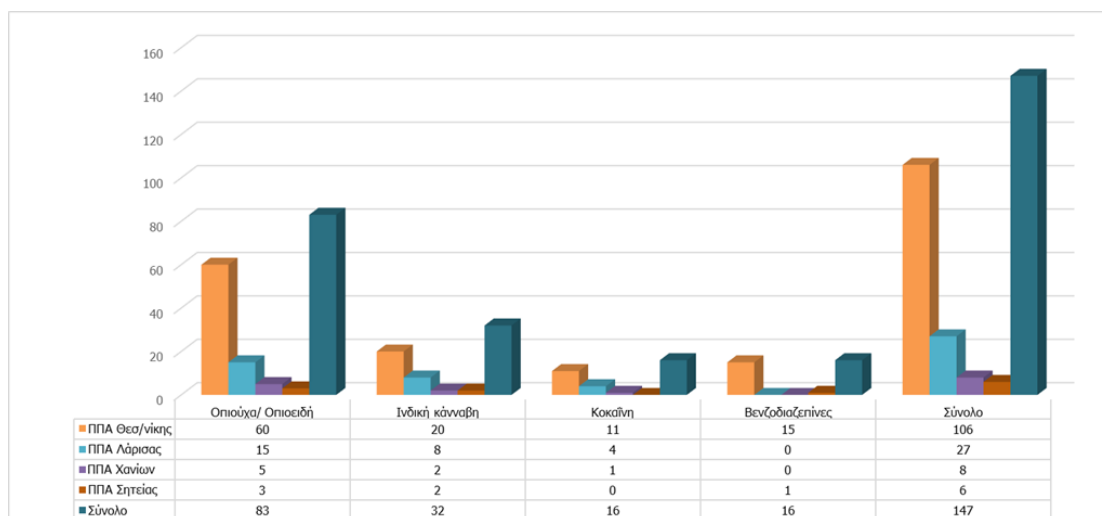
Γράφημα 41. Σχηματική απεικόνιση κύριας ουσίας προτίμησης του συνόλου των προσερχομένων ανδρών με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ουσίες ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

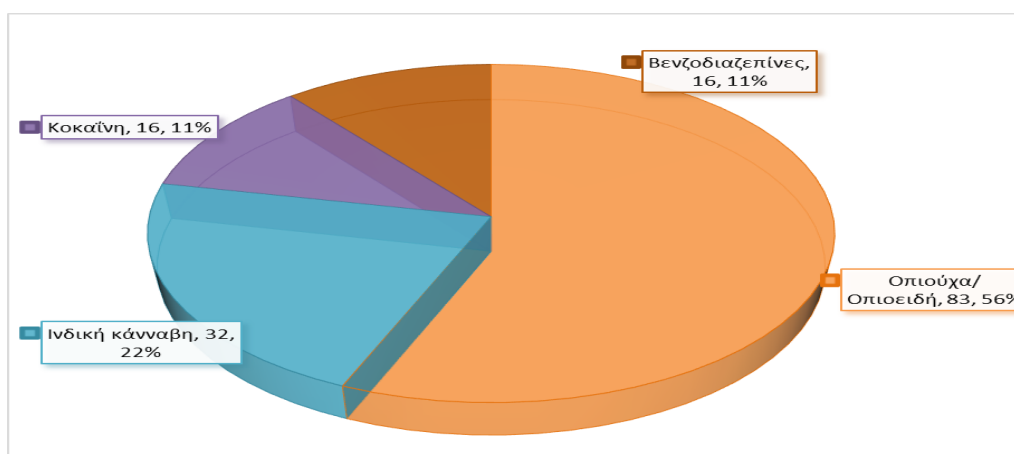
Γράφημα 42. Κύρια ουσία προτίμησης του συνόλου των προσερχομένων ανδρών στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ουσίες κατά το 2019.

Γράφημα 43. Σχηματική απεικόνιση κύριας ουσίας προτίμησης των νέων προσελεύσεων με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ουσίες ανά πρόγραμμα κατά το 2019.

Γράφημα 44. Κύρια ουσία προτίμησης των νέων προσελεύσεων στα προγράμματα με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ουσίες κατά το 2019.

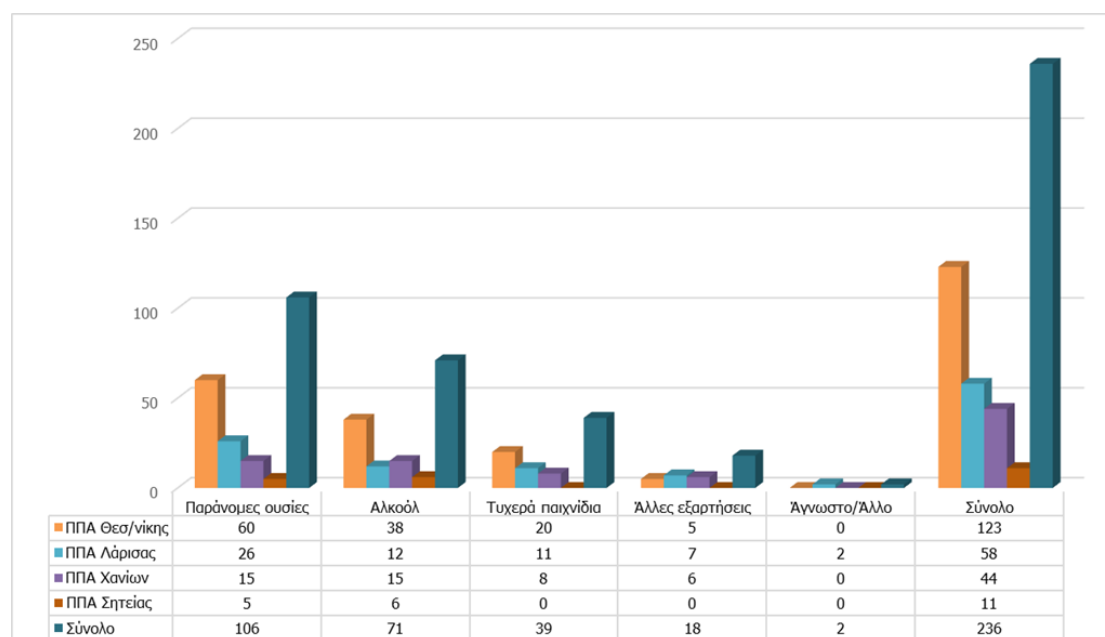
2. Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη του Συγγενικού και Φιλικού Περιοβάλλοντος Ανθρώπων που Αντιμετωπίζουν Πρόβλημα Εξάρτησης

Μια από τις βασικές δράσεις του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας είναι η υποστήριξη συγγενών και φίλων ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης που διατυπώνουν ανάλογο αίτημα. Η μεθοδολογία υποστήριξης και κινητοποίησης των συγγενών και σημαντικών άλλων των ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης βασίζεται στις σύγχρονες ανθρωποκεντρικές προσεγγίσεις του πεδίου των εξαρτήσεων. Η υποστήριξη των συγγενών και οικείων ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης πραγματοποιείται μέσα: α) από ατομικές συναντήσεις υποστήριξης, β) από τις διενεργούμενες ομάδες υποστήριξης γονέων και

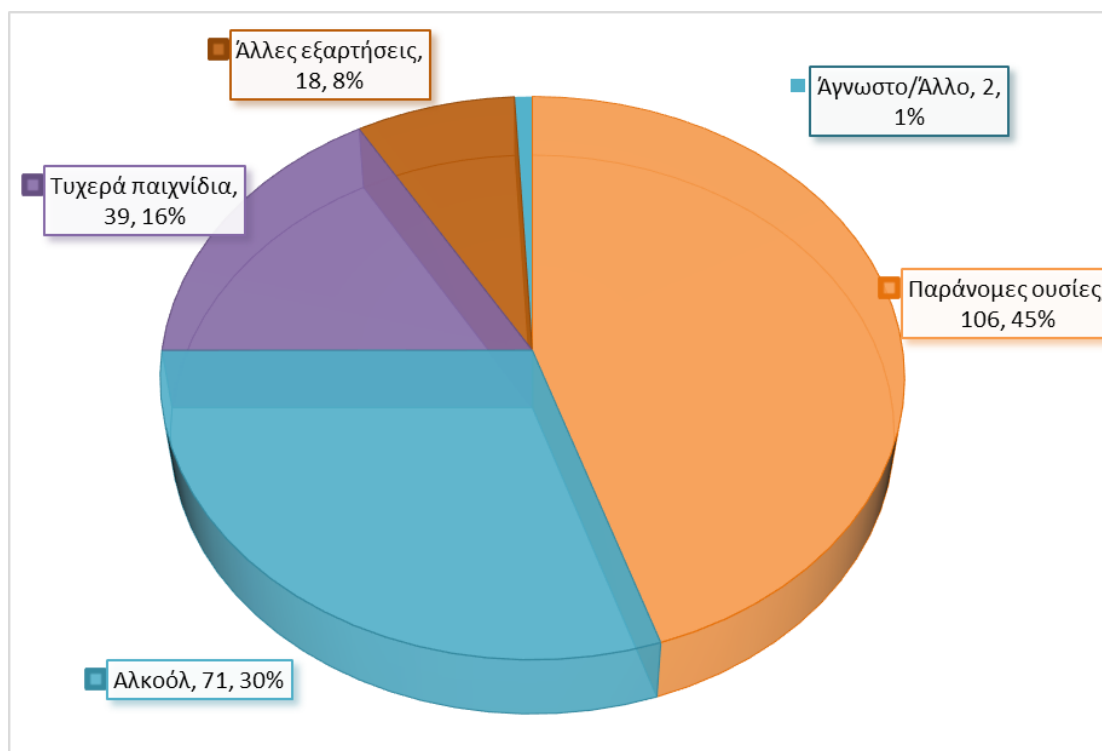
συγγενών εξαρτημένων, γ) από τη συμμετοχή συγγενών και σημαντικών άλλων στα υλοποιούμενα σεμινάρια του προγράμματος και δ) από τη διασύνδεση με ανάλογες ομάδες αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας. Η ευελιξία και η εξατομίκευση της παρέμβασης, που αποτελούν βασική συνιστώσα της λειτουργίας του προγράμματος, χαρακτηρίζουν και τη συγκεκριμένη δράση, έτσι ώστε οι ενδιαφερόμενοι συγγενείς να μπορούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα, ανάλογα με τη φάση ζωής και τις ανάγκες τους. Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η συνολική προσέλευση συγγενών και φίλων ανά πρόγραμμα.

	Αριθμός συγγενικών προσώπων που έλαβαν υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης
Θεσ/νίκη	149
Λάρισα	109
Χανιά	56
Σητεία	20

Γράφημα 46. Αριθμός νέων προσελεύσεων συγγενών ανά πρόγραμμα και ανά πρόβλημα για το οποίο απευθύνονται κατά το 2019.

Γράφημα 47. Σχηματική απεικόνιση του προβλήματος για το οποίο απευθύνονται στις νέες προσελεύσεις συγγενών στα προγράμματα κατά το 2019.

3. Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Ανθρώπων με Αίτημα άλλο από αυτό της Εξάρτησης

Τα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας λόγω της αναγνώρισής τους σε τοπικό επίπεδο και ως άμεσα προσβάσιμα πλαίσια στην κοινότητα δέχονται συχνά αιτήματα βοήθειας από ανθρώπους που δεν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα εξάρτησης οι ίδιοι ή συγγενείς τους. Σε αυτό το πλαίσιο άνθρωποι που απευθύνονται στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας και οι οποίοι αντιμετωπίζουν άλλα ψυχοκοινωνικά προβλήματα, είτε λαμβάνουν υποστήριξη και συμβουλευτική σε ατομικές συναντήσεις για σύντομο χρονικό διάστημα, είτε διασυνδέονται άμεσα σε άλλους δημόσιους φορείς ανάλογα με το εκάστοτε αίτημα.

Στη συγκεκριμένη κατηγορία πρέπει να συμπεριληφθούν και άνθρωποι με άλλα προβλήματα πέρα από το πρόβλημα της εξάρτησης (κυρίως σοβαρά ψυχικά προβλήματα). Οι άνθρωποι αυτοί λόγω της γνωριμίας τους με μέλη του προγράμματος, προσέρχονται και

οι ίδιοι με αίτημα βοήθειας⁷. Για τους ανθρώπους αυτούς ακολουθείται εξατομικευμένο πρόγραμμα παρέμβασης, το οποίο συνήθως περιλαμβάνει στοχευμένη συμμετοχή σε επιμέρους δράσεις του προγράμματος και στενή συνεργασία με δομές που αφορούν στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν (π.χ. Κ.Ψ.Υ., Κέντρα Ημέρας, και ψυχιατρικές κλινικές δημόσιων νοσοκομείων) με στόχο την πλαισίωση της προσπάθειας τους. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η συνολική προσέλευση ανθρώπων με αίτημα πέρα από τα προβλήματα εξάρτησης, στα επιμέρους προγράμματα.

	Αριθμός διαφορετικών ανθρώπων με άλλο αίτημα
Θεσ/νίκη	12
Λάρισα	3
Χανιά	6
Σητεία	8

⁷ Η κατηγορία αυτή αφορά ανθρώπους που συνήθως κινούνται στις «πιάτσες» των εξαρτημένων, έχουν όμως άλλου τύπου προβλήματα. Συνήθως, η σχέση τους με τις ψυχοτρόπες ουσίες είναι περιστασιακή και δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξάρτησης. Κινούνται, όμως, στους ίδιους χώρους με τους εξαρτημένους εξαιτίας της απομόνωσης που αντιμετωπίζουν λόγω των προβλημάτων τους.

4.Δράσεις Κοινωνικής Ανάπτυξης και Πρόληψης των Εξαρτήσεων και άλλων Ψυχοκοινωνικών Προβλημάτων

Οι πρακτικές της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας, ο πρωταγωνιστικός ρόλος των άμεσα ενδιαφερομένων πολιτών και τα τοπικά χαρακτηριστικά κάθε κοινωνίας αξιοποιούνται και σε μια σειρά δράσεων των προγραμμάτων που αφορούν στην κοινωνική ανάπτυξη και την πρόληψη των εξαρτήσεων και άλλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων.

Οι εν λόγω δράσεις πραγματοποιούνται σε συνεργασία με φορείς, συλλόγους, συλλογικότητες, σχολεία και πολίτες της εκάστοτε τοπικής κοινότητας στην οποία απευθύνονται τα προγράμματα.

Βασικές αρχές των δράσεων αυτών είναι:

- η συνδιαμόρφωση και ο από κοινού σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση των δράσεων αυτών με τους ανθρώπους που συμμετέχουν σε αυτές
- ο σχεδιασμός και οι στόχοι των δράσεων οφείλουν να προκύπτουν κατά κύριο λόγο από αιτήματα, ανάγκες ή προβλήματα που η ίδια η κοινότητα εκφράζει αλλά και από προτάσεις του προγράμματος με βάση τις ανάγκες που αφογκράζεται στην επαφή του με την κοινότητα
- η αξιοποίηση των τοπικών πολιτιστικών χαρακτηριστικών, νοοτροπίας, εθίμων και δραστηριοτήτων μιας κοινότητας στην ανάπτυξη των δράσεων
- η ανάπτυξη δράσεων σχετίζεται με την τέχνη, τον πολιτισμό, την οικολογία, τον αθλητισμό και τον προβληματισμό για κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα.

Σε αυτό τον τομέα το μεγαλύτερο όγκο δράσεων έχει το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας. Το γεγονός αυτό απορρέει από τον ειδικό προσανατολισμό του προγράμματος στη δημιουργία δράσεων πρόληψης στην τοπική κοινωνία και σε όλο το νομό Λασιθίου —μοναδικό πρόγραμμα ως προς αυτό στην εν λόγω περιφερειακή ενότητα. Τα υπόλοιπα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας υλοποιούν μόνο στοχευμένες δράσεις —πάντα με άξονα την προαγωγή της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας- στο πλαίσιο των ανεπτυγμένων δικτύων τους στις τοπικές κοινωνίες στις οποίες απευθύνονται.

Βασικοί στόχοι των δράσεων αυτών είναι:

- Η πρόληψη της χρήσης ψυχοτρόπων ουσιών και άλλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων.
- Η προαγωγή της ιδέας της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας και η εκπαίδευση στην πρακτική εφαρμογή της.
- Η εκ νέου και με άλλους όρους συνάντηση του εξαρτημένου με την τοπική κοινωνία
- Η δημιουργία χώρων έκφρασης των αναγκών των πολιτών και δικτύων επικοινωνίας ανθρώπων ή/και φορέων με κοινούς προβληματισμούς και κοινούς στόχους.
- Η κινητοποίηση των πολιτών, ώστε να αναλάβουν την ευθύνη για ζητήματα που τους αφορούν και να συμμετέχουν ενεργά στην αντιμετώπισή τους μέσα σε ένα πλαίσιο συλλογικότητας και αλληλεγγύης.
- Η ενδυνάμωση των πολιτών και των κοινοτήτων τους με στόχο την ανάκτηση μεγαλύτερου έλεγχου στις ζωές τους.
- Η προαγωγή αξιών όπως η δημιουργία ουσιαστικών σχέσεων, η συλλογικότητα, η αλληλεγγύη, η δημιουργικότητα, ο σεβασμός της διαφορετικότητας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου

4.1.0. Δράσεις Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας

Με βάση το σκεπτικό που περιγράφηκε παραπάνω, παρουσιάζονται συνοπτικά οι δράσεις του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας στο πεδίο πρόληψης. Σημειώνεται ότι οι δράσεις που πραγματοποιούνται σε συνεργασία με την σχολική κοινότητα καθώς και τα ποσοτικά απολογιστικά τους παρουσιάζονται ανά σχολικό έτος έτσι ώστε να διαμορφώνεται μια πληρέστερη εικόνα. Τα στοιχεία που αφορούν αποκλειστικά το 2019 μπορούν να αναζητηθούν στα ποσοτικά στοιχεία που παρουσιάζονται στον παρόντα απολογισμό.

Κατά το σχολικό έτος 2018-2019 και 2019-2020 πραγματοποιήθηκαν οι εξής δράσεις σε συνεργασία με σχολεία:

4.1.1. Δράσεις σε συνεργασία με σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

A.1. Δράση «Παίζοντας όλοι μαζί στην ίδια αυλή»: Ημέρα δράσεων με στόχο την γνωριμία και την αλληλεπίδραση ντόπιων και προσφύγων που ζουν στην πόλη. Οι δράσεις

περιλάμβαναν: τα «Παιχνίδια του Κόσμου», παραδοσιακά παιχνίδια της αυλής και από τις δυο χώρες, μουσικοκινητικά παιχνίδια, συλλογική κουζίνα.

Συνδιοργάνωση: Πρόγραμμα Στέγασης Αιτούντων Άσυλο, 1ο & 3ο Δημοτικό Σχολείο Σητείας Σύλλογοι Γονέων και Κηδεμόνων των δυο σχολείων και πρόσφυγες γονείς μαθητών.

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων: 24 άτομα (15 γονείς, 5 εκπαιδευτικοί, 3 λειτουργοί υγείας, 4 πολίτες)

A.2. 2ο Δημοτικό Σχολείο Σητείας- Δράσεις με τα «Παιχνίδια του Κόσμου» σε συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του 2ου Δημοτικού Σχολείου Σητείας:

- Συμμετοχή στις Χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις του σχολείου με τα «Παιχνίδια του Κόσμου».
- Εργαστήρι συντήρησης και κατασκευής «Παιχνιδιών του κόσμου» και κατασκευή νέων παιχνιδιών.
- Συμμετοχή στο 6ο Φεστιβάλ «Τα παιδιά παίζει», που διοργανώνει ο Σύλλογος Γονέων 2ου Δημοτικού Σχολείου Σητείας με τα « Παιχνίδια του κόσμου»

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων: 38 άτομα (15 γονείς, 23 μαθητές).

A.3.Δημοτικό Σχολείο Αρμένων- κοινές δράσεις με Γυμνάσιο Χανδρά (βλ. παρακάτω).

A.4. Δημοτικό Σχολείο και Νηπιαγωγείο Γούδουρα:

- Συζήτηση απευθυνόμενη σε γονείς για τη σχέση γονέα-παιδιού και το ρόλο του γονέα στην πρόληψη.
- Συμμετοχή στις Χριστουγεννιάτικες Εκδηλώσεις του Συλλόγου Γονέων του σχολείου με παράσταση με τα «Παιχνίδια του Κόσμου».

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων: 15 γονείς, 2 πολίτες

A.5. 5ο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Νικολάου:

- Παρουσίαση και παράσταση με τα «Παιχνίδια του κόσμου» στο πλαίσιο του Erasmus+ «Play to grow».
- Παρουσίαση των «Παιχνιδιών του κόσμου» στις εκπαιδευτικούς του σχολείου και τις συμμετέχουσες εκπαιδευτικούς του προγράμματος Erasmus+ καθώς και στους μαθητές της Ε΄ τάξης του σχολείου. Παράσταση με τα «Παιχνίδια του κόσμου».
- Προετοιμασία και σχεδιασμός εργαστηρίου κατασκευής «Παιχνιδιών του Κόσμου», το οποίο θα πραγματοποιηθεί τον Μάρτιο του 2020.

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων: 40 άτομα(10 εκπαιδευτικοί, 30 μαθητές).

A.6. Δημοτικό Σχολείο Παλαικάστρου:

- Παρουσίαση και παράσταση με τα «Παιχνίδια του κόσμου» στο πλαίσιο του Erasmus+ «Let's share our games».

- Παρουσίαση των «Παιχνιδιών του κόσμου» στους εκπαιδευτικούς και του γονείς της σχολικής κοινότητας και στους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς του προγράμματος Erasmus+. Παράσταση με τα «Παιχνίδια του κόσμου».

Σύνολο Ενεργά Εμπλεκομένων: 97 (9 Εκπαιδευτικοί του Δημοτικού Σχολείου Παλαικάστρου, 13 Εκπαιδευτικοί του προγράμματος Erasmus+, 60 μαθητές, 15 γονείς)

4.1.2. Δράσεις σε συνεργασία με σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

B.1. Συζήτηση για τα κοινωνικά προβλήματα και τη συλλογική δράση στο πλαίσιο του μαθήματος της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής με πρωτοβουλία των διδασκουσών εκπαιδευτικών: Η δράση υλοποιήθηκε σε όλα τα τμήματα της Γ' Γυμνασίου του 1ου και 2ου Γυμνασίου Σητείας και του Γυμνασίου Παλαικάστρου.

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων: 140 μαθητές και 6 εκπαιδευτικοί

B.2. Συμμετοχή του προγράμματος στην Θεματική Εβδομάδα με δράσεις για την πρόληψη των εξαρτήσεων και τη δημοκρατική συμμετοχή και συγκεκριμένα με το πρόγραμμα «Η δημοκρατική συμμετοχή και η συλλογική δράση ως παράγοντες πρόληψης των εξαρτήσεων» σε συνεργασία με το 1ο Γυμνάσιο και 2ο Γυμνάσιο Σητείας, το Γυμνάσιο Χανδρά, το Γυμνάσιο Παλαικάστρου και το Γυμνάσιο Τουρλωτής.

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων: 311 μαθητές και 30 εκπαιδευτικοί

B.3. 1ο Γυμνάσιο Σητείας: δημιουργία ομάδας δράσης μαθητών με στόχο την υλοποίηση συλλογικών δράσεων στο σχολείο βάσει των προτάσεων των μαθητών.

- Εβδομαδιαίες/εισαγωγικές συναντήσεις για διερεύνηση των αναγκών των μαθητών και για σχεδιασμό δράσης βάσει των προτάσεών τους. Διαμόρφωση πρότασης για τη δημιουργία ταινίας μικρού μήκους με θέμα τη διαφορετικότητα, τα στερεότυπα και το λεκτικό εκφοβισμό.

- Προετοιμασία και δημιουργία της ταινίας μικρού μήκους με συλλογικό και συνεργατικό τρόπο, καθώς και με ανάληψη ευθύνης και ρόλου από τους μαθητές: συλλογική συγγραφή του σεναρίου, μοίρασμα ρόλων, ανάληψη ευθύνης για τη σκηνοθεσία, τα γυρίσματα, το μοντάζ της ταινίας από τους μαθητές.

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων: 18 άτομα (16 μαθητές, 2 εκπαιδευτικοί).

B.4. Γυμνάσιο Χανδρά: Κοινές Δράσεις με το Δημοτικό Σχολείο Αρμένων- δράσεις κυρίως απευθυνόμενες στους γονείς:

- Συζήτηση για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, με έμφαση στο αλκοόλ και το Διαδίκτυο.

Παράλληλη δράση: Προβολή ταινίας για τους μαθητές των σχολείων.

- Συζήτηση για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, σε συνεργασία με την ΤΟΜΥ Σητείας.

Παράλληλη δράση: Παράσταση με τα «Παιχνίδια του κόσμου».

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων: 37 άτομα(6 εκπαιδευτικοί, 16 γονείς, 8 μαθητές, 2 παιδιά, 5 λειτουργοί υγείας).

B.5. ΕΠΑ.Λ. Σητείας:

B.5.1. Πραγματοποίηση συζήτησης για το φαινόμενο των εξαρτήσεων και την πρόληψη με όλα τα τμήματα της Α' λυκείου στο πλαίσιο του προγράμματος «Νέα Αρχή στα ΕΠΑ.Λ.» σε συνεργασία με τον ψυχολόγο του σχολείου.

B.5.2. Δημιουργία ομάδας δράσης μαθητών με στόχο την υλοποίηση συλλογικών δράσεων στο σχολείο βάσει των προτάσεων των μαθητών:

- Εβδομαδιαίες συναντήσεις σχεδιασμού με στόχο την υλοποίηση μιας ημέρας δράσεων σύνδεσης του σχολείου με την κοινότητα

- Προβολές ταινιών για τα κοινωνικά ζητήματα που προβληματίζουν τους μαθητές, οι οποίες απευθύνονται στο σύνολο των μαθητών του σχολείου.

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων: 82 άτομα (19 εκπαιδευτικοί, 61 μαθητές, 1 λειτουργός υγείας, 1 πολίτης).

B.5.3. Υλοποίηση ημέρας δράσης με τίτλο: “Σχολείο εν δράσει, σε αυλή και σε τάξη”. Η ημέρα περιλάμβανε παιχνίδι με επιτραπέζια, επιδαπέδια παιχνίδια και «Παιχνίδια του Κόσμου» από την παιχνιδοθήκη του σχολείου, αθλητικές δραστηριότητες, παρουσίαση εργασιών του σχολείου και προβολές μαθητικών ταινιών μικρού μήκους.

-Συγκρότηση ομάδας δράσης μαθητών και εκπαιδευτικών με στόχο την αναδιάρθρωση της ιστοσελίδας του σχολείου.

Σύνολο Ενεργά Εμπλεκόμενων: 31 (17 εκπαιδευτικοί, 12 μαθητές, 2 γονείς)

Σύνολο Ενεργά Εμπλεκόμενων στην ημέρα δράσης: 28 (11 μαθητές, 11 εκπαιδευτικοί, 4 γονείς, 2 πολίτες)

B.6.Γενικό Λύκειο Σητείας: Συγκρότηση ομάδων δράσης βάσει των ιδεών των μαθητών για την υλοποίηση συλλογικών δράσεων και συγκεκριμένα:

B.6.1. Λέσχη Ανάγνωσης. Εβδομαδιαίες συναντήσεις ανάγνωσης λογοτεχνικού βιβλίου.

B.6.2. Ομάδα παρεμβάσεων στο σχολείο και στην πόλη: Σχεδιασμός και υλοποίηση εικαστικών παρεμβάσεων στον προαύλιο και τον εσωτερικό χώρο του σχολείου.

B.6.3. Κινηματογραφική Λέσχη: Επιλογή ταινιών και διοργάνωση προβολών στο χώρο του σχολείου, εκτός ωραρίου, απευθυνόμενων στη σχολική κοινότητα

B.6.4. Ομάδα διοργάνωσης φεστιβάλ καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας: Στόχος της ομάδας η υλοποίηση ενός φεστιβάλ στο οποίο οι μαθητές θα έχουν τη δυνατότητα να εκφραστούν καλλιτεχνικά και να προβάλουν τις κλίσεις τους. Η ομάδα εργάστηκε σε αυτήν την κατεύθυνση καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς, με τους μαθητές να αναλαμβάνουν ευθύνη και ρόλους για την πραγματοποίηση του διημέρου. Το διήμερο που υλοποιήθηκε, το «Καλλιτεχνικό Φεστιβάλ ΓΕΛ Σητείας», περιλάμβανε θεατρική παράσταση, συναυλία από μαθητικά μουσικά σχήματα, έκθεση φωτογραφίας και ζωγραφικής . Σε αυτό το πλαίσιο, λειτούργησαν κατά τη διάρκεια της χρονιάς οι αντίστοιχες υποομάδες (διοργάνωσης, μουσικής, θεάτρου, φωτογραφίας).

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων στις δράσεις του Γενικού Λυκείου Σητείας: 101 άτομα(13 εκπαιδευτικοί, 69 μαθητές, 10 γονείς, 4 πολίτες , 5 παιδιά)

- Επανασυγκρότηση ομάδων δράσεων ΓΕΛ Σητείας για την προετοιμασία του επόμενου Καλλιτεχνικού Φεστιβάλ

κοινωνικούς επιστήμονες και λειτουργούς υγείας που εργάζονται σε ανάλογους φορείς και υπηρεσίες της πόλης.

- Υλοποίηση διήμερου σε συνεργασία με την Παιδαγωγική Ομάδα “Σκασιαρχείο- Πειραματικοί Ψηλαφισμοί για ένα σχολείο της κοινότητας” στα πλαίσια του οποίου πραγματοποιήθηκαν:

α) Προβολή της ταινίας «Η μάθηση είναι ιερή!»: στα πρώτα βήματα μιας τάξης Freinet (2014)», β) Ανοιχτή συζήτηση για την παιδαγωγική Freinet και τις βασικές αρχές της, γ) δύο εργαστήρια για τις τεχνικές «Τι νέα;» και «Συμβούλιο τάξης» της παιδαγωγικής Freinet, γ) εργαστήριο με μια τεχνική της παιδαγωγικής Freinet, το «Ελεύθερο Κείμενο».

Σύνολο ενεργά εμπλεκόμενων: 55 άτομα (46 εκπαιδευτικοί, 7 λειτουργοί υγείας, 2 γονείς).

Επιπλέον συμμετέχοντες: 75 άτομα.

Διήμερο εκδηλώσεων
με την Παιδαγωγική Ομάδα
Σκασιαρχείο- Πειραματικοί Ψηλαφισμοί
για ένα Σχολείο της Κοινότητας

11 & 12 Μαΐου
στο 4ο Δημοτικό Σχολείο Σητείας

**Σάββατο
11 Μαΐου
09.30-13.00**

- Προβολή της ταινίας «Η μάθηση είναι ιερή! Στα πρώτα βήματα μιας τάξης Freinet» της Delphine Pinson (2014)
- Εργαστήρια: «Τι νέα και «Συμβούλιο τάξης» (εμμυώτριες: Στέλλα Μπαδικιάν-Φωτεινή Παπαρήγα)

**Κυριακή
12 Μαΐου
9.00-12.00**

- Εργαστήρια: «Ομάδες στην συνεργατική τάξη» (εμμυώτρια: Στέλλα Μπαδικιάν) και «Ελεύθερο κείμενο» (εμμυώτρια: Φωτεινή Παπαρήγα)

Διεύθυνση συμμετοχής στα εργαστήρια
στο 2843292929 ή στο info@skasiarxio.gr
μέχρι 10 Μαΐου

Δίκτυο Συνοργάνωσης Εκπαιδευτικών
Με τη συδιοργάνωση του Οργανισμού Ανάπτυξης Σητείας

Δράσεις/Παρεμβάσεις στην κοινότητα

- Συμμετοχή σε δράσεις και διοργανώσεις συλλογικοτήτων της πόλης με τα «Παιχνίδια του Κόσμου»: 2^ο Παιδικό Φεστιβάλ Σητείας, Χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις Δήμου Σητείας (Πρωτοχρονιά 2019, Χριστούγεννα 2019)

4.2.0. Δράσεις Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης

4.2.1. Δράσεις/Παρεμβάσεις στην σχολική κοινότητα

- Συμμετοχικός διάλογος με μαθητές Β' και Γ' Γυμνασίου για την χρήση του διαδικτύου και την εξάρτηση από αυτό στα πλαίσια της Θεματικής Εβδομάδας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (15ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης και 6ο Γυμνάσιο Ευόσμου, συμμετοχή: 85 μαθητές)

4.3.0. Δράσεις Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας

4.3.1. Δράσεις/Παρεμβάσεις στη σχολική κοινότητα

- Συμμετοχικός διάλογος με μαθητές Β' και Γ' Γυμνασίου και με γονείς με θέμα "Προβληματική Χρήση των Εφαρμογών του Διαδικτύου & Υγιείς Τρόποι Χρήσης του Διαδικτύου" στα πλαίσια της Θεματικής Εβδομάδας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (Γυμνάσιο Αγυιάς, 10ο & 12ο Γυμνάσιο Λάρισας, συμμετοχή: 160 μαθητές και 33 γονείς)
- Παραστάσεις με τα «Παιχνίδια του Κόσμου» στα πλαίσια του προγράμματος «Κατασκήνωση στην Πόλη» του Δήμου Λαρισαίων (συμμετοχή: 206 παιδιά από 4 Δημοτικά Σχολεία και 1 ΚΔΑΠ της πόλης)

4.3.2. Δράσεις ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης.

- Ομιλία στο Μακρυχώρι Τεμπών για το φαινόμενο της εξάρτησης και τους τρόπους αντιμετώπισής του σε συνεργασία με τον Δήμο Τεμπών (συμμετοχή 25 κατοίκων)
- Συνδιοργάνωση με τον κοινωνικό χώρο Para Todos διήμερου για την αυτονομία, την αποανάπτυξη, τον κοινοτισμό και την άμεση δημοκρατία (συμμετοχή 30 πολιτών)

2 μέρες για την αυτονομία, την αποανάπτυξη
τον κοινοτισμό & την άμεση δημοκρατία

Τρίτη 10 Δεκέμβρη, 19:00
Ιατρική σχολή (κτίριο Κατσιώρα), πλ. Ταχυδρομείου
βιβλιοπαρουσίαση:
"ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ"
με τον Γιώργο Σταματόπουλο (δημοσιογράφος, ΕφΣυν)
& τους συγγραφείς Γιάννη Μπίλλα & Γιώργο Κολέμπα
θα ακολουθήσει συζήτηση

Τετάρτη 11 Δεκέμβρη, 21:00
κοινωνικός χώρος **paratodos**, Φαρμακείου 4
εκδήλωση-συζήτηση:
"...είμαστε εμείς που περιμέναμε & πρέπει
να δημιουργήσουμε αυτό που ζητάμε"
εισήγηση: Γιάννης Μπίλλας & Γιώργος Κολέμπα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΑΥΤΟΒΟΗΘΕΙΑΣ
paratodos

4.4.0. Δράσεις Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων

4.4.1. Δράσεις/Παρεμβάσεις στην σχολική κοινότητα

- Συμμετοχικός διάλογος με μαθητές Γυμνασίου και γονείς για την χρήση του διαδικτύου και την εξάρτηση από αυτό στα πλαίσια της Θεματικής Εβδομάδας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (Γυμνάσιο Κουνουπιδιανών. Αλικιανού, Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο Μουρνιών, συμμετοχή: 185 μαθητές, 29 εκπαιδευτικοί, 45 γονείς)
- Συμμετοχικός διάλογος για τη φύση του φαινομένου της εξάρτησης και τους τρόπους αντιμετώπισής και πρόληψης με μαθητές και εκπαιδευτικούς του ΕΠΑΛ Ελευθερίου Βενιζέλου (συμμετοχή: 21 μαθητές, 2 εκπαιδευτικοί)
- Παράσταση με τα “Παιχνίδια του Κόσμου” στο Δημοτικό σχολείο του Φρε (συμμετοχή: 40 μαθητές, 7 εκπαιδευτικοί)
- Παράσταση με τα “Παιχνίδια του Κόσμου” στο Δημοτικό σχολείο του Βάμου (συμμετοχή: 80 μαθητές, 7 εκπαιδευτικοί)
- Παράσταση με τα “Παιχνίδια του Κόσμου” στο 7ο Δημοτικό σχολείο Χανίων (συμμετοχή: 50 μαθητές, 5 εκπαιδευτικοί)

5. Δράσεις Προαγωγής της Ιδέας της Αυτοβοήθειας/Αλληλοβοήθειας

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας από την αρχή της λειτουργίας του υλοποιεί δράσεις διάχυσης της έννοιας και των πρακτικών εφαρμογών της ιδέας της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας για διάφορα ζητήματα υγείας και ψυχοκοινωνικά ζητήματα. Οι εν λόγω δράσεις του προγράμματος αφορούν:

- την εκπαίδευση λειτουργών υγείας και άμεσα ενδιαφερομένων πολιτών με ζητήματα υγείας στην έννοια και τις εφαρμογές της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας
- την παροχή υποστήριξης και τεχνογνωσίας σε πρωτοβουλίες πολιτών που ενδιαφέρονται να συστήσουν ανάλογες ομάδες (μέσω σεμιναρίων, επικουρικού υλικού, διαρκούς πλαισίωσης κτλ)
- την υποστήριξη ομάδων που ήδη λειτουργούν για ζητήματα που αφορούν τον τρόπο λειτουργίας τους
- την υποστήριξη παλαιών και νέων ομάδων αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας σε πρακτικά ζητήματα (παροχή χώρου, υλικοτεχνική υποστήριξη κτλ.)

Τα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας έχουν αναπτύξει τεχνογνωσία υποστήριξης δημιουργίας και πλαισίωσης ομάδων αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας η οποία βασίζεται στις σύγχρονες μεθοδολογίες που ακολουθούνται διεθνώς. Με βάση την παραπάνω εμπειρία έχουν υποστηρίξει την δημιουργία ή/και τη λειτουργία πρωτοβουλιών αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας στα εξής πεδία: Μεσογειακή Αναιμία, Νεανικό Διαβήτη, Σκλήρυνση κατά πλάκας, Καρκίνο, Νοητική Αναπηρία, Κινητική Αναπηρία, Συγγενείς ανθρώπων με νοητικές αναπηρίες, Συγγενείς παιδιών με καρκίνο, Γονείς παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες, Γονείς παιδιών με νεοπλασματικές ασθένειες, Ζητήματα Κακοποίησης, Χρήστες ψυχοτρόπων ουσιών, Άνθρωποι με προβλήματα εξάρτησης πέρα από ψυχοτρόπες ουσίες, Συγγενείς χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών και μη φαρμακευτικά εξαρτημένων, Συγγενείς ανθρώπων με ψυχιατρική εμπειρία, Προβλήματα ψυχικής υγείας, Άτομα με ψυχιατρική εμπειρία.

5.1 Δράσεις Προώθησης και Υποστήριξης δημιουργίας/ λειτουργίας ομάδων αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας

Κατά το 2019 οι δράσεις προώθησης της ιδέας της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας και της υποστήριξης δημιουργίας ανάλογων ομάδων ήταν οι εξής:

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης:

- Παροχή 2ωρου σεμιναρίου σε ανθρώπους που ζουν με HIV-μέλη του Συλλόγου Οροθετικών Ελλάδος “Θετική Φωνή” με τίτλο “Ομάδες Αυτοβοήθειας/Αλληλοβοήθειας: Μια εναλλακτική πρόταση για την υποστήριξη ανθρώπων με ζητήματα υγείας” (συμμετοχή 7 μελών)
- Παροχή 2ωρου σεμιναρίου για την έννοια και τον τρόπο λειτουργίας των ομάδων αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας σε φοιτητές του Α.Π.Θ. με αυτοάνοσα νοσήματα σε συνεργασία με το ΚΕ.ΣΥ.Ψ.Υ.του Α.Π.Θ. (συμμετοχή 12 φοιτητών)

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας:

- Παροχή 3 δίωρων σεμιναρίων σε συντρόφους ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης με θέμα τον τρόπο λειτουργίας και τους βασικούς βοηθητικούς μηχανισμούς των ομάδων αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας και στόχο την υποστήριξή τους στην συγκρότηση ανάλογης ομάδας (συμμετοχή 4 συντρόφων)

5.2. Διασύνδεση, συνεργασία και πλαισίωση ομάδων και πρωτοβουλιών αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας

Όλα αυτά τα χρόνια, τα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ανέπτυξαν στις πόλεις στις οποίες δραστηριοποιούνται, ένα σημαντικό δίκτυο με ομάδες και πρωτοβουλίες αυτοβοήθειας / αλληλοβοήθειας για ζητήματα υγείας και για διάφορα ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Χάρη σε αυτή τη συνεργασία τα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας είναι σε θέση να διασυνδέουν ανθρώπους με ανάλογα προβλήματα με αυτές τις ομάδες καθώς και να συνεργάζονται με τις ομάδες αυτές, όταν υπάρχει ανάλογο αίτημα. Τα Συνοπτικά οι σημαντικότερες δράσεις σε αυτό το πλαίσιο είναι οι εξής:

- Συστηματική υποστήριξη των ομάδων και πρωτοβουλιών των άμεσα ενδιαφερομένων πολιτών τόσο σε πρακτικά ζητήματα όσο και σε επίπεδο συνηγορίας και υποστήριξης των δράσεων τους.
- Συμβολή του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης στη δημιουργία του Δικτύου Συλλόγων και Εταιρειών για τη Σωματική Υγεία σε συνεργασία με το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας του Α.Π.Θ.
- Διευκόλυνση της συμμετοχής σε επιστημονικές ημερίδες και συνέδρια μελών των ίδιων των ομάδων και πρωτοβουλιών αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας.
- Διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων και ημερίδων από κοινού με τους άμεσα ενδιαφερόμενους και συμμετέχοντες/ούσες σε ομάδες και πρωτοβουλίες αυτοβοήθειας / αλληλοβοήθειας.

- Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού με βάση τον αδιαμεσολάβητο λόγο των συμμετεχόντων σε ομάδες και πρωτοβουλίες αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας.

Κατά το 2019, το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης προσέφερε χώρο σε 3 διαφορετικές ομάδες αυτοβοήθειας γονέων και συγγενών εξαρτημένων ατόμων, οι οποίες χρησιμοποιούσαν το χώρο σε εβδομαδιαία βάση και 1 ομάδα αυτοβοήθειας ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης από τα τυχερά παιχνίδια δύο φορές την εβδομάδα. Αντίστοιχα, στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας φιλοξενείται από τον Νοέμβριο του 2019 η νεοσύστατη ομάδα συντρόφων ανθρώπων με πρόβλημα εξάρτησης ανά δεκαπενθήμερο. Τέλος, το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων φιλοξενεί εβδομαδιαίως την ομάδα Ανώνυμων Υπερφάγων και την Πρωτοβουλία Γονέων Παιδιών με Αυτισμό μία φορά το τετράμηνο. Οι ομάδες αυτοβοήθειας που φιλοξενούνται στο πρόγραμμα είναι απόλυτα αυτόνομες. Το πρόγραμμα συνεργάζεται με κάποια από τις ομάδες, ύστερα από πρόσκληση, στο βαθμό που η ίδια η ομάδα ζητά και έχει την ανάγκη από την επιστημονική προσέγγιση του προγράμματος σε ζητήματα που απασχολούν τα μέλη της. Παρόλα αυτά, το πρόγραμμα παρέχει επιπλέον στήριξη σε μέλη των ομάδων όταν αυτά το ζητήσουν. Κατά προσέγγιση, στις ομάδες αυτοβοήθειας που φιλοξενούνται στο χώρο συμμετείχαν 70 άτομα σε εβδομαδιαία βάση.⁸

Ομάδες Αυτοβοήθειας που φιλοξενούνται στο πρόγραμμα	Συναντήσεις	Αριθμός ατόμων ανά ομάδα (κατά προσέγγιση)	Εβδομαδιαία προσέλευση ατόμων που συμμετέχουν στις ομάδες (κατά προσέγγιση)
3 ομάδες Ανωνύμων Οικογενειών	1 φορά την εβδομάδα	25	60
Ομάδα Τζογαδόρων Ανωνύμων	2 φορές τη εβδομάδα	20	10
Ομάδα Συντρόφων	1φορά ανά δεκαπενθήμερο	5	5
Ανώνυμοι Υπερφάγοι	1 φορά την εβδομάδα	8	8
Πρωτοβουλία Γονέων Παιδιών & Νέων με Αυτισμό	1 φορά/ανά 4 μήνες	30	-

6. Δράσεις Εκπαίδευσης

Ένας από τους βασικούς στόχους του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας είναι η εκπαίδευση λειτουργών υγείας, κοινωνικών επιστημόνων, φοιτητών ανάλογων τμημάτων και ανθρώπων που αντιμετώπιζαν στο παρελθόν πρόβλημα εξάρτησης στη φιλοσοφία και

⁸Οι άνθρωποι αυτοί δεν υπολογίζονται στους συνολικούς αριθμούς ατόμων που λαμβάνουν υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης από το πρόγραμμα, εκτός και εάν συμμετέχουν παράλληλα με συστηματικό τρόπο στις δράσεις ψυχοκοινωνικής υποστήριξης του προγράμματος.

τις πρακτικές της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας και γενικότερα στις κριτικές προσεγγίσεις του πεδίου των εξαρτήσεων. Ταυτόχρονα, το πρόγραμμα στοχεύει στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών στις οποίες απευθύνεται για το ζήτημα της εξάρτησης και των τρόπων αντιμετώπισής του.

Οι δράσεις εκπαίδευσης του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας πραγματοποιούνται στα εξής επίπεδα:

- Πρόγραμμα Εκπαίδευσης στις Κριτικές Προσεγγίσεις του Πεδίου των Εξαρτήσεων στο πλαίσιο του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του Α.Π.Θ. (Σε ισχύ από τον Οκτώβρη του 2019)
- Ετήσιο πρόγραμμα ειδίκευσης στο πεδίο των εξαρτήσεων (σε ισχύ έως τον Σεπτέμβρη του 2019)
- Εισαγωγικοί κύκλοι σεμιναρίων για το πρόβλημα της εξάρτησης απευθυνόμενοι σε λειτουργούς υγείας, εκπαιδευτικούς και επιστήμονες άλλων ειδικοτήτων καθώς και σε γενικό πληθυσμό
- Εστιασμένα σεμινάρια για το πρόβλημα της εξάρτησης σε εργαζόμενους σε δομές υγείας και πρόνοιας.
- Πρακτική άσκηση ανά πρόγραμμα για φοιτητές σχολών κοινωνικών επιστημών και επιστημών υγείας σε συνεργασία με τα κατά τόπους ανώτατα και ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα.
- Δράσεις των επιμέρους προγραμμάτων.
- Δράσεις του Προγράμματος Ενταξιακών, Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων- Ξενώνας Ραψάνης.

Αναλυτικά ανά πρόγραμμα πραγματοποιήθηκαν τα εξής:

6.1 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης

- Σεμινάριο 3 ωρών σε φοιτητές του τμήματος Ψυχολογίας του ΑΠΘ στα πλαίσια συνεργασίας του προγράμματος με την Διεπιστημονική Επιτροπή Μελέτης Προτάσεων για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών του Α.Π.Θ. με τίτλο: *"Είναι η εξάρτηση μια χρόνια υποτροπιάζουσα νόσος; - Μύθοι και πραγματικότητες που συνοδεύουν το φαινόμενο της εξάρτησης"* (συμμετοχή 20 φοιτητών)

- Σεμινάριο 3 ωρών σε φοιτητές του τμήματος Φιλοσοφικής Παιδαγωγικής του ΑΠΘ στα πλαίσια συνεργασίας του προγράμματος με την Διεπιστημονική Επιτροπή Μελέτης Προτάσεων για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών του Α.Π.Θ. με τίτλο *“Ο ρόλος της σχολικής κοινότητας στην πρόληψη της χρήσης ουσιών – Μύθοι και πραγματικότητες που συνοδεύουν το φαινόμενο της εξάρτησης ουσιών, ο ρόλος του παιδαγωγού στην αντιμετώπιση του φαινομένου”* (συμμετοχή 12 φοιτητών)
- Σεμινάριο σε φοιτητές του Τμήματος δραματικής Σχολής του ΚΘΒΕ με τίτλο: *“Χρήση και κατάχρηση ουσιών/αλκοόλ: Πότε είναι πρόβλημα και πότε όχι; - Μύθοι και πραγματικότητες για το φαινόμενο της εξάρτησης”* στα πλαίσια συνεργασίας του Προγράμματος με το ΚΘΒΕ (συμμετοχή 25 φοιτητών)
- Σεμινάριο σε εργαζόμενους του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης με τίτλο *“Εισαγωγικό σεμινάριο για το φαινόμενο της εξάρτησης”* (συμμετοχή 10 εργαζομένων)

Επιπλέον, στο πρόγραμμα πραγματοποίησαν την πρακτική τους άσκηση 29 άτομα είτε στο πλαίσιο των προπτυχιακών τους σπουδών, είτε στο πλαίσιο του ετήσιου εκπαιδευτικού του προγράμματος.

6.2 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας

- Κύκλος σεμιναρίων, συνολικά έξι ωρών, απευθυνόμενο σε γενικό πληθυσμό με τίτλο *“Υπερβολική Ενασχόληση με τις εφαρμογές του Διαδικτύου”* (συμμετοχή 12 ατόμων)
- Κύκλος σεμιναρίων, έξι ωρών, στο ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό των ΤΕΠ του Γενικού Νοσοκομείου Λάρισας με θέμα την φύση και τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου της εξάρτησης (συμμετοχή 15 εργαζομένων)
- Κύκλος σεμιναρίων, συνολικά 6 ωρών, απευθυνόμενο στους εργαζόμενους του προγράμματος ένταξης προσφύγων της ΔΗ.Κ.Ε.Λ. με τίτλο *“Διαχείριση Δυναμικών Ομάδας”* (συμμετοχή 7 εργαζομένων)

Επιπλέον, στο πρόγραμμα πραγματοποίησαν την πρακτική τους άσκηση 8 άτομα είτε στο πλαίσιο των προπτυχιακών τους σπουδών, είτε στο πλαίσιο του ετήσιου εκπαιδευτικού του προγράμματος.

6.3 Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων

- Δίωρο σεμινάριο για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της εξάρτησης σε εργαζόμενους του Παραρτήματος Προστασίας Παιδιών και Νέων Χανίων (συμμετοχή 13 εργαζομένων)
- Εισήγηση για την αξιοποίηση των πρακτικών της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας στην αντιμετώπιση και πρόληψη της εξάρτησης σε φοιτητές του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου του Ρεθύμνου στα πλαίσια του μαθήματος “Ψυχολογία των Εξαρτήσεων”(συμμετοχή 40 φοιτητών)

Την πρακτική τους άσκηση στο πρόγραμμα των Χανίων πραγματοποίησαν 2 άτομα είτε στο πλαίσιο των προπτυχιακών τους σπουδών σε συνεργασία με το Τμήμα Ψυχολογίας του Α.Π.Θ είτε στο πλαίσιο του ετήσιου εκπαιδευτικού του προγράμματος.

7. Άλλες Δράσεις

7.1 Δικτύωση με άλλους φορείς και συνεργασίες στην κοινότητα

Η δικτύωση με άλλους φορείς και η ανάπτυξη συνεργασιών στην κοινότητα στοχεύει στη γνωριμία και τη διασύνδεση του προγράμματος με άλλους φορείς που πιθανόν έρχονται σε επαφή με εξαρτημένα άτομα ή μπορούν να βοηθήσουν στη διαδικασία της απεξάρτησης. Επιπλέον στόχο της δράσης αποτελεί η γνωριμία και η διασύνδεση με άλλους επαγγελματίες υγείας και η ενημέρωσή τους για τη λειτουργία του προγράμματος και το παράδειγμα παροχής βοήθειας που αυτό ακολουθεί.

Με βάση τη φιλοσοφία του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας η δικτύωση με άλλους φορείς και η ανάπτυξη συνεργασιών στην κοινότητα δεν αποτελεί μια τεχνική και τυπική διαδικασία. Αντίθετα, η εν λόγω δράση διέπεται από μια λογική ουσιαστικής και στενής συνεργασίας, αφενός γιατί οι άνθρωποι στους οποίους το πρόγραμμα απευθύνεται έχουν πολλαπλές ανάγκες, για την ικανοποίηση των οποίων είναι απαραίτητη η συνεργασία και η διασύνδεση με άλλες υπηρεσίες και αφετέρου, γιατί η πραγματοποίηση δράσεων στην εκάστοτε τοπική κοινότητα είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την εμβάθυνση των σχέσεων με άλλους φορείς και υπηρεσίες μέσα από την πραγματοποίηση κοινών δράσεων και τη δημιουργία ευρύτερων δικτύων. Τέλος, η δράση αυτή, στο ξεκίνημα ενός

προγράμματος στοχεύει στη γνωριμία με την τοπική κοινότητα και την ενημέρωση φορέων, υπηρεσιών και συλλογικοτήτων για τον τρόπο λειτουργίας του.

7.2. Συμμετοχή του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας στο Πανελλήνιο Δίκτυο Φορέων Πρόληψης της Εξάρτησης

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας συμμετέχει από το Μάιο του 2017 ως μέλος στο Πανελλήνιο Δίκτυο Φορέων Πρόληψης της Εξάρτησης, το οποίο συνιστά μία μορφή σύνδεσης φορέων που αναπτύσσουν προγράμματα πρόληψης των εξαρτήσεων και προαγωγής της ψυχοκοινωνικής υγείας στην Ελλάδα και Κύπρο⁹.

Σε αυτό το πλαίσιο του πρόγραμμα συμμετείχε σε μια ολομέλεια του Δικτύου το 2019, η οποία πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα.

7.3. Συμμετοχή σε Συνέδρια-Ημερίδες (2019)

Βασικό στοιχείο της φιλοσοφίας του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας αποτελεί αφενός η διαρκής ενημέρωση και εκπαίδευση των εργαζομένων σε αυτό και αφετέρου η συμμετοχή τους στον επιστημονικό διάλογο ανάλογα με το συγκεκριμένο πεδίο της επαγγελματικής ή ερευνητικής τους δραστηριότητας. Οι εργαζόμενοι του προγράμματος, λοιπόν, παρακολουθούν διαρκώς τα επιστημονικά δρώμενα που αφορούν τα πεδία ευθύνης τους και συμμετέχουν με ανακοινώσεις/ εισηγήσεις σε επιστημονικά συνέδρια και ημερίδες. Κατά το 2019 οι συμμετοχές του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας με ανακοινώσεις/ εισηγήσεις σε επιστημονικά συνέδρια ήταν οι εξής:

Λαϊνάς, Σ. (2019). Χρειαζόμαστε ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις στον εθισμό σε ουσίες; Εισήγηση στο 3ο Ιατρικό Συνέδριο Ψυχοσωματικής Ιατρικής, Αθήνα 29/11 – 1/12/2019

Αδαμοπούλου, Ε., Ζαρκανέλα, Ε., Καλένης, Σ. (2019). Η δημοκρατική συμμετοχή και την συλλογική δράση στις παρεμβάσεις πρόληψης στη σχολική κοινότητα: Το παράδειγμα του Γενικού Λυκείου Σητείας. Εισήγηση στη 12η Πανελλήνια Συνάντηση Φορέων Πρόληψης της Εξάρτησης «Πρόληψη: Επιστήμη και Τέχνη Ζωής». Ηράκλειο 6-9/11/2019

Αδαμοπούλου, Ε., Γαβριηλίδου, Δ., Περακάκη, Σ. & Στρατάκη, Ε. (2019), «Πρόληψη: Επιστήμη και Τέχνη της Ζωής» με αναρτημένη ανακοίνωση με θέμα « Η χρήση των «Παιχνιδιών του Κόσμου» σε δράσεις πρόληψης», 12η Πανελλήνια Συνάντηση Φορέων Πρόληψης της Εξάρτησης, Ηράκλειο Κρήτης, 6-9/11/2019

Λαϊνάς, Σ. (2019). Οι έννοιες της αυτοδιαχείρισης, της αυτοοργάνωσης και της αλληλοβοήθειας ως βασικοί πυλώνες χειραφετητικών κοινωνικών και κοινοτικών εγχειρημάτων. Θεωρητικά ζητήματα και ανακλύπτοντα ερευνητικά ερωτήματα. Εισήγηση στο 25ο Πανελλήνιο Μεταπτυχιακό Σεμινάριο – Συνέδριο με θέμα «Ζητήματα Μεθοδολογίας της Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες», Ρέθυμνο, 8-10/11/2019

⁹ Περισσότερες πληροφορίες για το Πανελλήνιο Δίκτυο Φορέων Πρόληψης της Εξάρτησης: <https://diktyoorg.wordpress.com/>

Αδαμοπούλου, Ε. & Γαβρηλίδου, Δ. (2019). Δουλεύοντας με την κοινότητα. Η μεθοδολογία παρέμβασης των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας. Εισήγηση στο πλαίσιο συμποσίου με τίτλο: “Ενδυνάμωση, Αυτοβοήθεια και Κοινωνική Παρέμβαση”. 90 Πανελλήνιο Συνέδριο Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας Επ’ Αρωγή. Ηράκλειο 10 -11/10/2019

Ρουμελιώτη, Ε. & Γεωργίου, Α. (2019). Σχεδιασμός και υλοποίηση πιλοτικού προγράμματος προαγωγής της υγείας και κοινωνικής ανάπτυξης σε ημιορεινή περιοχή της χώρας. Εισήγηση στο πλαίσιο συμποσίου με τίτλο: “Ενδυνάμωση, Αυτοβοήθεια και Κοινωνική Παρέμβαση”. 90 Πανελλήνιο Συνέδριο Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας Επ’ Αρωγή. Ηράκλειο 10 -11/10/2019

Χαμαλίδου, Α. Καραμπιλια, Ι. & Φιλίππου, Ε. (2019). Ομάδα Γειτονιάς του Βαρδάρη. Μια εναλλακτική Πρόταση του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης για ένταξη στην κοινότητα μέσα από τον πολιτισμό και την ιστορία. Εισήγηση στο πλαίσιο συμποσίου με τίτλο: “Ενδυνάμωση, Αυτοβοήθεια και Κοινωνική Παρέμβαση”. 90 Πανελλήνιο Συνέδριο Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας Επ’ Αρωγή. Ηράκλειο 10 -11/10/2019

Λαϊνάς, Σ. (2019). Αυτοβοήθεια, αλληλεγγύη και κινητοποίηση κοινωνικού κεφαλαίου στη φροντίδα υγείας. Εισήγηση στο Forum για τα οικονομικά και τις πολιτικές υγείας (20η Συνάντηση – Β’ Περίοδος). Άρτα 27-29 Σεπτεμβρίου 2019.

Lainas, S. (2019). Integrating critical scientific approaches and self – help / mutual aid practices as a progressive answer to the contemporary needs in the field of addiction. 17th EFTC Conference, 19 – 20/9/2019, Thessaloniki, Greece.

Lainas, S., Georgiou, A. & Dimitriadou, K. (2019). Important issues of our work in Greece. 15th European Expert Meeting on Self Help Support. Berlin, Germany, 17-20/9/2019.

Δημητριάδου, Κ. & Λαϊνάς, Σ. (2019). Ομάδες και πρωτοβουλίες αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας πολιτών με προβλήματα σωματικής υγείας: Ορισμοί, μεθοδολογίες υποστήριξης, προβληματισμοί και προοπτικές. Εισήγηση στο 17ο Πανελλήνιο Συνεδρίου της ΕΛΨΕ (με διεθνή συμμετοχή), στο πλαίσιο συμποσίου με τίτλο: Οι πρακτικές αυτοοργάνωσης και αυτοδιαχείρισης ως μια ελπιδοφόρα πρακτική της Κοινωνικής Ψυχολογίας. Προβληματισμοί και παραδείγματα από το πεδίο των εξαρτήσεων και των προβλημάτων υγείας. Αλεξανδρούπολη 17/5/2019.

Φραγκιαδάκης, Κ. (2019). Κοινωνική ψυχολογία και εναλλακτικά κοινωνικοοικονομικά παραδείγματα. Εισήγηση στο 17ο Πανελλήνιο Συνεδρίου της ΕΛΨΕ (με διεθνή συμμετοχή), στο πλαίσιο συμποσίου με τίτλο: Οι πρακτικές αυτοοργάνωσης και αυτοδιαχείρισης ως μια ελπιδοφόρα πρακτική της Κοινωνικής Ψυχολογίας. Προβληματισμοί και παραδείγματα από το πεδίο των εξαρτήσεων και των προβλημάτων υγείας. Αλεξανδρούπολη 17/5/2019.

Γεωργίου, Αλ. (2019). Πρακτικές αλληλοβοήθειας και αυτοδιαχείρισης στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας του Α.Π.Θ.: Προκλήσεις-προβληματισμοί. Εισήγηση στο 17ο Πανελλήνιο Συνεδρίου της ΕΛΨΕ (με διεθνή συμμετοχή), στο πλαίσιο συμποσίου με τίτλο: Οι πρακτικές αυτοοργάνωσης και αυτοδιαχείρισης ως μια ελπιδοφόρα πρακτική της Κοινωνικής Ψυχολογίας. Προβληματισμοί και παραδείγματα από το πεδίο των εξαρτήσεων και των προβλημάτων υγείας. Αλεξανδρούπολη 17/5/2019.

Λαϊνάς, Σ. (2019). Θεωρητικό πλαίσιο και αναδυόμενες μεθοδολογικές αρχές ανάπτυξης ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων με άξονα την αυτοοργάνωση, την αυτοδιαχείριση και την αλληλοβοήθεια. Εισήγηση στο 17ο Πανελλήνιο Συνεδρίου της ΕΛΨΕ (με διεθνή συμμετοχή), στο πλαίσιο συμποσίου με τίτλο: Οι πρακτικές αυτοοργάνωσης και αυτοδιαχείρισης ως μια ελπιδοφόρα πρακτική της Κοινωνικής Ψυχολογίας. Προβληματισμοί και παραδείγματα από το πεδίο των εξαρτήσεων και των προβλημάτων υγείας. Αλεξανδρούπολη 17/5/2019.

Αδαμοπούλου, Ε. (2019). Ο ψυχικός πόνος. Εισήγηση στην ημερίδα με τίτλο “Ο πόνος και οι μορφές του” στα πλαίσια του διήμερου εκδηλώσεων “Γνωρίζοντας τον Πόνο”, Χανιά 5-6 Απριλίου.

Δημητριάδου, Κ. (2019). Τα βασικά βοηθητικά χαρακτηριστικά των ομάδων αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας. Εισήγηση σε τραπέζι με τίτλο “Η αξία της αλληλοβοήθειας, της αυτοοργάνωσης και της συλλογικής δράσης στην αντιμετώπιση του ψυχικού πόνου” στα πλαίσια του διήμερου εκδηλώσεων “Γνωρίζοντας τον Πόνο”, Χανιά 5-6 Απριλίου.

Αδαμοπούλου, Ε. (2019). Η αντιμετώπιση του προβλήματος της εξάρτησης στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας. Εισήγηση στην Εσπερίδα του Συλλόγου Ψυχολόγων Χανίων, 23/1/2019

Μέρος 3ο Απολογιστικά Στοιχεία του Προγράμματος Ενταξιακών, Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων- Ξενώνας Ραψάνης

1. Γενικές Πληροφορίες

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας του τμήματος Ψυχολογίας του Α.Π.Θ ξεκίνησε την άνοιξη του 2016 τη λειτουργία του Προγράμματος Ενταξιακών, Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων (ΠΕΕΠΔ) στη Ραψάνη του Δήμου Τεμπών, μισθώνοντας τον τοπικό δημοτικό ξενώνα.

Η λειτουργία του ΠΕΕΠΔ κινείται πάνω σε τρεις βασικούς άξονες που αφορούν:

- α) την φιλοξενία και την υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που απευθύνονται σε λειτουργούς υγείας και στα στελέχη των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας
- β) τη συμβολή στην τοπική ανάπτυξη μέσω διενέργειας πολιτιστικών δραστηριοτήτων για τον πληθυσμό του χωριού και τα μέλη των προγραμμάτων καθώς και την ανάπτυξη δράσεων πρόληψης και προαγωγής της υγείας της κοινότητας του χωριού
- γ) την υλοποίηση δράσεων ένταξης για την ενίσχυση του κοινωνικού και ατομικού κεφαλαίου των μελών που παρακολουθούν τα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας.

Πιο αναλυτικά οι δράσεις που οργανώνει, υλοποιεί, φιλοξενεί το ΠΕΕΠΔ είναι οι εξής:

- Δράσεις εκπαίδευσης για κοινωνικούς επιστήμονες και λειτουργούς υγείας
- Δράσεις εκπαίδευσης και εποπτείας για τα στελέχη των τεσσάρων Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας
- Δράσεις ιστορικού, λαογραφικού, εικαστικού περιεχομένου για τους μόνιμους κατοίκους, τους επισκέπτες και τα παιδιά της κοινότητας
- Δράσεις ενεργοποίησης και ενδυνάμωσης της κοινοτικής συμμετοχής στην περιοχή όπου δραστηριοποιείται το ΠΕΕΠΔ.
- Προγράμματα εκπαίδευσης/ κατάρτισης σε παραγωγικούς τομείς
- Επιχειρηματική καθοδήγηση, ιδιαίτερα σε σχέση με την κοινωνική επιχειρηματικότητα

- Σεμινάρια για τον πρωτογενή τομέα παραγωγής και εκμάθηση παραδοσιακών τεχνών
- Δράσεις εθελοντικής εργασίας στην τοπική κοινότητα

Κατά το 2019 στις δράσεις του Προγράμματος Ενταξιακών, Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών δραστηριοτήτων συμμετείχαν 15 μέλη των προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης και Λάρισας, 13 μέλη του προσωπικού των προγραμμάτων, 63 εκπαιδευόμενοι λειτουργοί υγείας και στελέχη των προγραμμάτων και τέλος πάνω από 2.200 διαφορετικά άτομα της τοπικής κοινωνίας και των γύρω περιοχών.

2. Δράσεις Εκπαίδευσης – Συναντήσεις Εποπτείας Υπευθύνων Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας

Βασικός σκοπός του Προγράμματος Ενταξιακών, Εκπαιδευτικών & Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων είναι η εκπαίδευση στις κριτικές προσεγγίσεις του πεδίου των εξαρτήσεων και στη φιλοσοφία και τις εφαρμογές της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας στην αντιμετώπιση των ζητημάτων υγείας. Στο πλαίσιο αυτό, το πρόγραμμα υλοποιεί εκπαιδευτικά σεμινάρια απευθυνόμενα σε επιστήμονες, φοιτητές, επαγγελματίες υγείας, σε στελέχη των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας.

Κατά το 2019 το πρόγραμμα φιλοξένησε καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου τα εισαγωγικά σεμινάρια και τα σεμινάρια εμβάθυνσης που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια του Ετήσιου Εκπαιδευτικού Προγράμματος στο Πεδίο των Εξαρτήσεων (που βρισκόταν σε ισχύ έως τον Δεκέμβριο του 2019 και αντικαταστάθηκε από το Πρόγραμμα Δια Βίου Εκπαίδευσης στο Πεδίο των Εξαρτήσεων). Φιλοξενεί, επιπλέον, όλες τις συναντήσεις εποπτείας των υπευθύνων των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας και τις συναντήσεις της ερευνητικής ομάδας του προγράμματος

Πιο συγκεκριμένα, κατά το 2019 πραγματοποιήθηκαν τα εξής:

2.1. Θεωρητικά Σεμινάρια του Ετήσιου Εκπαιδευτικού Προγράμματος σε Λειτουργούς Υγείας

- Έξι διήμερα εισαγωγικά σεμινάρια εκπαίδευσης στο πεδίο των εξαρτήσεων
- Έξι διήμερα εργαστήρια εμβάθυνσης στο πεδίο των εξαρτήσεων

2.2 Δράσεις Εποπτείας των Υπευθύνων των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας

- Τρεις συναντήσεις του συμβουλίου υπευθύνων, στις οποίες συμμετείχαν ο Επιστημονικά Υπεύθυνος, ο Συντονιστής, ο Διοικητικά Υπεύθυνος και οι Υπεύθυνοι των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας
- Μία οργανωτική συνάντηση, στην οποία συμμετείχαν ο Επιστημονικά Υπεύθυνος, ο Συντονιστής, ο Διοικητικά Υπεύθυνος

2.3. Πολλαπλές συναντήσεις εποπτείας της ερευνητικής ομάδας

3. Δράσεις Πολιτισμού

Ένας βασικός στόχος του ΠΕΕΠΔ είναι η συμβολή του στην τοπική ανάπτυξη της περιοχής. Για το σκοπό αυτό σχεδιάζονται και υλοποιούνται δράσεις πολιτιστικού ή εκπαιδευτικού χαρακτήρα, οι οποίες απευθύνονται τόσο σε ανθρώπους που παρακολουθούν τα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας, όσο και σε κατοίκους της περιοχής. Η συνάντηση ανθρώπων με αφορμή τον πολιτισμό, την ιστορία, την λαογραφία και την παράδοση συνιστά ένα ιδιαίτερα σημαντικό πεδίο γνωριμίας και συνεργασίας με πολλαπλά οφέλη για όλους τους συμμετέχοντες. Μια σειρά δράσεων πραγματοποιήθηκαν τους καλοκαιρινούς μήνες στο χωριό της Ραψάνης με την πρωτοβουλία του «Ξενώνα Ραψάνης» και την συνεργασία φορέων και συλλόγων του χωριού. Κάποιες από τις δράσεις συνεχίζονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και απευθύνονται στους μόνιμους κατοίκους του χωριού. Σημειώνεται ότι τα οφέλη των δράσεων ήταν πολλαπλά ενώ το κόστος ήταν μηδαμινό και τις περισσότερες φορές καλυμμένο από χορηγίες. Κατά το 2019 πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω δράσεις:

Δράσεις καλοκαιρινής περιόδου 2019:

1. Φιλικός ποδοσφαιρικός αγώνας και αγώνας μπάσκετ μεταξύ εφήβων

Διεξαγωγή αυτο – οργανωμένου φιλικού ποδοσφαιρικού αγώνα μεταξύ εφήβων Ραψανιωτών στο γήπεδο Ραψάνης στις 22/7 και φιλικού αγώνα μπάσκετ στις 31/7 έπειτα από αίτημα των εφήβων του χωριού.

2. «Μήγαρις είναι Άνοιξις, μήγαρις καλοκαίρι;» - Εβδομάδα Λαογραφικών δράσεων

Εβδομάδα αφιερωμένη στη λαογραφία της Ραψάνης (23 -31/7). Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά οργανώθηκε η συγκεκριμένη εβδομάδα δράσεων από τη **Δημοτική Βιβλιοθήκη Ραψάνης** σε συνεργασία με το **Μορφωτικό Σύλλογο Ραψάνης** και το Πρόγραμμα Εκπαιδευτικών, Ενταξιακών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων-«Ξενώνας Ραψάνης». Οι συμμετέχοντες, μικροί και μεγάλοι, είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με την πλούσια παράδοση της Ραψάνης, μέσα από αφηγήσεις, παραμύθια, παραδοσιακά τραγούδια και φορεσιές καθώς και περιπάτους στα γραφικά μέρη του χωριού.

Στα πλαίσια της λαογραφικής εβδομάδας πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω δράσεις:

α) περιήγηση στις βρύσες της Ραψάνης, β) κατασκευή αργαλειού από φυσικά υλικά, γ) παρουσίαση παραδοσιακών τραγουδιών από την ομάδα μουσικής του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας, δ) αφηγηματικός περίπατος για την ιστορία της Ραψάνης, ε) Αφήγηση παραμυθιού από την **Λένα Χαϊδούτη**, στ) εργαστήρι Κεραμικής από τον κεραμίστα **Γιάννη Ψαρά**.

3. Προβολή ταινίας «Λάρισα η Πελασγίς στο διάβα των αιώνων»

1 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε εκδήλωση για την προβολή της ταινίας της κας **Κλεώνης Φλέσσα** «Λάρισα η Πελασγίς στο διάβα των αιώνων», σε συνεργασία του ΠΕΕΠΔ με την **Εφορεία Αρχαιοτήτων Λάρισας**, τον **Σύλλογο Φίλων Διαχρονικού Μουσείου Λάρισας** και το **Μουσείο Οίνου & Αμπέλου Ραψάνης**.

4.«Χρώματα και Ιστορίες με μολύβι - γόμα- χαρτί»

Στις 2 Αυγούστου , ο σκίτσογράφος **Μάριος Μπόρας** με τον μοναδικό του τρόπο μετέφερε τα μεγαλύτερα παιδιά στον κόσμο των κόμικς και τους έδωσε τα ερεθίσματα να δημιουργήσουν τη δική τους ιστορία με χρώματα-μολύβι-γόμα και χαρτί και να ξεπηδήσουν ήρωες της φαντασίας τους.

5. «Το επίπεδο γλυπτό- μια σπουδή στη φόρμα»

Στις 4 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε δράση με την ζωγράφο-εικαστικό **Κατερίνα Στόικου**. Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να δημιουργήσουν μια κατασκευή, που συνδύασε την ζωγραφική μέσα από την ανίχνευση της φόρμας (συγκεκριμένης ή αφηρημένης), την χρήση χρώματος, αλλά και την αντίληψη του έργου μέσα στον χώρο.

6. Σεμινάριο Πρώτων Βοηθειών

Την Δευτέρα 5 Αυγούστου διοργανώθηκε με την συνεργασία του **Περιφερειακού Τμήματος Λάρισας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού** ενημέρωση για τις Πρώτες Βοήθειες από το **Σώμα Σαμαρειτών, Διασωστών & Ναυαγωσωστών στη Ραψάνη**. Η ενημέρωση αφορούσε την αντιμετώπιση κοινών τραυματισμών και την αντιμετώπιση απειλητικών και μη για τη ζωή περιστατικών.

7.«Παιχνίδια της αυλής», παραδοσιακά παιχνίδια αυλής

Στις 7 Αυγούστου στην Κεντρική πλατεία της Ραψάνης, οι μικροί συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν παραδοσιακά παιχνίδια, παιχνίδια που έπαιζαν οι παλαιότεροι και μεταφέρονται από γενιά σε γενιά. Με την βοήθεια των μεγαλύτερων, οι μικροί Ραψανιώτες έπαιζαν κρυφτό, κυνηγητό, μακριά γαϊδούρα, λάστιχο, τζαμί με θέα την Όσσα, όπως παλιά.

8.«Γονεϊκά πρότυπα & λαϊκό παραδοσιακό παραμύθι»

Αφήγηση παραμυθιού για ενήλικες διεξήχθη στο Μουσείο Οίνου και Αμπέλου Ραψάνης το την Τρίτη 13 Αυγούστου. Οι προσκεκλημένες, κα Πεντεβή Αναστασία, επιστημονική υπεύθυνη του Κέντρου Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Π.Ε. Αρκαδίας “Ανέλιξη” και Τσιάτα Κική, στέλεχος του Κέντρου Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Π.Ε. Λάρισας, αφηγήθηκαν το παραδοσιακό παραμύθι “Το Δεσποινί”, που αποτελεί παραλλαγή από το Λιβίσι της Μ. Ασίας.

9.«Land art: η τέχνη είναι γύρω μας»

Στις 14 Αυγούστου εκπαιδευτικοί από το “Ατελιέ της Φανταστικής” κατασκεύασαν παρέα με μικρά παιδιά κατασκευές από φυσικά υλικά.

10. Παιχνίδια του Κόσμου & Περίπατος στη Ραψάνη

Στις 17 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε στην κεντρική πλατεία της Ραψάνης παράσταση με παραδοσιακά παιχνίδια από ανακυκλώσιμα υλικά από διαφορετικούς πολιτισμούς ανά τον κόσμο και στις 18 Αυγούστου μικροί και μεγάλοι κάτοικοι και επισκέπτες της Ραψάνης πήραν μέρος στον περίπατο που έγινε στη μνήμη του τέως προέδρου του Μορφωτικού Συλλόγου Ραψάνης, κου Αθανασίου Δουμακή.

11. «Απ’ το αλέτρι στο smartphone: συζητήσεις με τον πατέρα μου»

Στις 19 Αυγούστου παρουσιάστηκε το βιβλίο του συγγραφέα Κωνσταντίνου Πουλή με τίτλο: “Απ’ το Αλέτρι στο Smartphone: συζητήσεις με τον πατέρα μου”. Η παρουσίαση πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Ραψάνης και

τις εκδόσεις ΜΕΛΑΝΙ. Για το βιβλίο, πέρα από τον ίδιο τον συγγραφέα, μίλησε ο κ. Σωτήρης Λαϊνάς, Δρ. Ψυχολογίας, Αναπλ. Επιστημονικός Υπεύθυνος Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας Α.Π.Θ., ενώ τη συζήτηση συντόνισε η κα Χάιδω Πανταζή, βιβλιοθηκονόμος MSc, υπεύθυνη Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ραψάνης.

Ο συγγραφέας σχολιάζει τις αναμνήσεις αυτές με δοκίμια για την ιστορία της καθημερινής ζωής, από την σκοπιά της Λαογραφίας, της Ανθρωπολογίας, της Κοινωνιολογίας, της Επικοινωνίας και του υλικού πολιτισμού. Στην παρουσίαση συμμετείχαν πολλοί κάτοικοι της Ραψάνης καθώς και επισκέπτες και έγινε μια γόνιμη συζήτηση με βάση το βιβλίο.

12. Εργαστήρι Θεατρικού Παιχνιδιού & Αστροπαρατήρηση

Στις 21 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε θεατρικό εργαστήρι έξω από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Ραψάνης σε συνεργασία με την εκπαιδευτικό και λογοθεραπεύτρια **Κατερίνα Βαλαή**. Μικροί φίλοι του Ξενώνα Ραψάνης μοιράστηκαν τα όνειρά τους κι έμαθαν πώς μπορούν να εκφράζονται μέσα από κινήσεις του σώματος και εκφράσεις του προσώπου τους. Ενώ στις 23 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε αστροπαρατήρηση ουράνιων σωμάτων έγινε με την καθοδήγηση του υπεύθυνου λειτουργίας **του Δημοτικού Αστεροσκοπείου Λάρισας "ΑΡΙΣΤΕΥΣ", φυσικού Ιωάννη Χουϊνάβα**.

Δράσεις καθόλη την διάρκεια του έτους

1. Εκπαιδευτικές Προβολές

Από το Αύγουστο του 2017 το ΠΕΕΠΔ πραγματοποιεί εκπαιδευτικές προβολές για τους κατοίκους και τους επισκέπτες του χωριού. Τους καλοκαιρινούς μήνες οι προβολές λαμβάνουν χώρα στον προαύλιο χώρο του σχολείου της Ραψάνης ενώ από το φθινόπωρο κι έπειτα μεταφέρονται στο ΚΑΠΗ Ραψάνης.

2. Εισαγωγικά μαθήματα στις νέες τεχνολογίες

Το ΠΕΕΠΔ σε συνεργασία με την Δημοτική Βιβλιοθήκη Ραψάνης συνεχίζει για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά τα εισαγωγικά μαθήματα στις νέες τεχνολογίες για τους μόνιμους κατοίκους της Ραψάνης. Οι συμμετέχοντες/ουσες έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την χρήση email. Τα μαθήματα πραγματοποιούνται μια φορά την εβδομάδα στο χώρο της Βιβλιοθήκης.

4. Δράσεις Ένταξης

Το Πρόγραμμα Ενταξιακών, Εκπαιδευτικών & Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων (Π.Ε.Ε.Π.Δ.), όπως αναφέρθηκε παραπάνω, αναπτύσσει δράσεις για την ομαλή ένταξη των μελών στην αγορά εργασίας προκειμένου να ενισχύσουν το ατομικό και κοινωνικό τους κεφάλαιο και να ανταποκριθούν με επάρκεια στις απαιτήσεις της. Επιπλέον, υλοποιούνται σε συνεργασία με τοπικούς συλλόγους και φορείς δράσεις πολιτιστικού, οικολογικού και κοινωνικού χαρακτήρα που εστιάζουν στην γνωριμία και την σύνδεση των μελών των προγραμμάτων με την τοπική κοινότητα της Ραψάνης. Κατά τη διάρκεια του 2019 πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω δράσεις:

1. Εβδομαδιαία δράση Καλλιέργειας αγροτικών προϊόντων και συντήρηση των χώρων του «Ξενώνα Ραψάνης»:

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2019 το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας πραγματοποιούσε μια εβδομαδιαία δράση καλλιέργειας λαχανόκηπου στον εξωτερικό

χώρο «Ξενώνα Ραψάνης». Πιο συγκεκριμένα, άνθρωποι που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας συμμετείχαν ενεργά στην καλλιέργεια αγροτικών προϊόντων και οπωροκηπευτικών. Κύριοι στόχοι της δράσης, που συνεχίζεται έως σήμερα, είναι: α) Η εκπαίδευση των ανθρώπων που παρακολουθούν το πρόγραμμα στις πρακτικές της καλλιέργειας οπωροκηπευτικών, β) Η παραγωγή ποιοτικών βρώσιμων προϊόντων, γ) Η φροντίδα και η συντήρηση του εξοπλισμού και των χώρων του ξενώνα.

2. Συμμετοχή της ομάδας μουσικής του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας στις εκδηλώσεις της εβδομάδας Λαογραφίας «Μήγαρις είναι Άνοιξις, μήγαρις καλοκαίρι;»

Η ομάδα μουσικής του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας που αποτελείται από μέλη κι εργαζόμενους/ες του προγράμματος παρουσίασε στα πλαίσια της εβδομάδας λαογραφίας παραδοσιακά τραγούδια από την ευρύτερη περιοχή.

3. Διήμερη συνάντηση «Συζητώντας για την κοινοτική ανάπτυξη: εμπειρίες από τη Ραψάνη»

Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας του Α.Π.Θ. σε συνεργασία με τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Ραψάνης, πραγματοποίησε στο χωριό της Ραψάνης, στις 9 και 10 Αυγούστου, διήμερη συνάντηση με κεντρικό θέμα συζήτησης την έννοια της κοινότητας και την αξία της κοινοτικήςζωής.

Κεντρικός ομιλητής του διημέρου ήταν ο κ. **Βασίλης Νιτσιάκος**, καθηγητής Κοινωνικής Λαογραφίας του τμήματος Ιστορίας Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Στην εισήγησή του με τίτλο: «Κοινότητα: μύθοι και πραγματικότητες» την Παρασκευή 9 Αυγούστου, ο κ. Νιτσιάκος περιέγραψε τα βασικά στοιχεία και συστατικά της κοινότητας, έκανε μία ιστορική αναδρομή στις περιόδους ακμής και παρακμής των κοινοτήτων στην Ελλάδα και ανέδειξε με κριτική ματιά τη σημασία του κοινοτικού τρόπου ζωής, μιλώντας για το ήθος και τις αξίες της κοινότητας. Τη συζήτηση συντόνισε ο Γιάννης Σιούλας, δημοσιογράφος-νομικός.

Νωρίτερα το πρωί, το διήμερο άνοιξαν με την εισήγησή τους οι Γιάννης Μπίλας, πρώην εκπαιδευτικός-βιοκαλλιεργητής και Γιώργος Κολέμπας, πρώην εκπαιδευτικός-βιοκαλλιεργητής, όπου ανέπτυξαν τις έννοιες της αποανάπτυξης και του κοινοτισμού μέσα από αναφορές, παραδείγματα και προτάσεις εφαρμογής κοινοτικού τρόπου ζωής στη σύγχρονη εποχή. Ο λόγος των προσώπων της Ραψάνης αναδείχθηκε μέσα από την παρουσίαση της δράσης του Συλλόγου Γυναικών Ραψάνης από την πρόεδρο, κ. Γεροβασίλη

Αγγελική και την κ. Τσιαμούρα-Τσάτσαρη Μάχη καθώς και του έργου της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ραψάνης από την κ. Πανταζή Χάιδω. Το διήμερο περιλάμβανε επίσης ξενάγηση στο μουσείο Οίνου και Αμπέλου Ραψάνης από την κ. Πανταζή Χάιδω και τον κ. Κλαδίσιο Νίκο, αφηγήσεις για την ιστορία της επαγγελματικής ζωής της Ραψάνης από κατοίκους του χωριού, καθώς και επίσκεψη-συζήτηση στο μαντρί της κ. Δούρου Μαρίας και το βιολογικό αμπέλι του κ. Εσκίογλου Πάνου.

Γλέντι με τους Banda Entorica

Στα πλαίσια της παραπάνω διήμερης συνάντησης πραγματοποιήθηκε ένα ξεχωριστό γλέντι στην κεντρική πλατεία της Ραψάνης με τους Banda Entorica, μια μπάντα που «παντρεύει» παραδοσιακούς με βαλκανικούς ήχους. Νέοι και μεγαλύτεροι διασκέδασαν και χόρεψαν ως αργά υπό τους ήχους του κλαρίνου, του νταουλιού, του σαξόφωνου και του ακορντεόν.

Παράρτημα

1. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ - ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Στο παρόν κεφάλαιο αναπτύσσεται συνοπτικά η διοικητική λειτουργία και η οργάνωση των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας. Αρχικά, περιγράφονται η οργανωτική δομή, οι ρόλοι και τα επίπεδα λήψης αποφάσεων. Στη συνέχεια, αναφέρονται η οικονομική διαχείριση και ο προϋπολογισμός. Τέλος, αναφέρονται τα στοιχεία που αφορούν στη στελέχωση των προγραμμάτων και το ωράριο λειτουργίας.

2. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

Επιστημονικά Υπεύθυνος: Επιστημονικά Υπεύθυνος των προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας είναι ο τ. Αναπληρωτής Καθηγητής Ψυχολογίας Α.Π.Θ, Ψυχίατρος κ. Φοίβος Ζαφειρίδης. Ο Επιστημονικά Υπεύθυνος ευθύνεται για την ορθή υλοποίηση των δράσεων των Προγραμμάτων, τη σκοπιμότητα των δαπανών που συνδέονται με τις δράσεις και την παρακολούθηση του οικονομικού αντικειμένου των Προγραμμάτων, σύμφωνα με το Ν. 4485/2017, άρθρο 56. Ο Επιστημονικά Υπεύθυνος έχει την τελική ευθύνη για τη χάραξη των πολιτικών και των νέων δράσεων καθώς και τη συνολική επιστημονική εποπτεία των υλοποιούμενων δράσεων και του προσωπικού των προγραμμάτων.

Αναπληρωτής Επιστημονικά Υπεύθυνος: Αναπληρωτής Επιστημονικά Υπεύθυνος (Ν.4485/2017, άρθρο 56, παρ. 1, όπως τροποποιήθηκε με το Ν.4559/2018, άρθρο 33, παρ. 2) των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας είναι ο Ψυχολόγος, Δρ. Ψυχολογίας κ. Σωτήρης Λαϊνάς. Ο Αναπληρωτής Επιστημονικά Υπεύθυνος, συνεργάζεται στενά με τον Επιστημονικά Υπεύθυνο, επικουρεί το έργο του και συντονίζει το έργο των Προγραμμάτων σε επιστημονικό, διοικητικό και διαχειριστικό επίπεδο.

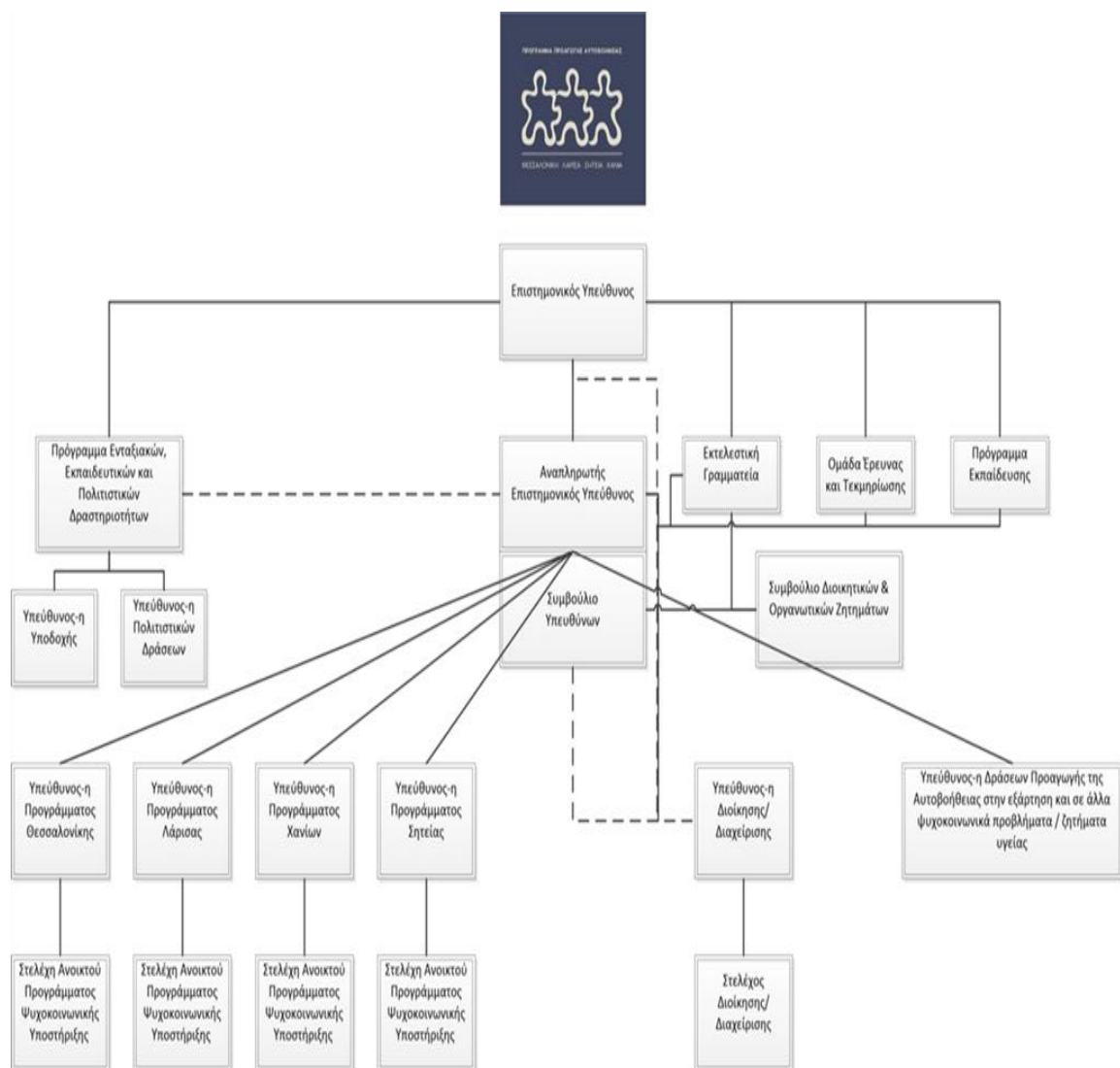
Συμβούλιο Υπευθύνων: Το Συμβούλιο Υπευθύνων συνέρχεται σε διμηνιαία βάση και ο ρόλος του είναι α) να συνδιαλέγεται για τρέχοντα ζητήματα των προγραμμάτων, β) να προσδιορίζει ανάγκες, γ) να καθορίζει πολιτικές υλοποίησης δράσεων και δ) να ασκεί εποπτεία και υποστήριξη στους υπεύθυνους των Προγραμμάτων. Το Συμβούλιο Υπευθύνων απαρτίζεται από τον Επιστημονικά Υπεύθυνο, τον Αναπληρωτή Επιστημονικά Υπεύθυνο, του/τις Υπεύθυνους/ες των κατά τόπους Προγραμμάτων, το/την Διοικητικά Υπεύθυνο/η, τον/την Υπεύθυνο/η Δράσεων Προαγωγής της Αυτοβοήθειας στην εξάρτηση και σε άλλα ψυχοκοινωνικά προβλήματα / ζητήματα υγείας, τον/την Υπεύθυνο/η Εκτελεστικής

Γραμματείας Συντονισμού και τον/την Υπεύθυνο/η Δράσεων του Προγράμματος Ενταξιακών, Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων.

Συμβούλιο Οργανωτικών και Διοικητικών Θεμάτων: Το Συμβούλιο καταγράφει και συζητά οργανωτικά, διοικητικά και οικονομικά θέματα των Προγραμμάτων και παραπέμπει τα σημαντικά ζητήματα στο Συμβούλιο Υπεύθυνων. Αποτελείται από τον Επιστημονικά Υπεύθυνο, τον Αναπληρωτή Επιστημονικά Υπεύθυνο, το Διοικητικά Υπεύθυνο και τη Γραμματεία Συντονισμού.

Γενική Συνάντηση Προσωπικού: Στη συνάντηση συμμετέχει το σύνολο του προσωπικού. Σε αυτή λαμβάνει χώρα η αλληλοενημέρωση για την πορεία και τη λειτουργία των Προγραμμάτων, ολοκληρώνεται ο σχεδιασμός νέων δράσεων και πραγματοποιείται ανταλλαγή τεχνογνωσίας.

Σχήμα 1. Οργανωτική Δομή Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας

1.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Την ευθύνη διάθεσης και διαχείρισης των κονδυλίων του προγράμματος έχει ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) του Α.Π.Θ. Ο ΕΛΚΕ Α.Π.Θ λειτουργεί, σύμφωνα με την ΥΑ ΚΑ 679/96 περί σύστασης "Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας" (ΕΛΚΕ) στα ΑΕΙ/ΤΕΙ της χώρας και σύμφωνα με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία. Είναι το θεσμοθετημένο όργανο του Α.Π.Θ. για τη διαχείριση της έρευνας και των συναφών δραστηριοτήτων του Ιδρύματος.

Η Γραμματεία του ΕΛΚΕ, το διοικητικό - οργανωτικό όργανο του ΕΛΚΕ, εκτελεί την οικονομική διαχείριση των χρηματοδοτούμενων έργων, οργανώνει, χρηματοδοτεί και προβάλλει τις ερευνητικές δραστηριότητες. Ο ΕΛΚΕ Α.Π.Θ έχει πιστοποιηθεί από το 2002 με το Διεθνές Πρότυπο ISO 9001:2000. Τέλος, ο συνολικός ετήσιος προϋπολογισμός του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας ανέρχεται σε 637.350,00€. Το ποσό αυτό κατανέμεται σε 203.675,00 για τη Θεσσαλονίκη, 60.000,00 για τη Σητεία, 170.000,00 για τα Χανιά και 203.675,00 για τη Λάρισα.

1.2. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

Η στελέχωση του προγράμματος είναι ένα από τα σημεία στα οποία δίνεται ιδιαίτερη έμφαση, καθώς η λειτουργία του και η ευόδωση των στόχων του εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους λειτουργούς υγείας που πλαισιώνουν την προσπάθεια. Βασικός άξονας είναι η επιλογή λειτουργών υγείας και άλλων κοινωνικών επιστημόνων για τη στελέχωση του προγράμματος με εκπαίδευση στις κριτικές προσεγγίσεις του πεδίου των εξαρτήσεων και στις εφαρμογές της αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας και ενδιαφέρον να συμμετέχουν σε μια καινοτόμο προσπάθεια παρέμβασης στο πεδίο των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων. Κατά συνέπεια, οι άνθρωποι που στελεχώνουν το πρόγραμμα είναι ιδιαίτερα καταρτισμένοι για τα πεδία ευθύνης που αναλαμβάνουν. Επίσης, στα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας εργάζονται και απόφοιτοι αυτών, πρώην εξαρτημένοι. Η στελέχωση του προγράμματος από εργαζόμενους με την προαναφερθείσα εκπαίδευση και εμπειρία συνιστά αφ'εαυτή καινοτόμο χαρακτηριστικό, καθώς χάρη στη λογική της πλαισίωσης πρωτοβουλιών αυτοβοήθειας / αλληλοβοήθειας παρέχονται υπηρεσίες σε μεγάλο αριθμό ανθρώπων σε μηνιαία βάση από μικρό αριθμό στελεχών.

Πίνακας 1. Στελέχωση των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας για το 2019 ανά ειδικότητα.

Ειδικότητα	Στελέχη πλήρους απασχόλησης ¹⁰
Ψυχίατρος, τ. Αναπλ. Καθηγητής Ψυχολογίας, σε θέση Επιστημονικά Υπευθύνου	1
Ψυχολόγος, Δρ. Ψυχολογίας, σε θέση Αναπλ. Επιστημονικού Υπευθύνου	1
Ψυχολόγος, Msc Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων σε θέση Υπευθύνου/ης προγράμματος	4
Ψυχολόγος, Msc Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων σε θέση Υπευθύνου/ης δράσεων Σωματικής Υγείας	1
Ψυχολόγος, Msc Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων, Msc (cand.) Διοίκησης Μονάδων Υγείας, Υπ. Διδάκτωρ, σε θέση Διοικητικά Υπευθύνου	1
Εκπαιδευτικός, Msc Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων, Υπ. Διδάκτορας Ψυχολογίας σε θέση στελέχους Διοίκησης	1
Ψυχολόγος, Msc Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων σε θέση στελέχους έρευνας και τεκμηρίωσης	1
Ψυχολόγος, Msc Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων σε θέση στελέχους	3
Κοινωνικός Λειτουργός, Msc Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων σε θέση στελέχους	1
Ψυχολόγος σε θέση στελέχους	2
Κοινωνιολόγος σε θέση στελέχους	2
Εκπαιδευτικός σε θέση στελέχους	2
Κοινωνικός επιστήμονας σε θέση στελέχους	1
Απόφοιτη Θεραπευτικού προγράμματος, MSc. Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων σε θέση στελέχους	1
Απόφοιτος Θεραπευτικού προγράμματος σε θέση στελέχους	2
ΣΥΝΟΛΟ	24

3.5. ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Τα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας έχουν διευρυμένο ωράριο λειτουργίας, ούτως ώστε αφενός μεν, να αποτελούν ένα χώρο που είναι σημείο αναφοράς για τους

¹⁰ Κατά τη διάρκεια του 2019 απασχολήθηκαν ως στελέχη μερικής απασχόλησης επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων, οι οποίοι/ες κάλυψαν επιμέρους ανάγκες των προγραμμάτων.

ανθρώπους, άμεσα προσβάσιμο και ασφαλής, αφετέρου δε, να μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες ανθρώπων με πολλαπλά προφίλ (π.χ. εργαζόμενους ή φοιτητές). Το ωράριο στα επιμέρους προγράμματα διαμορφώνεται με βάση τις ανάγκες που αναδεικνύονται σε κάθε περιοχή. Πιο συγκεκριμένα στη Θεσσαλονίκη το πρόγραμμα λειτουργεί από τις 9.00 έως τις 20.00 καθημερινά και τα Σάββατα 11.00- 18.00, στη Λάρισα καθημερινά 9.00 – 20.00, στα Χανιά καθημερινά 9.00-16.00 και στη Σητεία 9.00- 14.00 και 17.00 έως 20.00. Το Πρόγραμμα Ενταξιακών, Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων λειτουργεί επίσης σε καθημερινή βάση, καθώς εκεί στεγάζεται η ομάδα έρευνας και βιβλιογραφικής τεκμηρίωσης των Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας και πολλά Σαββατοκύριακα μέσα στο χρόνο. Επίσης σε όλα τα προγράμματα πολλές είναι οι δράσεις που οργανώνονται τα Σαββατοκύριακα.

Διευθύνσεις και Στοιχεία επικοινωνίας Προγραμμάτων Προαγωγής Αυτοβοήθειας

www.selfhelp.gr

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης

Οδυσσέως 17-19, Τ.Κ .54629, Θεσσαλονίκη

Τηλέφωνο: 2310500477 – 8, Φαξ: 2310500478

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (Email): thessaloniki@selfhelp.gr

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Λάρισας

Ηρώων Πολυτεχνείου 169 &Κουτσούμπα, ΤΚ. 41223, Λάρισα

Τηλέφωνο: 2410233332, Φαξ: 2410555540

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (Email): larisa@selfhelp.gr

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Χανίων

Τσουδερών, Τ.Κ. 73100, Χανιά

Τηλέφωνο - Φαξ: 2821023432

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (Email): chania@selfhelp.gr

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Σητείας

Μ. Καταπότη 57, ΤΚ. 72300, Σητεία

Τηλέφωνο- Φαξ: 2843029620

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (Email): sitia@selfhelp.gr

Πρόγραμμα Ενταξιακών, Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων

«Ξενώνας Ραψάνης»

Ραψάνη Λάρισας

Τηλέφωνο- Φαξ: 2495061191

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (Email): rapsani@selfhelp.gr

Ιστοσελίδα: www.xenonasrapsanis.gr